# Over kinderhandschrift, schrijfopvoeding en schrijfonderwijs gesproken

**Inhoudsverzicht van bundels met vertaalde bijdragen uit boeken, tijdschriften, internet, en eigen bijdragen - Dick Schermer**

Hier volgt de inhoud van alle sinds december 2005 verschenen bundels in deze serie.
Tussen haakjes staat telkens het aantal pagina's vermeld.
Voor contact over de (digitale) bundels en/of losse artikelen: dick.schermer@upcmail.nl.

**Bundel 152**

1. Schrijven met de hand: verbonden is de basis, Sabrine van Everdingen, 2026 (8 p.)
2. Schrijven met de hand verbetert lichamelijke en geestelijke gezondheid, Judith Kaplan, 2026 (3 p.)
3. SchrijvenNL - team lanceert nuchtere aanpak voor een beter handschrift, Monique Marreveld, 2026 (3 p.)
4. Het laatste nieuws over handschriftonderwijs, ChatGPT, 2026 (1 p.)
5. De toekomst van het schrijven: hoe kunnen AI en handschrift naast elkaar bestaan? De Schrijverskolonie, 2025 (7 p.)
6. Wat is het verschil tussen een vulpen en een stylus? AI-overzicht, 2026 (2 p.)
7. Is het de moeite waard om schrijfletters te leren? Catherine Snow, 2026 (2 p.)
8. Generatie Z verliest haar handschrift – dit zijn de gevolgen voor hun hersenen, Talia Roepel, 2026 (2 p.)
9. Het pedagogische aspect van handschriftontwikkeling, Liesbeth Groen-Flinterman, 2026 (3 p.)
10 Deze simpele gewoonte met betrekking tot je handschrift verandert op een ongemerkte manier je hersenen – experts onthullen waarom, Futura Sciences, 2026 (2 p.)
11 Heeft handschrift pedagogische waarde? ChatGPT, 20216 (2 p.)
12 Zeg maar dag met je hand(schrift), Jeroen Rottier, 2026 (8 p.)
13 Nieuwe studie benadrukt de complexe en flexibele aard van de schrijfvaardigheidsontwikkeling bij kinderen, HUB-UOA Group, 2026 (2 p.)
14 Waarom handschrift nog steeds belangrijk is: de vrijheid, de focus, de sierlijkheid, Claire Halstead, 2026 (3 p.)
15 Voordelen van schrijven in cursief schrift, Livewell Classes, 2024 (1 p.)
16 Waarom we handschrift op school niet moeten afschaffen, The Conversation, 2026 (3 p.)
17 Laat je niet misleiden: waarom het aanleren van handschrift essentieel blijft, Challenger School, z.j. (3 p.)
18 Hoe schrijven met de hand je hersenen ten goede komt, volgens neurowetenschappers, Wendy Rose Gould, 2026 (3 p.)
19 Waarom schrijven met de hand je brein een echte boost geeft, Daily Digest, 2026 (2 p.)
20 Generatie Z ruilt instant messages in voor brieven – psychologen leggen uit waarom, Melissa Fleur Afshar, 2026 (2 p.)

**Bundel 151**

1. Dag van linkshandigen: Verbazingwekkende feiten over linkshandigen, CBBC, 2024 (5 p.)
2. Linkshandig leren, anders kijken, anders denken, Sabrine van Everdingen, 2026 (7 p.)
3. Hoe linkshandigen de wetenschap blijven boeien, EOS Wetenschap, z.j. (3 p.)
4. Handschrift versus typen: neurowetenschappelijk onderzoek toont aan dat analoge methoden het geheugen en de concentratie verbeteren, Allison Palmer, 2026 (3 p.)
5. Heeft het in de kleuterklas inzetten van oefeningen gericht op lateralisatie een positief effect op het lateralisatieproces in de hersenen en taal/schrijfvaardigheid? Nationaal Kennisinstituut Onderwijs, 2023 (3 p.)
6. Aantekeningen maken op papier of digitaal? De ultieme showdown, Wisang, 2025 (2 p.)
7. Wat is de nieuwste ontwikkeling op handschriftgebied? Google/AI, 13 juni 2026 ( 2 p.)
8. Scholen voeren pen en papier weer in, en leerlingen presteren uitstekend, Louis Prada, 2026 (2 p.)
9. Van een simpele vraag tot een slimme pen: startup uit Tirupati ontwikkelt AI-tool om handschrift te transformeren, EDEX, 2026 (3 p.)
10 Ja: handschrift is nog steeds belangrijk, Massimo, 2026 (1 p.)
11 Geen stress of pijn én een leesbaar handschrift: niet 'aan-elkaar-schrijven' blijkt een verademing te

zijn, Wouter Nelissen, 2026 (2 p.)
12 De waarde van menselijk schrift in een tijd van AI, Edda Manley, 2026 (2 p.)
13 Schrijven met hand is goed voor je hersenen – zo doe je dat, Neal Stephenson, 2026 (5 p.)
14 Over handschrift, National Handwriting Association, 2026 (1 p.)
15 De nieuwe richtlijnen voor schermtijd en waarom handschrift belangrijker is dan ooit, Yvette Reinfor, 2026 (2 p.)
16 Waarom we handschrift niet bekijken voordat kinderen zeven jaar oud zijn, Yvette Reinfor, 2026 (2 p.)
17 Welke ontwikkeling in tijd is te zien bij het belang van handschrift? Google/ChatGPT, 2026 (1 p)
18 Deze simpele gewoonte met betrekking tot je handschrift verandert op een ongemerkte manier je hersenen – experts onthullen waarom, Futura Team, 2026 (3 p.)
19 Wat is het meest verwaarloosde aspect bij handschriftonderwijs? AI-overzicht, 2026 (2 p.)
20 Hoe het aanleren van handschrift de hersenontwikkeling ondersteunt. Laat het onderwijs in handschrift niet los in het digitale tijdperk, Nicole Humlicek, 2026 (3 p.)
21 'Ze onthouden stof beter met pen en papier', Emma Thies, 2026 (1 p.)
22 Praktische tips om de handschriftmethode te verrijken, Sabrine van Everdingen, Tijdschrift voor inclusief Onderwijs en Remedial Teaching, 2026 / # 3 (6 p.)

**Bundel 150**
1. Welke interventies helpen om schrijftempo en leesbaarheid te verhogen bij leerlingen in de bovenbouw van het primair onderwijs? Kennisrotonde, 2026 (2 p.)
2. Franse universiteiten keren terug naar pen en papier, Caroline Reymond, 2026 (3 p.)
3. Een analyse van de relaties tussen de schrijfprestaties van leerlingen in groep 4 van de basisschool en variabelen met betrekking tot de leerling van de klas, Bengisu Kaya Özgül & Seyit Ates, 2023 (3 p.)
4. Dag van het Dagboek, Internet/Google, 2026 (1 p.)
5. Veranderend handschrift in de loop der jaren, ChatGPT, 2026 (2 p.)
6. Hoe kun je verveling in het handschrift zien? Dick Schermer, 2026 (4 p.)
7. Het handschrift in een digitale wereld: hoe handschrift helpt! Sabrine van Everdingen, 2026 (3 p.)
8. Geschreven tekst op verduisteringspapier WO2, Harmen Hettinga, 2025 (6 p.)
9. Wie nog steeds dingen op papier schrijft, verzet zich niet tegen technologie, maar behoudt een denkproces waardoor de geest zichzelf kan horen, VegOut Editorial Team, 2026 (3 p.)
10 Wie wil leren schrijven, moet stoppen met typen, Jeff van der Linden, Onderwijsblad, mei 2026 (2 p.)
11 Het aanleren van schrijfvaardigheden aan kinderen met een verstandelijke beperking met behulp van een aangepast handschriftprogramma, Richard P. Hastings c.s., 2017 (3 p.)
12 Hoe waardevol kan embodied schriftonderwijs zijn? Dick Schermer, 2026 (4 p.)
13 Welke recente schrijfmethode staat bovenaan in ons land? AI-overzicht, 2026 (1 p.)
14 Wat zijn de nieuwste schrijfmethoden? AI-overzicht, 2016 (1 p.)
15 Klaar voor de Start? Fundering van Schrijfrijpheid, Sabrine van Everdingen en Jorne Luten, 2026 (1 p.)
16 Klaar voor de start? Schrijfvoorwaarden voor een soepele start met potlood en papier, Sabrine van Everdingen & Jorne Luten, 2026 (5 p.)
17 Het Schoolbord als Denkruimte, Sabrine van Everdingen & Jorne Luten, 2026 (1 p.)
18 Wie schrijft die blijft, Sura Yacoub, 2026 (3 p.)
19 Het bijzondere brein van linkshandigen, Robin Gerrits, 2021 (6)
20 Linkshandigheid is tof! En wel om deze 9 redenen .., Dr. Leonie Brummer, 2018 (5 p.)
21 Wat is het moeilijkste aspect bij handschriftonderwijs? ChatGPT, 2 juni 2026 (1 p.)

**Bundel 149**
1. Van hanenpoten naar keurige letters, Jasper Daams, 2026 (1 p.)
2. Cursief handschrift maakt grote comeback. Hier is waarom. Phaedra Trethan, 2026 (3 p,)
3. Wat vind ik goed aan mijn handschrift? Aartje Schoemaker? 2026 (1 p.)
4. Waarom handschrift een toekomst heeft in het digitale tijdperk, L.W.T. Staff, 2026 (4 p.)
5. Leer denken op papier: met de hand schrijven vertraagt het denken voor duidelijker ideeën en een langer geheugen, Julian Horsey, 2026 (4 p.)
6. Waarom handschrift nog steeds belangrijk is in een digitale wereld, Dr. Amy Stradtmann, 2025 (2 p.)
7. Kinderneuroloog deelt 3 eenvoudige en effectieve technieken voor het bijhouden van een dagboek om mentale rommel op te ruimen, Annie Reneau, 2026 (3 p.)
8. Waarom we handschrift op school niet moeten afschaffen, The Conversation, 2026 (2p.)

9. Wat kenmerkt het handschrift sinds 1900? Dick Schermer, 2026 (7 p.)
10 Wetenswaardige reacties op bijdrage 9, Collega, 2026 (2 p.)
11 De dood van het handschrift is zwaar overdreven, Kelli Maria Korducki, 2025 (4 p.)
12 Over de vulpen, Frans Maathuis & Thomas Laudy, 2025 (1 p.)
13 Cursief schrijven is weer helemaal terug. Maar zouden leerlingen deze vaardigheid wel moeten leren? Ava Berger, 2026 (6 p.)
14 Geautomatiseerde handschrift evaluatie- en statistische rapporten voor kinderen in de basisschoolleeftijd, Shao-Hsia Chang & Nan-Ying Yu, 2022 (4 p.)
15 Een overzicht van handschriftonderzoek: Vooruitgang en vooruitzichten van 1980 tot 1994, Steve Graham & Naomi Weintraub, 1996 (2 p.)
16 Handschrift, Katelijne Brouwer, 2022 (1 p.)
17 Kies jouw nummer, Judy Kaplan, 2026 (1 p.)
18 Voeg wetenschap toe aan je zelfpromotie om de waarde van je werk aan te tonen, Judy Kaplan, 2026 (3 p.)
19 Schrijven NL-team lanceert nuchtere aanpak voor een beter handschrift, Monique Marreveld. 2026 (3 p.)
20 Evolutie en hoe zij ons beïnvloedt: Van cursief schrift tot de fundamentele feiten over baanbrekend onderzoek naar menselijke evolutionaire fenomenen, Garrick Holmes, 2026 (6 p.)

**Bundel 148**

1. Handschrift na het digitale tijdperk? AI-modus, 2025 (2 p.)
2. Hoe handschrift kinderen helpt bij de ontwikkeling van lezen en schrijven, Dr. Manfred Spitzer, Vrije School, 2025 (2 p.)
3. Waarom het met de hand opschrijven van je nieuwjaarsdoelen psychologisch onderbouwd is – en beter werkt dan typen, Grazia Staff, 2025 (2 p.)
4. Handschrift na het digitale tijdperk? AI-modus, 2025 (2 p.)
5. Doe je dit zonder na te denken? Yale onthult dat het een teken van een uitzonderlijk brein kan zijn, Fabienne Ba., 2025 (2 p.)
6. Ontkrachten van de mythes ‘botten zijn nog niet klaar’ en ‘motorische vaardigheden eerst’: wat onderzoek zegt over het handschrift van jonge kinderen, The Writing For Pleasure Centre, 2025 (2 p.)
7. Waarom handschrift nog steeds belangrijk is, Ta Mata School, 2025 (3 p.)
8. Vragenlijst voor het screenen van schrijfvaardigheid bij kinderen (HPSQ-C): ontwikkeling, Betrouwbaarheid en validiteit, Sara Rosenblum & Liat Gafini Lachter, 2015 (2 p.)
9. Het handschrift in een digitale wereld: Hoe handschrift helpt! Sabrine van Everdingen, 2026 (3 p.)
10 Dag van het Handschrift 2026: De kracht van schrijven met de hand, Meester MAX, 2026 (3 p.)
11 Volgens de psychologie verbetert schrijven met de hand het onthouden van dingen beter dan typen. Zo gebruik ik het om alles wat ik leer te onthouden, Isabella Chase, 2026 (4 p.)
12 Schrijfproblemen bij kinderen, Dr. Marcy Willard, 2024 (4 p.)
13 Schrijven blijft essentieel, ook in het digitale tijdperk, Ester Wassink, 23 jan. 2026 (1 p.)
14 Het bevorderen van schrijfvaardigheid: een basis voor gelijke onderwijskansen, Schreibmotorik Institut, 2024 (3 p.)
15 Schrijven bouwt veerkracht op door je hersenen te veranderen, waardoor je beter met dagelijkse uitdagingen kunt omgaan, Emily Ronay Johnston, 2026 (4 p.)
16 Hoe het leren schrijven de hersenen traint: de wetenschap achter de strijd om het handschrift, Mariana Lenharo, 2026 (3 p.)
17 Effectiviteit van het project (S.W.I.M.) eenvoudige interventiematerialen ter verbetering van het handschriftvaardigheden van kleuters, Mila Rose c.s., 20215 (2 p.)
18 Gouverneur Shapiro ondertekent een verplichting voor het gebruik van schrijfletters op scholen in Pennsylvania, Madison Montag, 2026 (2 p.)
19 Papier versus scherm voor kinderen: Waarom typvaardigheid, niet motivatie, leidde tot beter digitaal schrijven, Sadie Harley c.s., 2026 (2 p.)
20 Waarom handschrift nog steeds telt (en wat het met je brein doet), Leraar Nederlands Netwerk, 2026 (3 p.)
21 Een longitudinaal interventieonderzoek naar effecten van een toenemende hoeveelheid betekenisvol schrijven in groep 1 en 2, Gustaf B. Skar e.a. 2023 (2 p.)
22 Schrijven zonder te schrijven … Alternatieven voor het handgeschreven briefje, Elizabeth H. Cottrell, 2023 (2 p.)
23 Het belang van handschrift voor communicatieprofessionals, Spin Sucks, 2019 (3 p.)

DS/28.02.26

**Bundel 147**

1. De kracht van handschrift: verbetert lezen, denken, geheugen en leren, Elizabeth DeWitt, c.s., 2025 (2 p.)
2. Slecht handschrift begrijpen: oorzaken, gevolgen en oplossingen, Huntington Psychological Services, 2025 (3 p.)
3. Waarom is ieders handschrift anders? Meghana, 2024 (2 p.)
4. Cursief handschrift in de 21e eeuw – Zal cursief handschrift blijven bestaan? Montessori Services, 2013 (3 p.)
5. 8 verrassende voordelen van cursief schrijven, Sarah Noftle, 2024 (2 p.)
6. Wie schrijft, die blijft, Annelies van der Lee & Judith Stoep, 2022 (10 p.)
7. De wedergeboorte van het schrijven van brieven in het digitale tijdperk: 10 redenen waarom handgeschreven brieven een comeback maken, Worldletteringday.com, 2024 (3 p.)
8. Handschrift als middel voor culturele identiteit, Anup Kumar Kapoor & Monika Saini, 2017 (2 p.)
9. Het culturele belang van handschrift is te groot om te verliezen aan toetsenborden, C.J. Crombie, 2023 (2 p.)
10 Onderzoek wijst uit wat de juiste manier van schrijven is. Het typen op een toetsenbord stimuleert de hersenen niet zo effectief als handschrift, Ragner Purje, Ph.D., 2025 (4 p.)
11 Schrijfvaardigheid scholieren staat er slecht voor: 17 procent haalt basisniveau niet, Irene de Zwaan, 2025 (2 p.)
12 Sterft het handschrift uit? ‘Het zou voor ons allemaal beter zijn als we wat vaker de pen pakkken’, Robin Goudsmit, Trouw, 2025 (5 p.)
13 Kinderen leren schrijven: hoe goed schrijven de hersenen helpt groeien, TOI Lifestyle Bureau, 2025 (2 p.)
14 Kinderen schrijven beter met pen en papier: onderzoek toont verschil, Rudy Van Damme & Magdalena Troch, 2025 (2 p.)
15 De hobby die je hersenen kan herbedraden en je helpt veerkracht op te bouwen. Het helpt je informatie te verwerken en je emoties te reguleren, Emily Ronay Johnston, 2025 (4 p.)
16 Hoe problemen met handschrift de schoolprestaties beïnvloeden: tips van een pedriatisch ergotherapeut, Nicole Bilodeau, 2025 (6 p.)
17 Kan leren schrijven leuker en voordelig zijn? ChatGPT, 2025 (1 p)
18 Handschrift in een moderne wereld: waarom het belangrijk is en wat je eraan kunt doen, William van Cleave, 2013 (8 p.)

**Bundel 146**

1. Een retrospectief onderzoek naar de schrijfvaardigheid van kleuters, Danielle Benter, Dawn Fields & Catherine Nichols, 2016 (3 p.)
2. Als je nog steeds bedankjes met de hand schrijft in plaats van een sms te sturen, dan toon je volgens de psychologie deze 8 steeds zeldzamer wordende eigenschappen, Avery White, 2025 (3 p.)
3. Moeten kinderen cursief leren schrijven? – Modelproject voor het leren schrijven in één fase gestart op scholen in Beieren, Schreibmotorik Institut, 2025 (2 p.)
4. Waarom handschrift essentieel blijft voor schoolgaande kinderen, Early Start, 2024 (4 p.)
5. Is de voorliefde voor handschrift nog steeds springlevend? Christina D’Agostino, 2021 (3 p.)
6. Schrijftempo, Dick Schermer, 2025 (4 p.)
7. Het grote debat: heeft handschrift nog steeds een functie in het hedendaagse onderwijs? Maria di Mario, 2024 (4 p.)
8. De renaissance van het cursief schrijven: een herontdekte vaardigheid, Royal Examiner, 2024 (1 p.)
9. Computer kan handschrift foutloos namaken, Kijk-redactie, 2016 (2 p.)
10 Groep 3: de schrijfletter ‘k’, A. Schoemaker, oktober 2025 (3 p.)
11 Met de hand schrijven helpt bij geletterdheid en leerontwikkeling van kinderen, PippaWysong, 2016 (2 p.)
12 Moeten we het einde van het handschrift vieren of betreuren? Een prachtige kunstvorm, maar geen noodzakelijke, Mary McNaughton-Cassill, 2023 (3 p.)
13 We zouden allemaal weer met de hand moeten gaan schrijven, Gladys Lai, 2025 (3 p.)
14 De verloren kunst van het handschrift. Geen dag zonder streek, Marc Leprêtre, 2009 (2 p.)
15 Het is een digitale wereld… Maar volgens de wetenschap is met de hand schrijven nog steeds belangrijk, Handwriting Solutions, 2024 (2 p.)
16 Schrijfvaardigheid in het basisonderwijs: onderzoek naar het verband tussen cognitieve en motivationele variabelen, Sofia Magalhaes c.s., 2024 (2 p.)
17 Handschriftontwikkeling voor kinderen: gids van een ergotherapeut, Helena Manicaros, 2025 (3 p.)
18 Met de hand schrijven: hoe het geheugen en leervaardigheden stimuleert, ANU English Academy, z.j. (4 p.)
19 Handschrift in het digitale tijdperk: Baanbrekend onderzoek toont aan dat tastbare schrijfvaardigheden

essentieel zijn, Sarah Vaughan, 2024 (4 p.)
20 De impact van handschrift- en typevaardigheid op het leren van letters en woorden bij kinderen: Implicaties voor de ontwikkeling van geletterdheid, Gorka Ibaibarriaga, c.s., 2025 (2 p.)
21 Generatie Z maakt een einde aan deze 5500 jaar oude vaardigheid en dit eeuwenoude erfgoed zou wel eens kunnen verdwijnen, The Economic Times News, 2025 (2 p.)
22 Waarom hebben kinderen minder plezier in schrijven? Sue Smits, 2024 (3 p.)

**Bundel 145**
1. Het plezier in schrijven, John R. Lovett, 2014 (2 p.)
2. Wat je handschrift over je zegt, volgens een expert, Emma Clarke, 2025 (4 p.)
3. De toekomst van beoordeling omarmen – handschrift, technologie en de echte wereld, e-Assessment Association, 2025 (2 p.)
4. Waarom we verdoemd zijn als het handschrift verdwijnt, Stephen B.R.E. Brown, 2015 (2 p.)
5. De kunst van schrijven met de hand, Ridge Genealogy, 2021 (2 p.)
6. Handschriftproblemen: Introductie van een instrument, Hadavandkhani Fatemeh c,s., 2008 (2 p.)
7. 10 Tips voor leren schrijven met digitale hulpmiddelen – hoe ouders en leerkrachten kinderen gericht kunnen ondersteunen, Schreibmotorik Institut, August 2025 (3 p.)
8. Schrijven begint in het lichaam – niet op het papier, Sonja Lambracht & Stephanie Heissmann, 2025 (1 p.)
9. Waarom is handschrift onmisbaar? Google/ChatGPT, 15 Augustus 2025 (2 p.)
10 De neurowetenschap achter schrijven: Handschrift versus typen – wie wint de strijd? Giuseppe Marano, c.s., 2025 (5 p.)
11 Het einde van handschrift, Angela Watercutter, 2025 (3 p)
12 Groep 3 verslag voor de leerkracht: overgang naar groep 4, A. Schoemaker, 2025 (2 p.)
13 Waarom met de hand schrijven beter is voor het geheugen en het leren, Charlotte Hu, 2024 (3 p.)
14 Als je nog aantekeningen maakt met pen en papier, zegt de psychologie dat je deze 7 verschillende kwaliteiten hebt, Lachlan Brown, 2025 (3 p.)
15 Schrijven met de hand: Terug naar de toekomst, Holly Britton, 2023 (2 p.)
16 Belangrijke componenten van het handschrift, Collen Beck, The OT Toolbox, 2023 (5 p.)
17 Ideeën voor schrijven en noteren, Whittington Health NHS Trust, 2025 (7 p.)
18 Waarom schrijven met de hand belangrijk blijft in een digitale wereld, Correctbook, 2025 (2 p.)
20 Nieuw onderzoek: schrijfonderwijs in de basisschool, TypeTogether, 2022 (7 p.)

**Bundel 144**
1. Handschriftontwikkeling bij kinderen, Scry3d.com, 2022 (4 p.)
2. Redden van de uitstervende schrijfkunst? Nikki Macdonald, 2025 (6 p.)
3. Nieuw onderzoek toont aan dat handschrijven de leesvaardigheid op jonge leeftijd meer verbetert dan typen, Eric W. Dolan, 2025 (3 p.)
4. De vervagende kunst – Hoe handschrift langzaam verdwijnt, Rawat Public School, 2025 (3 p.)
5. Waarom schrijven met de hand nog altijd belangrijk is: 5 voordelen, MAX Vandaag, 19 februari 2023 (2 p.)
6. Volgen van handschriftleerproces van kinderen met EEG: systeemontwikkeling en validatie, Elizabeth Ka Yee Loh, c.s., april 2024 (3 p.)
7. Wat maakt linkshandig schrijven anders c.q. lastig? Dick Schermer en ChatGPT, 2025 (7 p.)
8. Onderzoek naar mogelijke bronnen van genderverschillen bij schrijven: rol van schrijfvaardigheid en zelfvertrouwen, Carolina Cordeiro, Sao Luis Castro & Teresa Limpo, (2018 (1 p.)
9. 5 Redenen waarom kinderen nog steeds moeten leren schrijven (nee, AI heeft het niet overbodig gemaakt), Lucia Caballero, 2024 (3 p.)
10 Schrijven met de hand of typen? Samenvatting/bespreking, Nico den Breejen, 2025 (6 p.)
11 De tijdloze kunst van het schrijven met de hand bij samenwerken en leren, Laurie Provin, 2025 (2 p.)
12 Waarom een handschrift belangrijk is, Akshita Nanda, Kimberly Wee, Sandyng, Tang Hao Liang, en Youjin Shin, 2025 (6 p.)
13 Waarom handschrift nog steeds belangrijk is in het digitale tijdperk, Vittoria Traverso, 2024 (3 p.)
14 Effectiviteit van handschriftinterventie bij risicokleuters, Sheryl Eckberg Zylstra, en Beth Pfeiffer, 2016 (2 p.)
15 Als je nog steeds dingen op papier schrijft in plaats van op je telefoon, dan vertoon je volgens de psychologie 8 unieke eigenschappen, Isabella Chase, 2025 (3 p.)
16 Waarom cursief onderwijzen in het eerste leerjaar? Judy Kaplan, 2025 (2 p.)
17 Tijd om samen na te denken over de toekomst van het handschrift – als die er is, Sheena Hastings, 2014 (3 p.)
18 Jonge kiezers in Pierce County zien hun stembiljetten aangevochten vanwege slecht handschrift, Becca Most,

2025 (2 p.)
19 Schrijven over de meisjestijd: Waarom handschrift zoveel voor me betekent, Annie Koziel, 2025 (3 p.)

**Bundel 143**
1. Effecten van handschrift op de schrijfvooruitgang van kinderen, Jakhongir Shaturaev, 2020 (2 p.)
2. Ter verdediging: Waarom handschrift een comeback maakt in het onderwijs en op het werk, Writey, 2023 (6 p.)
3. Nederland tegen strengere regels ChatGPT, schoolopdracht beter met 'pen en papier', NOS Nieuws, vrijdag 31 maart 2023 (2 p.)
4. Kan jij cursief lezen? Nationaal Archief zoekt superkracht, Elizabeth Weise, 2025 (5 p.)
5. Nieuwe eisen voor scholier: leesbaar schrijven en verstaanbaar praten, SLO, NOS Nieuws*vandaag, 16 oktober 2024 (2 p.)
6. Lees verwonder … en schrijf! Li Lefébure, 2022 (2 p.)
7. Saskia Schepers over neurodiversiteit in de klas, Yvonne Joosse, 2025 (3 p.)
8. Is cursief schrijven nog relevant? Een cursieve terugblik tijdens Nationale Handschriftdag, Daijah Moss, 2025 (2 p.)
9. Kan het leren van cursief schrijven kinderen helpen om beter te lezen? Sommige beleidsmakers denken dat het de moeite waard is om het te proberen, Shawn Datchuk, 2025 (4 p.)
10 Uit ons onderzoek blijkt dat kinderen beter schrijven met de hand. Maar ze hebben ook toetsenbord-vaardigheden nodig, Anabela Malpique, Deborah Pino Pasternak & Susan Ledger, 2024 (4 p.)
11 Doet handschrift er nog toe? Victor H. Mair, 2025 (4 p.)
12 Moet je met de hand schrijven? Voor- en nadelen van handschrift, Hillary DePiano, 2020 (2 p.)
13 Waarom handschrift nog steeds belangrijk is in een digitale wereld, Kirschner, 2025 (3 p.)
14 Een korte geschiedenis van het handschrift, Ignite Post, 2021 (3 p.)
15 De sleutel tot communicatie: Waarom handschrift nodig is,, Olivia Cao, 2024 (2 p.)
16 Kinderen ontwikkelen zich beter in lezen en schrijven: onderzoek wijst uit dat ze beter leren handschrijven, University Basque Country, 2025 (3 p.)
17 Handschrift is een noodzakelijke vaardigheid en een uitstervende kunst, Kenneth Wong, 2025 (2 p.)
18 Wat heeft AI met handschrift te maken? ChatGPT, 15 mei 2025 (2 p.)
19 Waarom schrijven met de hand beter is voor het geheugen en het leren, Charlotte Hu, 2024 (4 p.)
20 Handschriftproblemen in de kindertijd, Dr. Marcy Willard, 2024 (4 p.)

**Bundel 142**
1. Doe mee met de Week van de Lieve Briefjes, Yvonne Joosse, 2025 (1 p.)
2. Handtekening zetten: Verliezen we het vermogen om met de hand te schrijven? Christine Josen, 2025 (7 p.)
3. Groep 3: Verslag voor de leerkracht, handschriften dec. 2024, Aartje Schoemaker, 2025 (2 p.)
4. Waarom handschrift nog altijd belangrijk is in digitale wereld, Dorinda Hilson, 2024 (3 p.)
5. Evaluatie van kleuters die schrijven op papier en tablet, Dr. Evi Indriasari Mansor, 2014 (3 p.)
6. Cursief schrijfonderwijs: Bijdrage aan de acceptatiestudie van het gebruik van tablets in Franse klaslokalen, Nathalie Bonneton-Botté, c.s., 2019 (2 p.)
7. Waarom nog analoog schrijven met de hand in een gedigitaliseerde wereld? Sonja Lambracht & Stephanie Heissmann, 2025 (1 p.)
8. Fonetisch genieten, Aartje Schoemaker, 2025 (2 p.)
9. Lezen en schrijven onderwijzen met Montessori, het Guidepost team, z.j. (3 p.)
10 Het wonder van hanenpoten en schoonschrift, Marijke Brouwer, 2025 (1 p.)
11 Voor- en nadelen: handschrift versus digitaal schrijven, Helene Dahlström & Lene Boström, 2017 (4 p.)
12 Leren schrijven straks onderdeel van elk vak, Daniëlla van 't Erve, Onderwijsblad AOB, februari 2025 (3 p.)
13 Ook al ontkennen scholen het, kinderen (en volwassenen) moeten cursief leren schrijven, Edwin Benson, 2023 (3 p.)
14 Handschrift beleeft comeback en onthult onvoorstelbare schatten in de menselijke geest, Edwin Benson, 2024 (3 p.)
15 De enige vaardigheid die Gen Z verliest, een die mensen al 5.500 jaar hebben, Luis Méndez, 2025 (2 p.)
16 Nieuw onderzoek: Schrijven met de hand beïnvloedt cognitieve functie, Writing Team, 2024 (3 p.)
17 Wie schrijft, onthoudt beter, Maria Konnikova, 2014 (2 p.)
18 Onderzoek naar cursief en blokschrift, Valerie Weil, z.j. (1 p.)
19 Schrijfonderwijs in hybride klassen, Lindy Ledohowski, 2025 (5 p.)

20 De ontwikkeling van ‘hybride schrijvers’ in het digitale tijdperk ondersteunen, Dr. Anabela Malpique, 2024 (3 p.)
21 Waarom is cursief schrijven uit het curriculum verwijderd? Writey, 2024 (4 p.)

**Bundel 141**

1. Handschrift – Uitstervende kunst of belangrijke vaardigheid? Child Success Center, 2021 (3 p.)
2. Het belang van schrijven voor leerlingen van vandaag, EPS-learning, z.j. (3 p.)
3. Het kinderhandschrift sterft uit, Tim Sigsworth, 2024 (1 p.)
4. Leren noteren: leerstof actief verwerken tijdens de les, Gertjan Vermeulen, 2024 (3 p.)
5. Een leuke, motiverende benadering voor het ontwikkelen van schrijfvaardigheid, National Handwriting Association, z.j. (3 p.)
6. Het belang van handschriften hoe het aan te leren, Rachel Beiswanger, 2024 (5 p.)
7. Einde van het handschrift? De langzame en vergeetachtige dood van de pen, Paul Smith, 2024 (3 p.)
8. Handschriftonderwijs in een notendop, National Handwriting Association, 2024 (1 p.)
9. Kleuters ontdekken relaties tussen mondeling-schriftelijk en klank-letter, Ministère de l’ éducation nationale, 2015 (2 p.)
10 Slordig handschrift? Korte handleiding om slordig schrijfwerk te verhelpen, Colleen Beck, 2024 (7 p.)
11 De evolutie van het schrijven, Dr. Marc Seifer en Edda Manley, 2024 (3 p.)
12 Editie voor studenten: De kracht van schrijven, Letts of London, 2024 (2 p.)
13 Impact van handschrifttraining op vloeiendheid, spelling en tekstkwaliteit bij derdeklassers, Sibylle Hurschler Lichtsteiner, Werner Wicki & Peter Falmann, 2018 (3 p.)
14 Schrijven met de hand, voor altijd verloren? The Sky`s The Limit, 2023 (2 p.)
15 Schrijven versus typen: Onderzoek toont aan dat kinderen beter leren door te schrijven, RTT News, 2024 (2 p.)
16 De kracht van handschrift, WIMA, 2025 (2 p.)
17 Relatie tussen empathie en verantwoordelijkheid bij leerlingen in groep 5: een voorbeeld uit Turkije, IJELS AIAC, 2018 (2 p.)
18 Waarom schrijven met de hand beter is voor je hersenen – Verbetering hersenverbindingen en ondersteuning emotionele gezondheid, Dr. Pamela B. Rutledge, 2024 (3 p.)
19 Verslag over het Pedagogisch-Grafologisch Instituut Hamburg, Minna Becker, z.j. (2 p.)
20 Schrijftherapie voor schoolgaande kinderen, Katie Bechamp, 2024 (4 p.)
21 Hulptechnologie die je kunt gebruiken nadat je alles met schrijven hebt geprobeerd, Victoria Wood, 2025 (5 p.)

**Bundel 140**

1. Ervaringen van leraren met leerlingen in groep 1 met het oog op voorbereidend schrijven, Rene Annandale, 2019 (2 p.)
2. Tien manieren om de schrijfvaardigheid van je kind te helpen verbeteren, Reading Eggs, 2024 (2 p.)
3. Uit ons laatste onderzoek blijkt dat kinderen een schrijfcrisis hebben, National Literacy Trust, 2024 (3 p.)
4. Ook gekrabbel verraadt het karakter, Minna Becker, 1950 (2 p.)
5. De opleving van handschrift in het onderwijs, Victor Stationery, 2024 (4 p.)
6. Oefen je nog of schrijf je al? Een onderzoek naar leren schrijven in het tweede leerjaar met suggesties voor lesgeven, Sibylle Hurschler Lichtsteiner, 2023 (6 p.)
7. Onderzoek naar handschriftonderwijs door leerkrachten in de eerste klas, Derya Arslan, 2012 (4 p.)
8. De toekomst kan niet zonder ons cultureel erfgoed handschrift, Edda Manley, 2024 (2 p.)
9. Herken schrijfvaardigheid bij 5-6-jarigen, Dian Putri Redinanti & Windi Dwi Andika, 2023 (3 p.)
10 Heropleving van het handschrift in het digitale tijdperk, Marissa Byler, 2024 (2 p.)
11 Vloeiend handschrift bij vijfdeklassers met langzaam handschrift: ontwerpstudie met één onderwerp, Rui A. Alves, 2018 (4 p.)

12 Ook gelezen dat het basisonderwijs veel meer aandacht moet besteden aan rekenen, taal en *schrijven*? Ans van Zuijlen, 2024 (4 p)
13 Onze Koning krijgt “Heermann-schrijfles”, Ans van Zuijlen, 2024 (1 p.)
14 Wij vergeten het handschrift, Lara Malberger, 2018 (3 p.)
15 Het vermogen van kinderen een motorische vaardigheid te leren is gerelateerd aan schrijf- en leesvaardigheid, Esther Adi-Japha, c.s., 2016 (3 p.)
16 Voordelen van schrijven boven typen, Platform Handschriftontwikkeling, 2024 (2 p.)
17 Hoe met de hand schrijven geheugen en leren stimuleert, Oxfordlearning, 2024 (2 p.)

18 Hoe je de schrijfvaardigheid van kinderen kunt verbeteren: 14 eenvoudige tips, Oxfordlearning, 2016 (3 p.)
19 Uit ons onderzoek blijkt dat kinderen met de hand betere teksten produceren. Maar ze hebben ook toetsenbord-vaardigheden nodig, Tracy Walsh, 2024 (4 p.)
20 Waarom we het schrijven met de hand terug moeten brengen, Doaa Abdel-Baky, 2024 (3 p.)

**Bundel 139**

1. 5 Redenen waarom kinderen nog steeds moeten leren schrijven (nee, AI heeft het niet overbodig gemaakt), Laura Hood, 2023 (3 p.)
2. Denk je dat technologie het schrijven heeft gedood? Slordig handschrift was eeuwen vóór de smartphone al een probleem, The Conversation, 2024 (4 p.)
3. Is de keuze voor handschrift nog springlevend? Cristina d'Agostino, 2012 (3 p.)
4. Waarom handschrift nog steeds belangrijk is digitale tijdperk? David Cole, 2024 (3 p.)
5. Wat moeten we beoordelen bij schrijfbeginners? Dr. Jane Medwell, 2008 (2 p.)
6. Een onderzoek naar problemen van slecht handschrift op basisschoolniveau en oplossingen daarvoor, Saroj Sobti, Rajni Dewan & Baljit Singh, 2013 (2 p.)
7. Een beeld van de richtlijn voor handschriftinterventie voor kinderen met schrijfproblemen in Maleisië, Mahfuzah Zainol, Masne Kadar, Nor Afifi Razaob, Farahiyah Wan Yunus, 2022 (3 p.)
8. Psychologische functies in handschrift, Victor Clark, Vanguard, April-June 2024 (2 p.)
9. Handschriften steeds vaker onleesbaar, Daniëlla van 't Erve, 2023 (3 p.)
10 Gouverneur Stitt tekent een wet die scholen in Oklahoma verplicht om cursief handschrift te onderwijzen, Hicham Raache, 2024 (2 p.)
11 Leren lezen zonder methode? Leren lezen door schrijven? Marion Bornschein, 1997 (2 p.)
12 Handschrift, een grafo-motorische-cognitieve-sociaal-emotionele vaardigheid! Marjon van Sambeek, Hans Stroes & Sabrine van Everdingen, 2024 (3 p.)
13 Heeft schrijfonderwijs een plaats in de onderwijsdag? De relatie tussen handschriftkwaliteit en schoolsucces, Hope McCarroll & Tina Fletcher, 2017 (2 p.)
14 Relatie tussen product- en proceskenmerken van schrijfvaardigheden van kinderen in de tweede klas van de basisschool, Hans-Leo Teulings, c.s., 2023 (3 p.)
15 Kijkwijzer/observatie, schrijfles door de leerkracht, Else Kooijman, Madeleine van Mierlo & Chiel Natzijl, 2011 (3 p.)
16 Stappenplan om tot een keuze van een (andere) schrijfmethode voor de basisschool te komen, Platform Handschriftontwikkeling, 2024 (1 p.)
17 Het "handschrift" – Krabbels verraden beroemdheden en onbekenden, Dr. Siegfried Heldwein, 1951(2 p.)
18 Schrijven met de hand: Een kwestie van doen, Muwafaq Al-Ghabra, 2015 (4 p.)
19 Heeft mediteren invloed op het handschrift? Dick Schermer, 2009 (7 p.)
20 Schriftafdrukken van de geest: Decoderen van persoonlijkheidskenmerken en hand schriften, Mahesh Ramanina Gowda, c.s., 2015 (3 p.)

**Bundel 138**

1. Echt schrijven? Zoë Tummillo, 2024 (2 p.)
2. 'Cruciaal voor het geheugen': waarom feiten blijven hangen als je ze opschrijft, Angus Holland, 2024 (9 p.)
3. Optimistisch over voortbestaan van handschrift, Edda Manley, 2024 (2 p.)
4. Gereedschapskist voor geletterdheid, Victoria Department of Education, 2023 (5 p.)
5. Onderwijs en handschriftverbetering voor kinderen in het digitale tijdperk: problemen en uitdagingen, Nathalie Bonneton-Botté, e.a., 2023, ( 6 p.)
6 Waarom leren we kinderen nog schrijven? Rolf Groep/Malmberg, 2024 (3 p.)
7 Onderzoekers van de Universiteit van Iowa hopen op winst uit cursieve staatsnormen, Vanessa Miller, 2024 (4 p.)
8 Student maakt een AI-machine om zijn huiswerk met de hand te schrijven, The Economic Times, 2024 (2 p.)
9 Handschriftprestaties bij basisschoolkinderen – visie van leraar en therapeut, Syamala Buragada, 2018 (3 p.)
10 Kunstmatige intelligentie zet getypte tekst om in handschrift, Krijn Soeteman, 2016 (1 p.)
11 Handschriftstatus onder Iraanse basisschoolleerlingen: een cross-sectioneel onderzoek, Akram Azad, 2021 (5 p.)
12 Frequentie en patroon bij schrijfproblemen onder schoolgaande kinderen, Kiran Sharma & Kaaynat Khan, 2020 (5 p.)
13 Beoordeling van de effectiviteit van handschriftinterventies bij basisschoolkinderen: een gecontroleerd onderzoek met twee groepen, Tsu-Hsin Howe c.s., 2013 (3 p.)

14 Het gebruik van schrijfregels in de eerste klas om kinderen te helpen herkennen die risico lopen op schrijfproblemen, Puspa Inayat Khalid, c.s., 2010 (4 p.)
15 Kinderen als informanten van handschriftprestaties (zelfrapportage en waargenomen zelfeffectiviteit, Hassan Izzeddin Sarsak, 2018 (2 p.)
16 Stress en burn-out – een schrijfteken des tijds? Dick Schermer, 2004 (6 p.)

**Bundel 137**

1. Het handschrift onthaast. Wordt schrijven de nieuwe luxe in het online onderwijs, Luc Sluijsmans, LinkedIn, 2020 (2 p.)
2. Schrift of scherm: hoe leren kinderen het meest? Judith Brouwer, 2015 (5 p.)
3. Nieuw onderzoek toont aan dat schrijven even belangrijk is voor kinderen als typen, Thuy On, 2024 (3 p.)
4. Met welk schrijfmateriaal kunnen kinderen het beste leren schrijven? Is de keuze van het schrijfmateriaal van invloed op het handschrift? Schrijfrotonde van het NRO, 2023 (4 p.)
5. Is er, wat betreft product en proces, een tekort bij kinderen met ADHD, die met de hand schrijven? Een systematische beoordeling en adviezen voor toekomstig onderzoek, Frédéric Puyjarinet, Yves Chaix & Maëlle Biotteau, 2024 (2 p.)
6. Waaraan herken je 'beweging' in het handschrift? Marie-Lyne Van Dijck en ChatGPT/ Monica, resp. z.j. en 2024 (3 p.)
7. De kunst van het schrijven – belang en voordelen ervan! Dr. V.S. Gayathri, 2023 (3 p.)
8. Spiegelend – Een kleuter doet niet aan links of rechts! Gunter Gruben, 2024 (3 p.)
9. Het handschrift: je persoonlijkheid onthuld? Taal Doet Meer, 2024 (2 p.)
10 Onderzoek toont aan dat studenten beter leren als zij handgeschreven aantekeningen maken, Brittany Hambleton, z.j. (2 p.)
11 Geletterdheid vormgeven: het belang van handschrift in het basis- EN voortgezet onderwijs, Grant Quarry, 2024 (4 p.)
12 Voorwaarden om schrijven met de hand te kunnen leren, Aartje Schoemaker, 2014 (4 p.)
13 Nieuw onderzoek ondersteunt het belang van handschriftvaardigheden in het digitale tijdperk, Freya Lucas, 2024 (2 p.)
14 De bijdragen van schrijfvaardigheid aan het schrijven van tekst op papier en op de computer in de beginjaren, Anabela Malpique c.s., 2024 (3 p.)
15 De basisprincipes van het handschrift opnieuw bekijken vanuit een interdisciplinair kader, Ann Sien Sut Lee c.s., 2022 (2 p.)
16 Kan handschrift overleven, en doet dat er toe? Sanjay Sipahimalani, 2021 (2 p.)
17 Ter verdediging van het handschrift: Waarom handschrift een comeback maakt in het onderwijs én op de werkplek, Edouard Gentaz, 2023 (5 p.)
18 AI kan nu ook jouw handschrift nadoen, Andrei Stiru, 2024 (2 p.)
19 Schrijven kan de hersenverbindingen meer versterken dan typen, Claudia López Lloreda,2024 (3 p.)
20 De kracht van handschrift, Letts of London, 2022 (2 p.)
21 Schriftkenmerken die de leesbaarheid bepalen, Dick Schermer, 2024 (2 p.)

**Bundel 136**

1. Ontwikkeling van het handschrift, ChatGPT-vraag op 17 maart 2024 (1 p.)
2. Waarom schrijven kinderen hoofd- en kleine letters door elkaar? D. Schermer, 2024 (5 p.)
3. Overzicht van digitale toepassingen bij handschriftonderwijs, Nadia M. Raymundo & Sharon A. Cermak, 2023 (3 p.)
4. Welke Amerikaanse staten eisen nog steeds dat leerlingen cursief handschrift leren? Kelley Hayes, 2024 (3 p.)
5. Waarom handschrift belangrijk blijft in 2021 en de toekomst, Dr. Jane Yank, 2021 (10 p.)
6. De voordelen van een handschriftcurriculum voor de hele school, Universal Publishing, 2018 (3 p.)
7. Vijf eenvoudige tips om handschrift aan te leren, Universal Publishing, 2018 (2 p.)
8. Jonge kinderen cursief leren schrijven? Hier is hoe ze leren, en bronnen voor instructie, The Conversation, 2024 (3 p.)
9. Modern schrijfgereedschap, ChatGPT-vraag, 2024 (1 p.)
10 Aan welke eisen moet kinderhandschrift voldoen? ChatGPT-vraag op 15 april 2024 (1 p.)
11 Waarom is 'handschrift' immaterieel erfgoed? Platform HSO, 2024 (1 p.)
12 Laat basisschoolleerlingen weer tafels leren en dicteetjes maken, Antoon Coaster, in de Stentor van 6 april 2024 (1 p)

13 Blokschrift en/of cursief – Stand van zaken in de USA, Edda Manley, 2024 (3 p.)
14 Handschriftontwikkeling bij basisschoolkinderen van leerjaar 2 en 3 met normale, risicovolle en dysgrafische kenmerken, Anneloes Overvelde & Wouter Hulstijn, 2011 (4 p.)
15 Wat is het laatste nieuws over handschrift? ChatGPT-vraag op 30 april 2024 (1 p.)
16 Het laatste nieuws over handschrift, ChatGPT-vraag & Monica, 11 mei 2024 (3 p.)
17 De heropleving van het handschrift in het digitale tijdperk, Marissa Byler, 2024 (2 p.)
18 Is handschrift nog steeds relevant in de 21e eeuw? Is handschrift een uitstervende kunst of neemt toetsenbord-gebruik de overhand? Marilyn Sheridan, 2023 (3 p.)
19 Waarom met de hand schrijven beter is dan typen om na te denken en te leren, Jonathan Lambert, 2024 (4 p.)
20 De kracht van de pen: Handschrift is nog steeds belangrijk in het technologietijdperk, North Pointe Now, 2023 (2 p.)
21 Ontwikkeling van hand en handschrift, resp. Gavin McCormack en Rachael Jefferson, 2024 (2 p.)
22 Dag van de HOOFDLETTERS, Platform Handschriftontwikkeling, 2024 (1 p)
23 Het belang van goed handschriftonderwijs, Alles in Beweging, 2024 (1 p.)

**Bundel 135**

1. De wetenschap bepaalt: Hoe leer je beter, als je met de hand schrijft of op de computer? Simon Clemmensen, 2024 (2 p.)
2. Invloed van schrijfvaardigheid tijdens spelling in het basis- en voortgezet onderwijs, Christel Ildei c.s., 2013 (3 p.)
3. Problemen bij handschriftonderwijs (1), Steve Graham, 1992 (1 p.)
4. De voordelen van schrijven versus typen, National Pen, 2016 (3 p.)
5. Vera is 8 jaar jong, Greetje Arends, 2024 (3 p.)
6. Wat kenmerkt schrijfritme eigenlijk? ChatGPT-vraag, 2024 (1 p.)
7. Is handschrift niet zwaar achterhaald? ChatGPT-vraag, 2024 (1 p.)
8. De evaluatie van kinderhandschrift, M.H. Tseng & A. Cermak, 1991 (2 p.)
9, Schrijven en kinderontwikkeling, ChatGPT-vraag d.d. 29 feb. 2024 (1 p.)
10 Ontwikkeling van schrijfvaardigheid bij kinderen, Heather Greutman, 2022 (1 p.)
11 Is er een spanningsveld tussen handschrijven en digitalisering? ChatGPT, 2024 (1 p.)
12 Wat is het effect van digitalisering op de fijne motoriek van handschrift? Loes Luyckx c.s., 2016 (3 p.)
13 Problemen bij handschriftonderwijs (2), Steve Graham, 1992 (1 p.)
14 Huidige staat van het handschrift, ChatGPT-vraag, 2024 (1 p.)
15 Hoe het handschrift zijn persoonlijkheid verloor, Rachel Gutman-Wei, 2023 (4 p.)
16 De meerwaarde van schrijven met de hand, ofwel het handschrift, Dick Schermer, 2024 (3 p.)
17 Waarom is handschrijven zo belangrijk voor je kind? Olivia, 2024 (2 p.)
18 Handschrijven vergroot de connectiviteit en het leren van de hersenen, Neuroscience, 2024 (1 p.)
19 Waarom blijft handschrift onmisbaar? Waarom is handschrift ten dode opgeschreven? ChatGPT-vraag, 2024 (2 p)
20 Wie schrijft, die blijft, Annelies van der Lee & Judith Stoep, 2022 (3 p.)
21 Handschriftontwikkeling, Kennisgroep Speciaal, z.j. (2 p.)
22 Handschriftproblemen, Kennisgroep Speciaal, z.j. (2 p.)
23 Afscheid van het handschrift? Het verdwijnen van cultureel gereedschap, Dagmar Woyde-Koehler, 2020 (3 p.)
24 Handschrift toont onverwachte voordelen ten opzichte van typen, Denis Storey, 2024 (2 p.)
25 Meekijken met beginnende schrijvers. Enkele voorbeelden uit een groep 3, Aartje Schoemaker,2024 (2 p.)
26 Hoe je het handschrift kunt verbeteren, 10 effectieve tips voor ouders, SplashLearn, 2024 (6 p.)

**Bundel 134**

1. Kletsschrift: Praten met de leerkracht, Manon Megens, 2019 (2 p.)
2. Handschrift als cultureel erfgoed, Huber & Lerner (2019), en ChatGPT (2024) (2 p.)
3. Leer kinderen zelf te verwoorden hoe het beter moet, Fred Kwast, 1999 (1 p.)
4. De uitdaging van schrijven verminderen, Children's Hospital of Philadelphia, 2013 (3 p.)
5. Cursief is cool en een wedstrijd om het te bewijzen, Sheila Lowe, 2024 (3 p.)
6. Waarom neemt het schrijven met de hand af? ChatGPT-vraag, 2024 (1 p.)
7. Waarom schrijven met de hand goed is, Anne van Gastel-Firet, 2019 (2 p.)
8. Waarom kinderen meer handmatig moeten schrijven: "Handschrift bepaalt alles!" Babette Bouwman, 2024

(4 p.)
9. Waarom met de hand schrijven nog steeds de beste manier is om informatie vast te houden, Stackoverflow, 2022 (3 p.)
10 Platform Hanschriftontwikkeling wil dat kinderen blijven schrijven: “Het stimuleert en ontwikkelt je hersenen”, Hans Keesmaat, 2024 (2 p.)
11 Week van het Handschrift, ChatGPT, 2024 (1 p.)
12 Gemeden in het computertijdperk, maakt cursief een comeback in “Californië, Daniel Trotta, 2024 (2 p.)
13 Je onthoudt informatie écht beter als je met de hand schrijft, Myrte Nowee, 2024 (2 p.)
14 De vele voordelen van schrijven met de hand, Melissa Breyer, 2023 (3 p.)
15 Schrijven met de hand kan de hersenverbindingen meer vergroten dan typen op een toetsenbord, EurekAlert, 2024 (2 p.)
16 Schrijfproblemen en hoe kinderen efficiënter leren schrijven, Barbara Zimmermann, 2016 (3 p.)
17 Schrijfmateriaal, Birgit Stidl, 2012 (2 p.)
18 Cursief herleeft in de VS en Canada, Edda Manley, 2024 (1 p.)
19 De bewegingsanalyse – Labans bewegingsanalyse, Birgit Stidl, 2012 (3 p.)
20 De schrijfhandeling, Birgit Stidl. 2012 (3 p.)
21 De teloorgang van het handschrift, Lhendup G. Bhutia, 2022 (5 p.)
22 Handschrift – een vergeten taalvaardigheid, Jane Medwell & David Wray, 2008 (3 p.)
23 Schrijven, niet typen, leidt tot wijdverbreide hersenverbindingen: een EEG-onderzoek met hoge dichtheid met implicaties voor het klaslokaal, Ruud van der Weel & Audrey van der Meer, 2024 (4 p.)
24 De voordelen van schrijven op papier, Aimée Kniese, 2021 (2 p.)

**Bundel 133**
1. Waarom een linkshandige schrijver wat neer toetstijd zou moeten krijgen, Liesbeth Groen-Flinterman, column 2, 2023 (1 p.)
2. Methodisch on- of verbonden schrijven, Liesbeth Groen-Flinterman, column 3, 2023 (1 p.)
3. Nogmaals het geschreven werk in het voortgezet onderwijs, Liebeth Groen-Flinterman, column 4, 2023 (1 p.)
4. Schrijven met de hand: Een onmisbaar leermiddel, Holly Britton, Homeschool, 2022 (3 p.)
5. Writejunior is een schrijftherapie voor 4-18-jarigen, Nederlands Jeugdinstituut, z.j. (1 p.)
6. Heb ik het al jaren faliekant mis? Nieuw onderzoek naar …, Andrew Watson, 2020 (3 p.)
7. Redt het handschrift. Wat ChatGPT erover zegt, ChatGPT, 2023 (1 p.)
8. WVU-onderzoekers op het gebied van ergotherapie evalueren handschriftinterventies onder thuis opgeleide kinderen in West Virginia, West Virginia University, 2023 (3 p.)
9. Schrijfmethoden, Silke Sevenants & Julie Vangeel, 2023 (2 p.)
10 24 Handschriftmythes die je moet ontkrachten, Sheilagh Blyth, 2023 (6 p.)
11 Wat is onleesbaar handschrift? Sheilagh Blyth, 2023 (3 p.)
12 5 Redenen waarom handgeschreven brieven vandaag de dag nog steeds relevant en geweldig zijn, Lucy Williams, 2015 (2 p.)
13 Waarom handschrift zo belangrijk is, Lucy Williams, 2018 (2 p.)
14 Is handschrift overbodig in het digitale tijdperk? Care For Kids, 2017 (2 p.)
15 Verband tussen product- en proceskenmerken van schrijfvaardigheden van kinderen in het vierde jaar van de basisschool, Helena Coradinho c.s., 2023 (4 p.)
16 Studies over het handschrift van kinderen op verschillende touchscreentechnologieën, Christian Kühn, 2023 (1 p.)
17 Kan handschrift het digitale tijdperk overleven? David Oppenheimer, 2023 (3 p.)
18 Kinderhandschrift blijft noodzakelijk, ChatGPT-vraag, 4 januari 2024 (1 p.)
19 Belangrijke aspecten van kinderhandschrift, ChatGPT-vraag, 4 januari 2024 (1 p.)
20 Bij sneller schrijven toch een leesbaar handschrift? Dick Schermer, 2024 (3 p.)
21 Schrijven met de hand is immaterieel erfgoed, AD en ChatGPT, 2019 en ’24 (2 p.)
22 Cursief leren op school … is nu verplicht in Californië, Howard Blume, 2024 (4 p.)
23 Lemniscaat op basis van de Taalronde van Stichting Taalvorming, Dick Schermer, 2024 (2 p.)
24 Biedt cursief schrift educatieve voordelen boven blokletterschrift? Wat zegt het onderzoek? Jim Hewitt & Nidhi Sachdeva, 2023 (4 p.)
25 Column: Dwing kinderen niet om cursief te leren. Dat van mij is verschrikkelijk, en het prima met mij, Gustavo Arellano, 2024 (3 p.)
26 Handschrift – schrijven met de hand – gebruik je verstand! Dick Schermer, 2023 (2 p.)

**Bundel 132**

1. De pengreep verandert, Liesbeth Groen-Flinterman, column 1, 2023 (1 p.)
2. 15 Voordelen van Magic Link op scholen, Magic Link, 2016 (8 p.)
3. Schrijven door angstige leerlingen? Lees 6 tips om te helpen, Pediatric Occupational Therapy Handwriting, 2021 (2 p.)
4. Op weg naar een eigen handschrift, Lisa Hamstra-Bletz, 1993 (2 p.)
5. Jeugdschriften, Robert Bollschweiler, 2007 (2 p.)
6. Van paniek via actie tot heropleving van cursief, Sheila Lowe, 2023 (1 p.)
7. Schrijfproblemen bij basisschoolkinderen, Ivonne Hendrina Francyna Duiser, 2023 (2 p.)
8. Handschrift zal blijven bestaan, ChatGPT-vraag, 2023 (1 p.)
9. Het plezier en de voordelen van schrijven – en waarom we het op scholen levend moeten houden, Jasmine Garnett & Mina Kim, 2023 (2 p.)
10 Wordt cursief schrijven verplicht in Californië? Dit is wat de nieuwe wet zegt, The Feed, 2023 (2 p.)
11 7 Redenen waarom handschrift belangrijk is voor kinderen, Highlights Editorial, 2022 (3 p.)
12 Schrijfspieren kunnen zwakker aanvoelen bij minder oefening en overmatig gebruik van apparatuur, Gina Rich, 2023 (4 p.)
13 Welk land heeft het laagste percentage linkshandigen? Sebastian Ocklenburg, 2023 (2 p.)
14 10 Manieren waarop menselijk schrijven de tekst-apocalyps zal overleven, Ruby Thelot, 2023 (3 p.)
15 3 van de 10 jongens en 25% van de meisjes van 11 falen bij de vereiste normen bij de nationale tests, Magic Link, 2023 (2 p.)
16 Hoe handschriftproblemen overwinnen bij tieners in het digitale tijdperk, Katie Roe, 2-023 (3 p.)
17 Zal cursief schrijven overleven? Stephanie Leydon, 2023 (2 p.)
18 Cursief keert terug, nu kinderen de brieven van oma niet meer kunnen lezen, Sara Randazzo, 2023 (5 p.)
19 Handschrift en geslacht, Maria Lam, 2023 (3 p.)
20 5 Redenen waarom kinderen nog steeds handschrift moeten leren (nee, AI heeft het niet overbodig gemaakt), Natalie Sauer, 2023 (3 p.)
21 Het pleidooi om met de hand te blijven schrijven, Claudia Lorenzo Rubiera, 2023 (3 p.)
22 Toetsenbordlessen nemen handschriftlessen op de Finse scholen over, Colleen Ricci, 2015 (3 p.)

**Bundel 131**

1. Cursief schrijven wordt dit najaar opnieuw ingevoerd op scholen in Ontario, Hetty Roessingh, Thea Canadian Press, 2023 (2 p)
2. Het handschrift en de puber, James Greene & David Lewis, 1982 (2 p.)
3. De verloren kunst van het handschrift: De betekenis ervan herontdekken en een heropleving bevorderen, Nidhi Mishra, 2023 (2 p.)
4. Wedergeboorte van het briefschrijven, Anna Kat Napier, z.j. (3 p.)
5. Het handschrift van kinderen met neurofibromatose type 1 (NF1), Sara Rosenblum c.s., 2010 (3 p.)
6. Schrijven: Wat is normaal, wat niet? Readings Rockets, z.j. (2 p.)
7. De kracht van de pen: Hoe schrijven de wereld kan veranderen, Lata Tewari, 2022 (4 p.)
8. Met de hand schrijven stimuleert lerend vermogen, Schreibmotorik Institut, 2023 (2 p.)
9. De toekomst van het handschrift, ChatGPT, 2023 (1 p.)
10 Zweden brengt meer boeken en schrijfoefeningen terug naar zijn tech-zware scholen, AP News, 2023 (4 p.)
11 De urgentie van een comeback van het handschrift, Pen Boutique, 2015 (2 p.)
12 Sterft het schrijven uit? Helaas wel, maar hier is waarom je het nog steeds zou moeten omarmen. Er zijn talloze voordelen van schrijven met de hand, Women's Weekly, 2023 (4 p.)
13 Kan het handschrift overleven, en doet het er toe? Moneycontrol, 2021 (2 p.)
14 De noodzaak van doelgericht handschriftonderwijs, Marjolein Zwik, 2023 (2 p.)
15 Invloed van pengreep bij zich normaal ontwikkelende kinderen, Kate Wilmut, 2014 (1 p.)
16 Notities maken is zo belangrijk, Bambook, 2023 (3 p.)
17 De weg van schrijven met de hand naar typen, Henny van der Meijden, 2023 (1 p.)
18 Groep 3, Aartje Schoemaker, 2023 (1 p.)
19 De schrijfletter-k in groep 3 na twee weken school, Aartje Schoemaker, 2023 (2 p.)
20 Slecht handschrift kan leiden tot angst en laag zelfvertrouwen, Magic Link, 2016 (2 p.)
21 Waarom cursief handschrift er toe doet? Magic Link, 2019 (3 p.)
22 Schrijflessen Magic Link & grafoloog – persoonlijkheid onthuld! Lee Dein, 2020 (4 p.)
23 10 Effectieve strategieën om achterblijvende schrijvers te motiveren: ontketen hun potentieel met Magic Link-handschrift, Lee Dein, 2023 (4 p.)

24 Intensieve schrijfhulp voor tieners, Lee Dein, 2020 (2 p.)

**Bundel 130**

1. Cursief schrijven is terug op scholen in Ontario, Hetty Roessingh, The Canadian Press, 2023 (4 p.)
2. De terugkeer naar cursief – hoe dingen n één dag kunnen veranderen, Edda Manley, 2023 (3 p.)
3. Wat is het belang van 'evidence-based' bij handschriftonderwijs? GPT-vraag op 24.06.23 (1 p.)
4. Zet menselijkheid voorop bij digitalisering in het onderwijs, Erwin Bomas, 2022 (3p.)
5. Handschriftonderwijs en rehabilitatie voor kinderen in het digitale tijdperk: problemen en uitdagingen, Nathalie Bonneton-Botté c.s., 2023 (3 p.)
6. Handschriftonderwijs: een sleutelfactor bij leren en remediëren, Nathalie Bonneton-Botté c.s., 2023 (3 p.)
7. Verloren handschrift, Greetje Arends, 2023 (2 p.)
8. Brain Balance Teenage Journal, Charlotte Labee, 2023 (1 p.)
9. Handschrift op de helling? Vraag aan ChatGPT op 01.07.23 (1 p.)
10 Handschriftontwikkeling/-modellen in Nederland, Frank E. Blokland & Nicolien van der Keur, Primarium, 2023 (9 p.)
11 Waarom brieven schrijven altijd gepast is, Jacqueline de Montravel, 2023 (3 p.)
12 Opnameviering voor nieuwe kinderen, Peter Petersen, 1990 (1 p.)
13 Leren schrijven in de geest van het Jenaplanconcept, Kees Both, 1997 (2 p.)
14 Een zelf te maken werkmiddel – naamkaarten van kinderen, Dick Schermer, 1985 (2 p.)
15 Cursief schrijven is terug op scholen in Ontario: Het succes hangt af van minstens vijf dingen, Hetty Roessingh, 2023 (4 p.)
16 Groep 3: Overdracht handschriften groep 3 naar 4, Aartje Schoemaker, 2023 (3 p.)
17 Voorwaarden voor goed handschrift. Psychologisch onderzoek in Hamburg, prof. Tausch,1966 (1 p.)
18 Leren schrijven – door de kinderjaren heen, Dick Schermer, 1997 (1 p.)
19 Concentratie in het handschrift, Dick Schermer, 2023 (2 p.)
20 Hagar, een hoogbegaafd meisje, Ina Barreveld, 1996 (10 p.)
21 Leve de computer? Greetje Arends, 2023 (2 p.)

**Bundel 129**

1. Te veel leerkrachten denken dat handschrift achterhaald is. Onzin, Michael Zwaagstra, National Post, 2015 (2 p.)
2. Wat zijn voordelen van schrijven in tegenstelling tot typen, en omgekeerd? Chat GPT, 2023 (2 p.)
3. Wat zijn de nadelen van schrijven in tegenstelling tot typen, en omgekeerd? Chat GPT, 2023 (2 p.)
4. Welk aspect heeft de nadruk gekregen tijdens de geschiedenis van het handschrift? Chat GPT, 2023 (1 p.)
5. Waarom is het belangrijk dat 'handschrift' erkend wordt als immaterieel erfgoed? Chat GPT, 2023 (1 p.)
6. Schrijvers vinden manieren om de bedreigde kunst van het handschrift nieuw leven in te blazen, Samantha Lui, 2023 (4 p.)
7. De wetgever van Michigan wil cursief terugbrengen in het curriculum van openbare scholen, Jack Nissen, 2023 (1 p.)
8. Hoe leren 3e groepers bij jullie schrijven? Dick Schermer, 2011/2023 (4 p.)
9. Zal het handschrift de digitale tijd overleven? ChatGPT, 2023 (1 p.)
10 Leve het notitieboekje, Christiaan Weijts, NRC, 2023 (4 p.)
11 Nieuw onderzoek: Primair handschriftonderwijs, TypeTogether, 2022 (6 p.)
12 Over handschrift gesproken, ChatGPT, 2023 (1 p.)
13 De redding van handschrift, ChatGPT, 2023 (2 p.)
14 Lezen en schrijven, dat is eigenlijk heel bijzonder, Joke de Wolf, 2023 (1 p.)
15 Vijf veelgemaakte schrijffouten in groep 3/4 en wat je eraan kunt doen, SchrijvenNL, 2023 (3 p.)
16 Wat gebeurt er in het brein bij leren schrijven? ChatGPT, 2023 (1 p.)
17 Onderlinge hulp: pedagogische tussenvorm van spel en werk, óók bij (leren) schrijven, Dick Schermer, 2023 (3 p.)
18 Spreekwoorden ontdekken over schrijven: ermee spelen en schrijven! Greetje Arends & Dick Schermer, 2023 ( 4 p.)
19 De beste manier om lesstof te onthouden, Roos Ettema, 2023 (1 p.)
20 De schrijfontwikkeling van jonge kinderen, Juf Kirsten, 2019 (2 p.)
21 Leeftijd en bewustzijnsontwikkeling in het handschrift, Werner Klosinski, z.j. (2 p.)
22 Schrijven moet blijven, Vereniging van Gepensioneerden Politie Eenheid Den Haag, 2019 (1 p.)
23 Schrijven, groep van Utrechtse neerlandici, BulkBoek, 1984 (4 p.)

24 Handschriften steeds vaker onleesbaar, Daniëlla van 't Erve, AOB, juni 2023 (4 p.)
25 Na groep 4 ben je als school niet klaar met schrijflessen, Heleen de Bruijn, 2023 (3 p.)

**Bundel 128**

1. Typisch kinderlijke ontwikkeling, Academia.edu, z.j. (3 p.)
2. Handschriftanalyse van een tienjarige jongen, Dick Schermer,1995 (4 p.)
3. Schrijven en typen. Schrijven verbetert leerprestaties. Succes vereist balans tussen schrijven en typen, Margaret Brown, 2018 (2 p.)
4. Kan technologie schrijfvaardigheid vervangen? Lexicon Reading Center, z.j. (4 p.)
5. Waarom het erg is dat we steeds minder vaak de pen pakken: 'Schrijven is hersengymnastiek', Francisca Muller, 2023 (5 p.)
6. Wat zijn de veranderingen in het curriculum voor het schrijven met de hand? Sue Smits, Morrells Handwriting, 2022 (4 p.)
7. Het puntje op de i, Aartje Schoemaker, 2003 (2 p.)
8. Moeten we het einde van het handschrift vieren of betreuren? Een mooie kunstvorm maar niet noodzakelijk, Mary McNaughton-Cassill, 2023 (2 p.)
9. Samen aan de slag met schrijven. Leesbaar en soepel schrijven, Ingrid van Bommel & Anneloes Overvelde, JSW2, 2023 (4 p.)
10 Roep om pen en papier, Emile Kossen, De Telegraaf, 25 maart 2023 (1 p.)
11 Voordelen van goede schrijfvaardigheid, Team Spedathome, 2022 (2 p.)
12 Schoonschrijven moest je leren om later meer 'levensgenoegen' te smaken, Paul van der Steen, Trouw, 30 maart 2023 (3 p.)
13 De voordelen van handschrift: 10 verbazende waarheden over het schrijven met de hand, EPICA, 2019 (5 p.)
14 Waarom kunnen onze kinderen niet meer schrijven? Penny Bill, 2022 (5 p.)
15 Handschrift: Een onmisbaar leermiddel, Guest Author, Homeschool.com, 2022 (3 p.)
16 Hoe en waarom wij cursief handschrift onderwijzen, Prof. Jamie Gaddy, 2022 (4 p.)
17 Slecht schrijven bij kinderen, Anna Kroncke, 2022 (5 p.)

**Bundel 127**

1. Cursief handschrift – Zou het ons iets kunnen schelen als het verdwijnt? May Knapp, 2012 (2 p.)
2. Kinderen kunnen niet meer aan elkaar schrijven: 'Letters vliegen als pepernoten over het papier', Zed Fasel, 2023 (4 p.)
3. De heropleving van het schrijven van brieven, Anna Kat Napier, 2020 (2 p.)
4. Waarom het goed is dat je kinderen leren schrijven, Youaremom, 2020 (2 p.)
5. Kindschrijvers: 12 strategieën om ze te motiveren, Youaremom, 2019 (3 p.)
6. Eenvoudige therapeutische schrijfoefeningen voor kinderen, Youaremom, 2021 (3 p.)
7. Leerlingen van de Washington School verspreiden liefde en oefenen cursief met Valentijnskaarten voor ouderen, Tina L. Scott (editor), 2023 (3 p.)
8. De pen is krachtiger dan het toetsenbord: voordelen van aantekeningen maken met de hand boven een laptop, Pam A. Mueller & M. Oppenheimer, 2014 ( 2 p.)
9. Waarom lijken kinderen onrustig en zich te vervelen als ze met de hand schrijven? Lucy teachchildren, 2022 (2 p.)
10 Wat eerst leren: hoofdletters of kleine letters? Lucyteachchildren, 2017 (1 p.)
11 De kracht van handschrijven in een tijd van toetsenborden, North's Quill, 2021 (2 p.)
12 Verslag voor Roos – een hoogbegaafd 11-jarig meisje, Werkgroep Kinderhandschrift, 2008 (2 p.)
13 De pubers en hun schriftbeeld – De geestelijke ontwikkeling van een jongeling, Dr. Max Pulver, 1949 (4 p.)
14 Laptops in les benadelen studenten, Lode I.J. Goukens, 2017 (3 p.)
15 Het jongste onderzoek naar het maken van aantekeningen en succes bij studenten, Kaveh Farrokh, 2019 (2 p.)
16 Schrijven met de hand in het digitale tijdperk, Aruna Sankaranarayanan, 2022 (2 p.)
17 Verliezen we de kunst van cursief? Sarah Johnson, 2022 (3 p.)
18 Cursief handschrift sterft uit, Andrea Gordon, 2009 (6 p.)
19 Waarom schrijven ertoe doet, Bic Kids, 2023 (1 p.)
20 Wat is cursief handschrift? Twinkl, z.j. (6 p.)
21 Het belang van handschriftonderwijs, Louise Spear-Swerling, 2006 (4 p.)
22 E-writing ontlast werkgeheugen en houdt handschrift in ere, Jonathan Strickland, z.j. (2 p.)

**Bundel 126**

1. Handschrift als cultureel erfgoed, Huber & Lerner, 2019 (2 p)
2. Vergelijking van effecten van schrijven versus typen op geheugen en begrip bij klas 11 leerlingen, Samantha Gail G. Alcala, c.s., 2016 (1 p.)
3. Handschrift in het voortgezet onderwijs, Suzanne Tiburtius, 2023 (2 p.)
4. Een motiverende, leuke benadering om handschriftvaardigheid te ontwikkelen, National Handwriting Association, 2023 (3 p.)
5. Wat zijn verschillende handschriftstijlen? Twinkl, z.j. (5 p.)
6. Handschriftanalyse van een tienjarige jongen, Dick Schermer, 1995 (4 p.)
7. Hoe kinderen hun naam leren lezen, schrijven, spellen, Play to Learn Preschool, z.j. (4 p.)
8. "Wie ben ik … in mijn handschrift? Een bijzondere stamgroepsactiviteit, Dick Schermer, 2016 (2 p.)
9. Ontwikkeling van handschriftvaardigheden, Christie Kiley, 2016 (2 p.)
10 Schrijven door de jaren heen, Upgrade, z.j. (1 p.)
11 Handschrift sterft een langzame dood, Adriana Balsamo-Gallina & John Asante, 2016 (2 p.)
12 Waarom schrijven met de hand vandaag de dag nog steeds zo belangrijk is, volgens de wetenschap, George Mathews, 2022 (2 p.)
13 Is cursief schrijven dood? Chris Napa, 2019 (3 p.)
14 Hoe schrijven met de hand je creatiever maakt, Suchi Rudra, 2020 (2 p.)
15 Verdiepende webinarreeks Handschriftonderwijs, SchrijvenNL, 2023 (3 p.)
16 Hoe schrijven je slimmer maakt (wetenschappelijk onderbouwd), David K. William, 2020 (3 p.)
17 Met hand schrijven is goed voor je hoofd: 'De rest van het leren gaat er ook door vooruit', Sara Luijters, Algemeen Dagblad, 23 jan. 2023 (2 p.)
18 Hoe bouwt de interactie tussen spelling en motorische processen zich op tijdens het leren schrijven? Sonia Kandel & Cyril Perret, 2014 (1 p.)
19 Impact van handschrifttraining op vloeiendheid, spelling en tekstkwaliteit bij 3e klassers, Werner Wicki & Sibylle Hurschler, 2018 (1 p.)
20 16 Sterke voordelen van met de hand schrijven, Vanilla Papers, 2019 (6 p.)
21 20 Redenen om met de hand te schrijven, aldus de wetenschap, Top Education Degreees, 2023 (4 p.)
22 Samen aan de slag met schrijven. Leesbaar en soepel schrijven, Ingrid van Bommel & Anneloes Overvelde, JSW 6, 2023 (4 p.)

**Bundel 125**

1. Historisch overzicht van Nederlandse schrijfmethoden, Harmen Hettinga, De Letter, December 2022 (7 p.)
2. Brievenschrijven in de oude tijd, gedicht van Phaan Peeters, bewerkt door Harmen Hettinga, De Letter, December 2022 (1 p.)
3. Handschrift als middel om geletterdheid te bevorderen, Jane Redfield, December 2022 (2 p.)
4. De eerste schrijfresultaten van kinderen tonen een ritmische structuur, Elena Pagliarini, 2017 (4 p.)
5. Onderzoek naar handschrift, Dr. Jane Yank, Ph. D., The Vanguard, Januari- Maart 2023 (3 p.)
6. Waarom hebben we cursief schrijven nodig? The Optometry Center for Vision Therapy, z.j. (2 p.)
7. Waarom schrijven in het digitale tijdperk er nog steeds toe doet, Carlow University, Juni, 2022 (2 p.)
8. Het handschrift als een spiegel van de ziel, Beter Onderwijs Nederland, Oktober 2009 (1 p.)
9. Wat is de toekomst van de machtige pen en het handschrift? Alumni Hungary, Oktober 2020 (3 p.)
10 Handschrift is niet dood, onthult nieuw onderzoek, Cision, Pen Pilot, Februari 2019 (3 p.)
11 Is cursief schrijven aan het verdwijnen? Catherine Lunney, Oktober 2020 (3 p.)
12 Dynamische tijdvervorming: Nieuwe methode in de studie naar slecht handschrift, Carlo di Brina, Gabriel Levi, Ralph Niels, Anneloes Overvelde, 2008 (4 p.)
13 Het vermogen van kinderen om een motorische vaardigheid te leren hangt samen met schrijf- en leesvaardigheid, Mona S. Julius, Rivka Meir, Zivit Shechter-Nissim, Esther Adi-Japha, 2016 (3 p.)
14 Goed nieuws voor voorstanders van met de hand schrijven, Edda Manley, Januari 2023 (1 p.)
15 De reden voor onze links- en rechtshandigheid, RUB, Februari, 2017 (2 p.)
16 's Werelds grootste onderzoek naar linkshandigheid, Silvia Paracchini, University of St. Andrews, April 2020 (2 p.)
17 De rol van embodied cognitie voor het transformeren van leren, Sheila Macribe, 2020 (2 p.)
18 Hebben we allemaal een ander handschrift? Jacob Wonders, 2013 (3 p.)
19 Suggesties voor de leerkracht van groep 3, Aartje Schoemaker, 2023 (3 p.)
20 Week van het handschrift: 'Schrijven maakt je slimmer', Judie Jaspers, 2023 (1 p.)
21 De 10 meest voorkomende handschriftproblemen en hun oplossingen, Preeti Shah, 2021 (2 p.)
22 Schrijfwetenswaardigheden, Dick Schermer (red.), 2023 (4 p.)

**Bundel 124**

1. Wie schrijft, die blijft, Onderwijskennis.nl, maart 2022 (2 p.)
2. Relatieve leeftijdseffecten op het handschrift van kinderen: de rol van visueelmotorische Integratie, Seyyed Hassan Seyyedrezaei c.s., 2012 (4 p.)
3. 8 Tips om je handschrift te verbeteren [plus een gratis werkblad], Lindsey Bugbee, 2017 (7 p.)
4. De kracht van de pen: Hoe de pen sterker is dan het zwaard, Kumar, 2018 (1 p.)
5. Creatief schrijven bevordert leesplezier, Willemien Berkenbos, 2022 (2 p.)
6. Handschriftmijlpalen voor 5-6-jarigen, Michelle Barrington, 2022 (2 p.)
7. Hoe leer je schrijven aan kinderen van groep 3: nieuwe strategieën voor leerkrachten en ouders, Perry Douglas Klein, 2021 (3 p.)
8. Studie: Letters met de hand schrijven is de beste techniek om te leren lezen, Jill Rosen, 2021 (2 p.)
9. De verloren kunst van het schrijven, Katie Leamon, 2022 (3 p.)
10 Op je tablet toch 'gewoon' met een pen schrijven? Zo doe je dat, Anton Damen, 2021 (3 p.)
11 Gedifferentieerd beoordelen van het handschrift – een onderdeel van de schrijfvooruitgang, Sibylle Hurschler Lichtsteiner, 2020 (2 p.)
12 Deelvaardigheden bij beginnend schrijven. Een verkennend onderzoek aan het einde van de kleuterschool, Jessica S. Folsom, 2012 (3 p.)
13 Het belang van handschrijven in het onderwijs, Jakhongir Narmamatovich Shaturaev, 2019 (3 p.)
14 Werkwijze bij multisensorisch schrijfles geven, Sidney Chu, 2003 (1 p.)
15 De toekomst van het handschrift, U.C. Berkeley, 2021 (3 p.)
16 De wijze waarop we schrijven, Prof. Greg Niemeyer, 2020 (8 p.)
17 Leesbaar leren schrijven in acht weken, Kim de Weert, 2022 (2 p.)
18 Evaluatie van dimensionaliteit in de tekst van eersteklassers, Kim Young-Sukm, e.a., 2014 (4 p.)
19 Wat handen ons kunnen vertellen over lezen en schrijven, Anne Mangen, 2014 (2 p.)

**Bundel 123**

1. Lezen, schrijven, technologie en embodiment, Anne Mangen & Antti Pirhonen, 2022 (3 p.)
2. Effectief handschriftcurriculum. Oplossing voor coronahandschriften, Freek Turlings, 2022 (4 p.)
3. 'Niet alle kinderen kunnen aan elkaar schrijven', Lotte Straatsma, 2013 (1 p.)
4. De wetenschap van handschrift, Brandon Keim, 2013 (7 p.)
5. Van groep 3 naar groep 4 – handschrift, Aartje Schoemaker, 2022 (4 p.)
6. Visuele en proprioceptieve herkenning van cursieve letters bij jonge kinderen, Annie Vinter, 2008 (2 p.)
7. Schrijven met de hand: Ontwikkelt identiteit en cognitieve eigenschappen van leerlingen, Roshan Doug, 2015 (3 p.)
8. Wat 'doen' schrijfmethoden met onze kinderen? Werkgroep Kinderhandschrift, 2009 (3 p.)
9. Quotes van kinderen over cursief handschrift, Gayna Scott, 2022 (4 p.)
10 Grafologische deducties m.b.t. de zorg en opvoeding van kinderen, Louise Rice, 1996 (3p.)
11 Lengte van stok-/lusletters, Dick Schermer, 2022 (6 p.)
12 School gaan – Vrolijk leeren en spelen, Hieronymus van Alphen e.a., 1908 (2 p.)
13 Wat is een leuke schrijfles? Margot v.d. Plas, 2009 (1 p.)
14 Slim schrijven: met de hand, Anneloes Overvelde, Ingrid van Bommel & Ria Nijhuis-van der Sanden, in: Didactief, november 2022 (2 p.)
15 Pennen neer? Linda den Hollander, in: Het Reformatorisch Dagblad van 22 oktober 2022 (7 p.)
16 Is handschrift relevant in het digitale tijdperk? Eleni Karavanidou, 2017 (3 p.)
17 De voordelen van schrijven met de hand: Hoe handschrift kinderen helpt bij het leren, Universal Publishing Blog, z.j. (3 p.)
18 Schrijfwijzen in een digitaal tijdperk: het goede, slechte en onbekende, Anne Mangen, 2018 (4 p.)

**Bundel 122**

1. Ontwikkelingsverloop van schrijfvaardigheden, Christie Kiley/Mama OT, 2016 (2 p.)
2. Beelddenkers leren anders! Anneke Bezem, 2019 (4 p.)
3. Handschrijven: Wat we weten en moeten weten? Jane Medwell & David Wray, 2007 (3 p.)
4. Handschrift dreigt te verdwijnen, Dr. Astri Yulia, 2019 (3 p.)
5. Waarom handschrift nog altijd belangrijk is in de eeuw van de techniek, Boitumelo Kgobotlo, 2021 (2 p.)
6. Schrijver-journalist trekt aan de schoolbel, Willem Jonkergouw, 2023 (3 p.)
7. Scherpt schrijven met de hand je creativiteit? Dr. Claudia Aguirre, z.j. (2 p.)

8. Diepgaande analyse van handschriftcurriculum en instructie in vier kleuterklassen, Cathryn Cortes e.a., 2010 (4 p.)
9. Hoe ik mijn leerlingen liet stoppen met schermkijken, Phillip Done, 2022 (3 p.)
10 Zeven redenen om de verloren kunst van het schrijven van brieven terug te winnen, Alexa Erickson, 2020 (2 p.)
11 Alarmtekens in kinderhandschrift, Studio di Educazione del gesto grafico Firenze, 2022 (1 p.)
12 Wat gaat er in het hoofd van mijn dochter om? (1) Tracey Trussell, 2022 (2 p.)
13 Handschriftontwikkeling, competentie, en interventie, Katya P. Feder & Annette Majnemer, 2007 (3 p.)
14 De enige reden waarom mensen niet kunnen schrijven, volgens een psycholoog van Harvard, Steven Pinker & Glenn Leibowitz, 2022 (2 p.)
15 Doet het er toe als je kind niet doorgaat met schrijven zoals het is aangeleerd? Tracey Trussell, 2022 (2 p.)
16 Maak je je zorgen over de voortgang van je kind? Tracey Trussell, 2022 (1 p.)
17 Wat gaat er in het hoofd van mijn tienerdochter om? (2) Tracey Trussell, 2020 (1 p.)
18 Begrenzing van cursief handschriftonderwijs op scholen, Pervin Oya Taneri & Nalan Akduman, 2018 (3 p.)
19 Generatie Z leerde nooit cursief lezen. Hoe zullen zij het verleden interpreteren? Drew Gilpin Faust, 2022 (4 p.)
20 Schoon schrift: waarom is het bij de ene constant en bij de andere steeds anders? En hoe komt het dat een geschrift zo persoonlijk os? Silke Remmery, 2022 (2 p.)
21 Is schrijven met de hand dood? Shen-Li, 2020 (4 p.)
22 Waarom je handschrift blijft veranderen, zelfs in de volwassenheid, Cari Romm, 2016 (2 p.)
23 Het leren nakijken van werk op verschillende manieren, Sabrine van Everdingen, 2010 (2 p.)
24 Grafologie over schrijfonderwijs, D. Schermer & A.C.M. Schoemaker-Ytsma, 2001 (7 p.)

**Bundel 121**

1. Sterft het handschrift uit? ilslearningcorner, 2022 (1 p.)
2. Waarom goed leren schrijven zó belangrijk is! Rolf groep, 2021 (2 p.)
3. ‘Leer kind blokletters in plaats van aan elkaar schrijven’, RTL Nieuws, 2017 (2 p.)
4. Jenaplan & voortgezet onderwijs & heikel handschrift? Dick Schermer, 2022 (3 p.)
5. Analyse van cursieve letters, lettergrepen, en woorden in het handschrift van een Frans kind met DCD in de tweede klas en vergeleken met zich normaal ontwikkelende kinderen, Caroline Jolly & Edouard Gentaz, 2014 (3 p.)
6. Handschrift moet hierom blijven – hier zijn 10 redenen, Dominik Nitsch, 2019 (6 p.)
7. Kleuterschoolvoorspellers van schrijven in de derde klas, Kim Young-Suk & Stephanie Otaiba, 2015 (2 p.)
8. Waarom moeten we handschrift onderwijzen? Dr. Susan Cahill, Lewis Univ., 2018 (3 p.)
9. Op weg naar geletterdheid, Dick Schermer, 2022 (2 p.)
10 De schrijfvaardigheid van leerlingen daalde tijdens thuisonderwijs ten gevolge van de Coronapandemie, Grete Wolden, 2021 (3 p.)
11 Relatie tussen visueel-motorische integratie, oog-handcoördinatie en schrijfkwaliteit, Marie-Lare Kaiser, Jean-Michel Albaret, Pierre-André Doudin, 2009 (2 p.)
12 Belang van goed handschrift voor leerlingen, L.K. Monu Borkala, 2022 (5 p.)
13 Handschriftontwikkeling, Kennisgroep Speciaal, z.j. (2 p.)
14 Waarom leren kinderen verbonden schrift? Oftewel: waarom moeten ze netjes aan elkaar leren schrijven? Claire Boonstra, z.j. (6 p.)
15 Richting: Waarom richting en letters verkeerd schrijven deel van een groter probleem is, Integrated Learning Strategies, 2016 (6 p.)
16 Handschrift: Sterft schrijven met de hand uit?: Waarom schrijfgebrek impulsief gedrag en heftige emoties in de klas kan veroorzaken, Integrated Learning Strategies, 2016 (4 p.)

17 Een pen gebruiken helpt ons gedachten ontdekken – maar schrijven trekt de aandacht, Andrew Brown, 2013 (2 p.)
18 Wat is het nut van handschrift, Kenny Pieper, 2011 (2 p.)
19 Vloeiend handschrift bevorderen voor basisschoolleerlingen: meta-analyse en meta-synthese van onderzoek van 2000 tot 2020, Carmen López-Escribano c.s., 2022 (10 p.)

**Bundel 120**

1. Laat je niet voor de gek houden: waarom leren schrijven essentieel is, Challenger School, 2021 (3 p.)
2. Schrijven met een maatje, Filip Bloem, 2018 (3 p.)

3. Is cursief dood? Niet zo lang jij leeft, Brian Palmer, 2011 (3 p.)
4. Dode letters. Iedereen heeft een vreselijk handschrift tegenwoordig. Mijn dochter en ik gingen dat van ons herzien. Emily Yoffe, 2009 (4 p.)
5. Schrijven met de hand: De positieve voordelen voor je kind, Shandy Marso, 2015 (2 p.)
6. 'Handschrift drukt gevoelens uit', Trouw 23 jan. 2014 ( 2 p.)
7. Waarom kinderen anno nu nog steeds goed moeten leren schrijven, J/M Redactie School, 2020 (2 p.)
8. De sensuele kunst van het schrijven levend houden in een wereld van emoticons, Stephanie Wood, 2017 (2 p.)
9. 6 Multisensorische technieken om te leren schrijven, Amanda Morin, z.j. (3 p.)
10 Handschriftonderwijs, Joan Sedita, 2022 (4 p.)
11 Onderzoek stelt dat met de hand schrijven het beste is om nieuwe informatie te leren, Sarah Fielding, 2021 (3 p.)
12 Wat we verliezen met de teloorgang van cursief, Tom Berger, 2017 (3 p.)
13 Een onderzoek naar schrijfpauzes in het handschrift van kinderen met Developmental Coordination Disorder, Kate Wilmut, 2014 (2 p.)
14 Handschrift van kinderen met ADHD: rol van grafologie, Rony Cohen c.s., 2019; aanvulling door dr. Jane Redfield Yank, 2022 (2 p.)
15 Effecten van cognitieve stress op handschriftbewegingen bij een doorgaande lus-schrijf-taak, Jane Yank, 2010 (2 p.)
16 Waarom weer cursief handschrift aanleren? Dr. Marc Seifer, 2022 (1 p.)
17 Dysgrafie bij kinderen: Een transversaal onderzoek in de basisschool, Raf van den Eynde, 2014 (3 p.)
18 De letters aanleren als beelden, Audrey McAllen, 2008 (3 p.)
19 Ik kan het lezen, maar weet jij ook wat er staat? Simone Huitema, 2022 (3 p.)
20 Relaties tussen biomechanische ergonomische factoren, kwaliteit van schrijfproducten, schrijfefficiëntie en computergestuurde schrijf-procesmetingen bij kinderen met en zonder schrijfproblemen, S. Rosenblum, S. Goldstand & S. Paruhs, 2006 (2 p.)
21 Waarom schrijven met de hand goed voor je hersens is, Daniel J. Plebanek & Prof. Karin H. James, 2022 (4 p.)
22 Cursief schrijven zal nooit teloorgaan! Bahula-blog, 2011 (1 p.)
23 Neêrlands hope, Bert Buringa, z.j. (ca. 1962) (5 p.)

**Bundel 119**

1. Geschreven woord redden van pandemie-aanval, Manoj Sharma, 2022 (3 p.)
2. Verwondering alom …, Dick Schermer, 2022 (2 p.)
3. Ouders, Hier is waarom schrijven voor je kind nog altijd belangrijk is in het digitale tijdperk, Leena Ghosh, z.j. (3 p.)
4. Handschriftontwikkeling, The National Strategies, 2009 (7 p.)
5. Handschriftonderwijs aan jonge kinderen: Belangrijk of achterhaald? Vanessa M. Pastore, z.j. (2 p.)
6. Top 10 redenen om cursief te leren, Iris Hatfield, 2018 ( 2 p.)
7. Remedial teaching programma – handschriftonderwijs, Clarenz Marcos, z.j. (2 p.)
8. Handschrijven nog steeds een belangrijke vaardigheid voor kinderen om te hebben, Laurie Curtis, 2011 (1 p.)
9. Handschrift, MedicalXpress, 2022 (1 p.)
10 Japanse kinderen leren schrijven via ritme, Kobe University, 2017 (3 p.)
11 Waarom bevordert schrijven met de hand beter en sneller leren? Christopher Bergland, 2021 (3 p.)
12 5 Redenen waarom handschrift belangrijk is in de digitale wereld van vandaag, Bullock's BUZZ, z.j. (4 p.)
13 Goed handschrift en goede cijfers: Onderzoekers vinden nieuw verband, Florida International University, 2012 (1 p.)
14 Overzicht met juiste en onjuiste pengrepen, Pencilgrip.com, z.j. (1 p.)
15 Ritmisch Schrijven – een schriftpsychologische analyse, Dick Schermer, 2002 (4 p.)
16 Maar 1 op 3 leerlingen vanaf groep 5 schrijft op de regel, Dick Schermer, 2012 (4 p.)
17 5 Manieren om schrijven leuk te maken. Jenae, z.j. (2 p.)
18 Vloeiend handschrift en de schrijfkwaliteit van basisschoolleerlingen, Gustaf B. Skar c.s., 2021 (2 p.)
19 Waarom is schrijven met de hand nog altijd belangrijk in het digitale tijdperk? Pen Heaven, 2014, 3 p.)
20 Een pleidooi voor handschrift, Patrick E. McLean, 2010 (2 p.)
21 Ontwikkeling van differentiatie tussen teken- en schrijfsystemen, Esther Adi-Japha & Norman H. Freema, 2001 (5 p.)
22 Hoe leer je handschrift aan in de beginjaren, dr. Polly Crowther, 2022 (3 p.)

**Bundel 118**

1. Hoe het handschrift van je kid verbeteren? Junior Magazine, 2020 (2 p.)
2. Enquête onthult de impact van een pandemie op het handschrift van jonge kinderen, Schofield & Sims, 2021 (2 p.)
3. Komt geluk/tevredenheid in het handschrift tot uiting? Dick Schermer, 2022 (2 p.)
4. Internationale Dag van het Potlood – 30 maart, Platform Hanschriftontwikkeling, 2022 (2 p.)
5. Is handschriftonderwijs nog van deze tijd? Romanca van Vuure, CNV Onderwijs, maart 2022 (2 p.)
6. Het handschrift van jongeren verloedert, maar is dat erg? We moeten er niet zo dramatisch over doen! Mark de Bruijn, Een Vandaag, 5 april 2022 (2 p.)
7. Waarom blijft handschriftonderwijs zo belangrijk? Dick Schermer, 2022 (3 p.)
8. Inspectie: lezen, schrijven en rekenen in onderwijs nog steeds niet op orde, Inspectie van het onderwijs, 13 april 2022 (3 p.)
9. De bijl valt voor precursief handschrift bij het Ministerie van Onderwijs, Sue Smits, 15 april 2021 (3 p.)
10 Handschriftonderwijs: de waarheid over precursief handschrift en de beginophaal, Sue Smits, 24 mei,2021 (4 p.)
11 Handschriftonderwijs aan kinderen: waarom het belangrijk is het correct aan te leren, SueSmits, 18 okt. 2021 (5 p.)
12 Het belang van handschriftonderwijs voor cognitieve ontwikkeling, Diana Rigg, 2019 (6 p.)
13 Waarom handschrijven voor kleuters nog altijd belangrijk is, Primary Beginnings, 2021 (2 p.)
14 Toekomst van handschrift en scholen, Pallav Pandey, 12 juli 2021 (2 p.)
15 Aangepaste pengreep bij schrijverskramp, Georg Kerkhoff e.a., 2006 (3 p.)
16 Denk je dat handschrift in de toekomst zal uitsterven? Arnulfo Grases, 2021 (2 p.)
17 Met IELTS schrijven: Raak je punten kwijt bij slecht handschrift? David Recine, 2020 (4 p.)
18 22 Redenen om een brief te schrijven, Sarah Winfrey, 2011 (3 p.)
19 De kosten van het verliezen van handschrift, Michael Castelluccio, 2018 (2 p.)
20 Handschriften bespreken met 10/11-jarigen, Ans van Zuijlen, 2022 (2 p.)
21 8 Redenen waarom je dingen nog steeds met de hand moet opschrijven, Alyssa Mertes, 2022 (6 p.)

**Bundel 117**

1. Het kinderhandschrift, J.P. Zeilstra, 1995 (5 p.)
2. Welke vaardigheden zijn beïnvloed door Covid-19 en lockdown? Marc Pitman, 2021 (2 p.)
3. Welke aanpak en middelen leiden tot duidelijker schrijven voor het vak rekenen voor leerlingen met visueel-motorische en visueel-ruimtelijke problemen? Alexander Krepel & Wouter Schenke, Kennisrotonde, 6 januari 2022 (3 p.)
4. Schrijven met de hand na lockdown, Sheilagh Blyth, z.j. (4 p.)
5. Zal handschrift voor altijd verloren gaan als we minder cursief schrijven? Patricia Claus, 2022 (4 p.)
6. Hoe je handschrift verbeteren? Harriet Green, 2014 (3 p.)
7. Grote emoties bij schrijven. Handschrift is goed voor je, LAMY, z.j. (1 p.)
8. Spannende vragen, duidelijke antwoorden, LAMY, z.j. (2 p.)
9. Is verbonden schrijven belangrijk om te leren? Astrid Frevel, z.j. (3 p.)
10 Moeten we ons zorgen maken over handschrift? Alex Quigley, 2021 (3 p.)
11 Handgeschreven en hartverwarmend: 4e klassers gaan op 'vroeger' om waardering te tonen, Sarah Harju, Petoskey Central Grade School/Michigan, 2022 (2 p)
12 Is 'concentratie' in het handschrift te zien? Dick Schermer, 2022 (3 p.)
13 5 Eenvoudige tips om handschrift aan te leren, Thomas Wasylyk, z.j. (2 p.)
14 Waarom is handschrift belangrijk? National Handwriting Association, z.j. (2 p.)
15 Handschriftonderwijs in een notendop, National Handwriting Association, 2022 (1 p.)
16 Is handschrift een uitstervende kunst? Rameshwar Dhakad, 2021 (4 p.)
17 Tien handschriftalternatieven, dev-binario, z.j. (3 p.)
18 Het schrijven van kinderen en jongeren in 2021, National Literacy Trust, 2021 (2 p.)
19 Dit is wat je handschrift over je persoonlijkheid zegt, Katie McKnight, z.j. (3 p.)
20 Onderzoek toont aan dat schrijven bepaalde voordelen heeft boven kijken naar video's en Typen, Robert Wiley & Brenda Rapp, 2021 (2 p.)
21 Schrijfvaardigheden op schillende leeftijden, Gail Belsky, z.j. (2 p.)

**Bundel 116**

1. Internationale Dag – Nationale Week van het Handschrift: “Onthouden? Schrijf ’t op!”, Platform Handschriftontwikkeling, 2022 (1 p)
2. Leren leren met een spiekbriefje, Heleen de Bruijn, 2022 (1 p.)
3. De luxe valkuil, Yuval Noah Harari, uit : Sapiens. Een kleine geschiedenis van de mensheid, 2020 (1 p.)
4. Leerkrachten geven technologie de schuld van het om zeep helpen van de schrijfkunst, Swati Shine Gole, 2020 (2 p.)
5. Dit soort schrijven zal je hersens sterker maken, Olivia Kelley, 2020 (3 p.)
6. Combineren van schrijven en spelen, Miss Jaime, OT, z.j. (4 p.)
7. Seminar Ampiric over handschriftonderwijs met digitale tablets, Ambre di Pisa on Thu, 2022 (1 p.)
8. Zal ik eerst cursief of blokschrift onderwijzen? Growing Hands-On Kids, z.j. (4 p.)
9. Elke leerling het juiste schrijfschrift, De Schrijfvriend, 2022 (1 p.)
10 Ann uit Kannur wint mondiale schrijfwedstrijd, The Times of India, 2021 (2 p.)
11 3 Veelvoorkomende schrijfproblemen bij kinderen, Meredith Cicerchia & Chris Freeman, z.j. (6 p.)
12 De schrijfboodschap van Cor Haenen, Greetje Arends, 2022 (1 p.)
13 Waarom ik (nog steeds) overal een notebook bij me heb, Martha McPhee, 2020 (3 p.)
14 Pandemie eist z’n tol van het handschrift van kinderen, B.K. Mishra, 2021 (2 p.)
15 Een 8-jarige legde zijn handgeschreven boek op een bibliotheekplank. Het heeft nu een jarenlange wachtlijst, Kelly B. Gormly, 2022 (5 p.)
16 Groep 3; tien jaar onderzoek naar leren schrijven met de hand, Aartje Schoemaker, 2022 (1 p.)
17 Twintig jaar geleden …, Yuval Noah Harari, 2017 (1 p.)
18 Leren leerlingen beter schrijven met een pen op papier of met een pen op een beeld scherm? José van der Hoeven/Kennisrotonde, 2018 (4 p.)
19 Met de hand schrijven, dat kunnen sommige brugklassers niet meer, Frederiek Weeda, NCR.nl/Nieuws, 9 februari 2022 (3 p.)
20 Te mooi om niet te delen! Willemien Berkenbos/De Schrijverie, 2022 (2 p.)
21 Leren en lesgeven op basis van het brein, Ulrich Herrmann, 2009 (2 p.)
22 Circadiaanse ritmes bij schrijfbewegingen en leesbaarheid, Marijke Gordijn, 2011 (3 p.)
23 Circadiaans ritme bij het schrijven met de hand, Isabella Jasper, Andreas Häubler, Christian Marquardt & Joachim Hermsdörfer, 2009 (2 p.)

**Bundel 115**

1. Een handboek voor leerkrachten over leren en leermoeilijkheden, Peter Westwood, door Ruya Kendir, 2004 (3 p.)
2. De Schrijfvriend dicht er lustig op los, Gerda Broekstra, december 2021 (3 p.)
3. Schoolgaande kinderen: visuele waarneming en omkering van letters en cijfers, afzonder- lijk en in context, Janet Richmond, 2020 (2 p.)
4. Enquête: 9 van de 10 geven de voorkeur aan handgeschreven berichten tijdens de feest- dagen, Jordan Kirkland. 2021 (2 p.)
5. Kenmerken van kinderen met schrijfmoeilijkheden, Halima Hamdia, Z.J. (3 P.)
6. Voor- of nadeel van schrijven met de hand, TtamBtmm, 2013 (1 p.)
7. Meer aandacht voor handschrift op school? Frank Jansen, Onze Taal, 2008-12 (1 p.)
8. De wijze waarop handschrift overleeft, Diego Ibanez, 2021 (2 p.)
9. LEF – Schrijven met je andere hand! Dick Schermer, 2021 (1 p.)
10 Functies van onze hersenhelften, Arthur M. Horton, Jr. & Danny Wedding (auteurs), Cara Pendergrass, 2008 (2 p.)
11 Zelfbeheersing in het handschrift, literatuuronderzoekje, Dick Schermer, 2021 (5 p.)
12 STEP 2016: Studie over de ontwikkeling, problemen en interventies bij het handschrijven, Schreibmotorik Institut, 2020 (4 p.)
13 Schrijven op tweesprong, Edda Manley, The Vanguard, January-March 2022 (3 p)
14 Is het waar dat leren schrijven (handschrift) bijdraagt aan taalvaardigheidsontwikkeling? En hoe zit dat bij typen? Kennisrotonde, Marjoke Bakker & José v.d.Hoeven, 2017 (2 p.)
15 Vroeger leerde je echt schrijven, Harmen Hettinga, in De Letter, december 2021 (8 p.)
16 Schrijven – analoog of digitaal – raakt niet uit de mode, HandWritingBiblio, 2021 (2 p.)
17 Hoe ging het leren schrijven er destijds toe? Mark van der Werf, 2016 (2 p.)

18 Een leesbaar handschrift, effectief schrijfonderwijs en de opkomst van technologische midde- len op OBS de Klim, S.E. Heuvelmans & R. de Vries, 2014 (6 p.)
19 Schrijven is de meest gecompliceerde motorische taak in het basisonderwijs, Hans Stroes, 2019 (2 p.)
20 Wat schrift bijdraagt aan leesbaarheid: Identificatie en regelmaat, deel 1, Else Kooijman- Thomson, in Levende Talen Magazine 2021/5 (3 p.)
21 Wat schrift bijdraagt aan leesbaarheid: Orde, deel 2, Else Kooijman-Thomson, in Levende Talen Magazine, 2021/6 (3 p.)

**Bundel 114**

1. Waarom schrijven? Handschrift voor de 21e eeuw, Jake Weidmann, z.j. (1 p.)
2. Rol van handschriftonderwijs bij het opleiden van schrijvers, I. Limpo & S. Graham, 2020 (2 p.)
3. Het vak Nederlands moet terug op papier, Nicky Walkier, 22 oktober 2021 (1 p.)
4. Zeg eens aa…, Aartje Schoemaker, 26 oktober 2021 (1 p.)
5. Wil je iets beter onthouden? Pak een pen en schrijf het op, Marlies Wijngaarden, 2019 (2 p.)
6. Longitudinale studie naar handschriftvaardigheden bij kleuters: leren van lettergrepen die georiënteerd zijn op programmeringsstrategieën, Sonia Kandel & Olga Soler Vilageliu, 2012 (3 p)
7. Internationale dag van de Vulpen, Gina Makken & Dick Schermer, 5 november 2021 (2 p.)
8. Handschrift – ouderwets? Hildegard Dierks, z.j. (3 p.)
9. Schrijven met de hand – Is handschrift nog eigentijds? Bildung, z.j. (2 p.)

10 Het handschrijfwerk, Nhi Nguyen, 2021 (3 p.)
11 De rol van handschrijven en typen bij spellen: een meta-analytische beoordeling, Luxi Feng, c.s., 2019 (1 p.)
12 Creativiteit en handschrift: een studie naar de relatie tussen handschrift en creativiteit bij kinderen uit de vijfde klas, Willa W. Smith, 2014 (2 p.)
13 Schrijven met de hand maakt kinderen slimmer, stelt nieuw onderzoek, The Economic Times, 2020 (1 p.)
14 Lerares Nicky verbant tablets en laptops tijdens haar les Nederlands: 'Leven pen en potlood!', Franka van der Rijt, 2021 (3 p.)
15 Schrijven met de hand stimuleert hersenactiviteit en fijnmotorische vaardigheden, laat onderzoek zien, Claire Gillespie, 2020 (3 p.)
16 De 7 voordelen van schrijven in het digitale tijdperk, Bambook, 2021 (2 p.)
17 Schrijven met de hand in het digitale tijdperk, Markus Kiefer & Jean-Luc Velay, 2016 (2 p.)
18 Meisje van 7 jaar schrijft aan het ziekenhuis, analyse van Greetje Arends, 25 november 2021 (2 p.)
19 Uitgebreid gebruik van elektronische apparaten door kleuters in verband met emotionele en gedragsproblemen, British Medical Journal, 2021 (3 p.)
20 Het menselijk brein blokkeert vasthouden van sommige herinneringen, zelfs als men ze actief probeert te onthouden, Bob Yirka, 2021 (1 p.)
21 Wie digitaal schrijft die blijft. Voor- en nadelen van apps en tablets om te schrijven, Anton Damen, 2021 (2 p.)
22 Leren schrijven en kenmerken van disfunctioneel schrift, Lisa A. Kurtz, 2008 (2 p.)
23 Oudere leerlingen en schrijfproblemen, Lisa A. Kurtz, 2008 (2 p.)
24 Sensomotorische aanpak bij training van manuele handelingen bij kinderen met DCD, Winona Snapp-Childs, Mark Mon-Williams, Geoffrey P. Bingham, 2013 (4 p.)

**Bundel 113**

1. Vroege taalontwikkeling via de hand: Verbinding met stellen, lezen, luisteren en spreken; drie manieren om letters te schrijven; en fast mapping bij spellen, Virginia W. Berninger c.s., 2006 (3 p.)
2. Hoe worden bewegingen om letters te produceren automatisch? Onderzoek naar de ontwikkeling van motorische anticipatie, Sonia Kandel & Cyril Perret, 2014 (4 p.)
3. Relatie tussen visuomotorische integratie, oog-handcoördinatie, en handschriftkwaliteit, Jean-Michel Albaret & Pierre-André Doudin, 2009 (2 p.)
4. Waarom handschriftonderwijs belangrijk is : Ontleend aan nieuw onderzoek, Erik Ofgang, 2021 (2 p.)

5. Waarom schrijven met de hand zo belangrijk is en blijft, www.topicnederland, augustus 2021 (1 p.)
6. Door de oorlog groeit er een generatie op die niet kan lezen en schrijven, Anwar Maniasodoon, in De Gelderlander van 23 september 2021 (1 p.)
7. De 5 meest gestelde vragen over leren schrijven anno 2020, Groei! Kinderfysiotherapie, januari 22, 2020 (2 p.)
8. Berichtje uit Heusden, Beppie Smits, september 2021 (3 p.)
9. Effect ven een expliciet schrijfprogramma, Pierre-André Doudin & Marie-Laure Kaiser, 2011 (2 p.)
10 Cursief schrijfonderwijs als interventiestrategie voor middelbare scholieren met dysgrafie, Akella Indira & Dr. Premavathy Vijayan, 2015 (2 p.)
11 Zijn handschriften erfelijk? Greetje Schouten, 2021 (3 p.)
12 Dysgrafie: Hoe het de prestaties van een leerling beïnvloedt en wat er aan te doen is, Hawahusna Razali, 2007 (3 p.)
13 Grafemen als motorische eenheden bi het verwerven van schrijfvaardigheid, Sonia Kandel, Olga Soler, Sylviana Valdois & Céline Gros, 2006 (2 p.)
14 Handschrijven verslaat typen en kijken naar video's bij het leren lezen, John Hopkins University, July 8, 2021 (2 p.)
15 Hoe je handschrift in 30 dagen verbeteren: de uitdaging, Marc Schenker, 2021 (8 p.)
16 COVID-19: De Indiase kinderen die vergeten zijn hoe te lezen en schrijven, Divya Arya, 2012 (3 p.)
17 Kinderhandschrift door lockdown nog slechter geworden, JIPA Ergotherapie, 2021 (2 p.)
18 Aan de slag met handschriftonderwijs – Over het belang van leren schrijven met de hand, Marleen Legemaat, 2019 (3 p.)
19 Menukaart Evidence-based handschrift interventies voor leerlingen met een 'didactisch' schrijfprobleem, dr. Anneloes Overvelde c.s., 2021 (4 p.)
20 Verbetering van automatisch schrijven bij kinderen met schrijfmotorische moeilijkheden gedurende een periode van zes maanden, Werner Wicki & Sibylle Hurschler Lichtsteiner, 2018 (2 p.)

**Bundel 112**

1. Havo-5 leerling verdiept zich in verbetering van haar handschrift, Platform Handschrift- ontwikkeling, 2021 (5 p.)
2. Deelname voorspellen van kinderen met DCD, Sara Rosenblum, 2014 (2 p.)
3. De ChAS-P/T- schaal voor vroege behandeling van DCD, Sara Rosenblum, 2006 (1 p.)
4. Letters met de hand schrijven is de beste techniek om te leren lezen, Jill Rosen, 2021 (2 p.)
5. Woorden vervliegen, wat geschreven is blijft, Aartje Schoemaker, 2021 (4 p.)
6. Schrijven met de hand: Wat weten we en wat moeten we weten? Jane Medwell & David Wray, 2007 (2 p.)
7. Meervoudige intelligentie en schrijfonderwijs, Chiel Natzijl, z.j. (3 p.)
8. Handschrijven in het VO … geen bijzaak! Beverly Scheib c.s., 2003 (4 p.)
9. Groep 3 – aanbevelingen voor groep 4, Aartje Schoemaker, 2021 (2 p.)
10 Hoe Hans Wolff nog altijd inspireert: Hoe hij zijn groep leerde schrijven met de hand, Dick Schermer, 2021 (9 p.)
11 Waarom handschriftonderwijs belangrijk is: Ontleningen aan nieuw onderzoek, Erik Ofgang, 2021 (3 p.)
12 Zal met de hand schrijven ooit verdwijnen? Of doen we binnenkort alles digitaal? Radio1.be., 2020 ( 2 p.)
13 Factoren die leesbaarheid van handschrift beïnvloeden, Alois Legrün, Christiane Bracht c.s., 1977 (1 p.)
14 Keuze van uitgangsschrift en volgorde van schriftsoorten, Christiane Bracht, Petra Gregorzewski, Angelika Gretzig, 1977 (3 p.)
15 Kenmerkende ontwikkeling van kinderen, Robie Caballero, z.j. (3 p.)
16 Actieonderzoek: Lichamelijke activiteit en schrijven van leerlingen, Leah Carter & Hugo Engele, 2018 (3 p.)
17 Hoe linkshandigen de wetenschap blijven boeien, Anthe Foubert, 2021 (2 p.)
18 Vijf veelgemaakte schrijffouten in groep 3 en 4 en wat je eraan kunt doen, Boom Uitgevers, 2021 (3 p)
19 Waarom schrijven met de hand zo belangrijk is (en blijft), Erik Scherder, 2021 (1 p.)

20 Kinderen die met de hand schrijven leren sneller, onthouden meer dan kinderen die typen, Monit Khanna, 2020 (2 p.)
21 Schrijven met de hand helpt leren van talen beter, i.p.v. typen. Monit Khanna, 2021 (2 p.)
22 De uitdagingen voor lesgeven en leren bij COVID-19 pandemie: De bereidheid van Pakistan, Sarfraz Aslam, 2021; bijlage van Ans van Zuijlen (3 p.)

**Bundel 111**

1. "Zeventienjarigen" onder de loep, een grafologisch onderzoek naar verstijvingsgraden van scholieren van het vierde jaar in het voortgezet onderwijs, F. van Hasselt e.a., 1991 (3 p.)
2. Schrijfdruk, Dick Schermer, 2021 (6 p.)
3. Waarom is handschrift nog altijd belangrijk in digitale tijdperk? Pen Heaven, 2020 (3 p.)
4. Schrijfvaardigheden op hoog niveau bij kinderen: Ontwikkeling van plannen en herzien, en hun bijdrage aan schrijfkwaliteit, Teresa Limpo e.a., 2013 (1 p.)
5. Kinderhandschrift door lockdown en thuisonderwijs nog slechter geworden, RTL Nieuws, 17 mei 2021 (3 p.)
6. Gratis webinar Handschriftonderwijs, Boom uitgevers, 2021 (1 p.)
7. Quickscan handschrift – handleiding en bijlagen, Boom uitgevers, 2021 (6 p.)
8. Kinderen doen er steeds langer over om te leren schrijven. Coronajaar maakt het erger, Marloe van der Schrier, 2021 (2 p.)
9. 5x tips om je kind te helpen bij het leren schrijven, Kek Mama, 2020 (1 p.)
10 Blokschrift of verbonden schrift, Sylvia, Onderwijswereld-PO, 2021 (3 p.)
11 Brieven aan kinderen: Waarom het een goede tijd is om aan je kinderen te schrijven, Rebecca Seales, 2020 (6 p.)
12 1999 – Jaar van het Handschrift. Scryption, Museum van het Boek, Nationaal Schoolmuseum, 1999 (2 p.)
13 De ontwikkeling van het schrift en nu zelf aan de slag …!, Nationaal Schoolmuseum, 1999 (2 p.)
14 Pleidooi voor het aanleren van een handschrift alvorens te leren typen, Wally v. Grunsven en Charles Njiokiktjien, 2013 (2 p.)
15 De structurele relatie tussen schrijfattitude en schrijfprestaties bij leerlingen uit de eerste en derde klas, Steve Graham, Virginia Berninger, Weihua Fan, 2007 (3 p.)
16 Is stress ook in kinderhandschrift te zien? Dick Schermer, 2021 ( 3 p.)
17 Blended learning. Combinatie van face-to-face en online onderwijs, Road to Recovery, 2021 (1 p.)
18 Kinderen stimuleren tot schrijven, A.G. Bus, E. Klatter, K.G. Henseler, z.j. (2 p.)
19 Effecten van verschillende soorten leren op handschriftbewegingen bij jonge kinderen, Annie Vinter & Estelle Chartrel, 2010 (2 p.)
20 Kinderen op weg naar het schrift, Hans Brügelmann, 1983 (3 p.)
21 Voorbereidende schrijfoefeningen, Maria Montessori, 2007 (2 p.)
22 Dag van de Vulpen (14 juni), Ilse van der Palen, 2021 (2 p.)

**Bundel 110**

1. Doeltreffendheid van interventies om de motorische prestaties bij kinderen met coördinatie- stoornis in de ontwikkeling te verbeteren: een systematische combinatie van review en meta-analyse, Smits-Engelsman et al., door Peter H. Wilson, 2013 ( 2 p.)
2. Het schrijven met de hand ten tijde van Desiderius Herasmus Rotterdammensis, Sandra Langereis, 2021 (4 p.)
3. Vulpen? Balpen? Aartje Schoemaker, 2008 (2 p.)
4. Japanse studie vindt dat schrijven met de hand tot meer hersenactiviteit leidt dan elektronische aantekeningen, Soranews, 2021 (2 p.)
5. Fijnmotorische vaardigheden voorspellen rekenvaardigheid beter dan leesvaardigheid in de beginjaren van de basisschool, N.J. Pitchford c.s., 2016 (2 p.)
6. Invloed van training van fijnmotorische vaardigheden op rekenvaardigheid van kinderen, A. Asakawa c.s. (2019) (1 p.)
7. Leesbaar en vloeiend schrijven met de hand blijft belangrijk, Margo van Hartingsveldt & Anneloes Overvelde, in Tijdschrift Taal, 2021, nr. 18 (6 p.)

8. Validiteit van inhoud en constructie bij zelfbeoordelingsformulier: Hier is hoe ik Schrijf, Cermak, S.A., & Bissell, J., 2014 (6 p.)
9. "Meer tijd voor mijn handen": Het schrijven van kinderen en jongeren tijdens de covid-19 pandemie in 2020, Christina Clark, Irene Picton & Fay Lant, 2020 (9 p.)
10. De kracht van een met de hand geschreven brief tijdens de COVID-19 pandemie, Bill Haltom, 2020 (2 p.)
10 Het belang van een goed handschrift, PMC Impact, 2020 (1 p.)
11 Met de hand schrijven: "Heel veel positieve transfereffecten", Andrea Gehwolf, 2017 (2 p.)
12 De voorwaarden, Pacifico Cristofanelli & Silvio Lena, 2008 (2 p.)
13 De ontwikkeling en eigen vormgeving van het handschrift, Pacifico Cristofanelli & Silvio Lena, 2008 (3 p.)
14 De verloren kunst van het schrijven met de hand, Rin Hamburgh, 2013 (3 p.)
15 Kan schrijven overleven, en doet het er toe? Sanjay Sipahimalani, 2021 (2 p.)
16 Wat doet cursief schrijven met mijn brein? Edda Manley, z.j. (2 p.)
17 Als kinderen schrijven ..., Karel Balbaert, 1980 (2 p.)
18 Taake in zijn handschriftontwikkeling, Dick Schermer, mei 2021 (8 p.)
19 Schrijfkramp? Het PENKO kussentje brengt uitkomst, Schrijfpedagogisch Studiecentrum Amsterdam, z.j. (1 p.)
20 De effecten van handschriftinterventie bij vroege leesvaardigheid bij een hele kleuterklas, Karen Ray, Kerry Dall, Kim Colyvas, Alison E. Lane, 2021 (2 p.)

**Bundel 109**

1. Kwart basisschoolleerlingen haalt minimale niveau schrijfvaardigheid niet, NU.nl, maart 2021 (1 p.)
2. 'Leer basisscholier schrijven, geen yoga', interview van Mirjam Remie met Alida Oppers en Marleen van der Lubbe, nrc.nl, 5 maart 2021 (3 p.)
3. Letterdiploma/-certificaat, Dick Schermer, 2021 (2 p.)
4. Drie manieren waarop schrijven met een pen je brein positief beïnvloedt, Nancy Olson, 2016 (2 p.)
5. Marieke krijgt schrijfles op de pabo: 'Dolblij, want ik krijg een tweede kans op een leesbaar handschrift', Marieke Meeuwsen, 10 maart 2021 (1 p.)
6. Wat is het bewijs van minder motorische vaardigheden en motorische controle bij kinderen met ADHD? M.-L. Kaiser, M.M. Schoemaker, J.-M. Albaret, R.H. Geuze, 2014 (2 p.)
7. Schrijven en hersenfunctioneren, Marc J. Seifer, Ph. D, 1988 (8 p.)
8. Dysgrafie en grafotherapie, Robert Olivaux, 1988 (4 p.)
9. 20 Manieren waarom handschrijven goed voor je en je leren is, blog IvyPanda, 2020 (4 p.)
10 Nieuwsgierige kinderen: Hoe wordt geschiedenis geschreven en wie schrijft het? Marion Löffler, January 19, 2021 (2 p.)
11 Blokletters – cursief – niet meer schrijven? Vanguard, 18 maart 2021 (1 p.)
12 Papieren aantekenboekjes versus mobiele apparaten: Verschillen in hersenactivering bij het ophalen van informatie, Keita Umejima et al., 2021 (3 p.)
13 Waarom jouw kind moet leren schrijven, Lucia van der Pol, deel 1, 08.04 2020 (2 p.)
14 Dit is waarom jouw kind leert schrijven op 'de ouderwetse manier', Lucia van der Pol, deel 2, 15.04 2020 (2 p.)
15 Aan elkaar schrijven sterft uit: 'Blokletters beter leesbaar', RTL4/EditieNL, 2021 (2 p.)
16 Fans maken lettertype van Greta Thunberg's handschrift, RTL Nieuws, 2019 (2 p.)
17 Aan elkaar schrijven sterft uit, Michiel Gampon, EditieNL, plus reacties, 2021 (4 p.)
18 Onderzoek bij kinderen met handschriftproblemen, Dr. Melissa Prunty c.s., z. j. (2 p.)
19 Internationale Dag van Potlood – 30 maart, Platform Handschriftontwikkeling, 2021 (2 p.)
20 Met welk schrijfmateriaal kunnen kinderen het beste leren schrijven? Anne-Luc van der Vegt, 2021 (3 p.)
21 Wat is er gebeurd met het handschrift in lockdown? Chris Parr, 30 maart 2021 (2 p.)
22 Wat gebeurde er met het handschrift? Vanguard-mailkring en Greetje Arends, 2021, (8 p)
23 Met de hand schrijven ontwikkelt meer vaardigheden dan alleen schrijven, Dunja Kuenen, z.j. (2 p.)

**Bundel 108**

1. Is schrijven een doel of een middel? Wilfried Ruben, 2012 (1 p.)
2. Waarom met de hand leren schrijven nog steeds belangrijk is, Wilfried Ruben, 2018 (1 p.)

3. Schrijven met de hand heeft minstens 7 voordelen, Lis van der Geer, 2017 (2 p.)
4. Schrijven begint met je eigen naam schrijven: van krabbelen tot conventionele spelling bij Israëlische en Nederlandse kinderen, Dorot Aram, 2005 (3 p.)
5. Zo leer je in quarantaine de letter 'f' schrijven, Frank Poorthuis, 2021 (1 p.)
6. Onderzoek naar schrijven met de handen waarom het nog altijd belangrijk is, Your Therapy Source, 2020 (3 p.)
7. De ontwikkeling van het schrijven op de basisschool, Irma Stoepker, 2018 (3 p.)
8. De culturele invloed op handschriftontwikkeling, A. Scholten & B. Hamerling, 2011 (2 p.)
9. Waarom mannen vaak zo'n lelijk handschrift hebben. Je pen is geen honkbalknuppel, Tim Berbers, 2016 (1 p.)
10 Aantekeningen met de hand maken is misschien niet beter dan typen, Dick van der Wateren, 2021 (3 p.)
11 Nationale Week van het Handschrift 2021, Platform Handschriftontwikkeling, 2021 (1 p.)
12 Is de pen machtiger dan het toetsenbord? Een meta-analyse die de methode van aantekeningen maken vergelijkt, Mike Allen, Luke en Leah LeFebre, John Bourbis, 2020 (3 p.)
13 Is handschrift een verouderde vaardigheid? Susan de Plessis, 2015 (2 p.)
14 Internationale Dag van het Handschrift: 23 januari 2021 (1 p.)
15 De minuskel 'r' is zeker meer aandacht waard, Dick Schermer, 2021 (3 p.)
16 Staat schrijven met de hand ter discussie? Antony Funnell, 2015 (5 p.)
17 Corona schreeuwt om schrijfhulp thuis, Unicef, Schrijfpedagogische hulp, Platform Handschrift-ontwikkeling, 2021 (2 p.)
18 Typen of schrijven, Paul Kirschner, 8 juni 2015 (2 p.)
19 Een functioneel handschrift voor ieder kind, Gert Verbrugghen, 2021 (7 p.)
20 Handschriften van een groep 3 in december 2020, Aartje Schoemaker, 2021 (2 p.)
21 Handschrift van kinderen laat al veel zien over: gezondheid, ontwikkelingsfasen, leesbaar- heid, Sean Callery, 1997 (2 p.)
22 Wat te zeggen over het analyseren van blokschrift? The Vanguard, April-June 1999 (2 p.)
23 Is handschrift belangrijk in de 21e eeuw? Somal Daga, z.j. (2 p.)
24 8 Redenen waarom handschrift de technologie zal overleven, Ewan Clayton, 2019 (4 p.)

**Bundel 107**

1. Interview met juf Ank van De Luizenmoeder, Ab Zagt in het Brabants Dagblad van 28.11 2020 (1 p.)
2. Het handschrift van 47 VWO-6 leerlingen: Is het veranderd? Zo ja, hoe? Dick Schermer, 2020 (7 p.)
3. Jij, gewaardeerde zoon (Waar schrijven over gevoelens boven spreken gaat!), Anoniem, 5 december 2020 (1 p.)
4. Handschriftonderwijs in de middenbouw, Lisanne Santbergen, 2018 (2 p.)
5. Moderne tablets met pen kunnen handschrift redden van een wisse dood door computer, David Glance, 2016 (3 p.)
6. De dynamische schooldag, Stroes in Beweging,2020 (2 p.)
7. Beëindigen van cursief verbonden handschriftonderwijs, Dr. Pervin Oya Taneri & Nalan Akduman, 2018 (3 p.)
8. Kan de linker marge ons echt iets vertellen? Dick Schermer, 2020 (4 p.)
9. Wat zoal opvalt in het handschrift van een VWO-6 leerling, Dick Schermer, 2020 (2 p.)
10 Is het waar dat leren schrijven (handschrift) bijdraagt aan taalvaardigheidsontwikkeling? En hoe zit dat bij typen? Marjoke Bakker & José van der Hoeven, 2017 (2 p.)
11 Waarom schrijven met de hand kinderen slimmer maakt, Prof. Audrey v.d. Meer, 2020 (3 p.)
12 Moeten kinderen schrijfschrift leren? Florentine Anders, 2020 (3 p.)
13 Krullen tegen het cultuurverval, Parvin Sadigh, 2017 (4 p.)
14 Als het om handschrift gaat, is oefenen niet altijd ideaal, Kendra Wagner, 2020 (3 p.)
15 Kan mijn kind ADHD hebben? [Zelf-test], Sharon Saline, 2019 (2 p.)
16 Cursief schrijven in de basisschool, Prof. David Rufo, 2008 (3 p.)
17 Is ons handschrift echt wel zo uniek? Dick Schermer, 2020 (3 p.)
18 Zijn er verschillen tussen schrijven met de hand en typen voor de ontwikkeling van hand schrift en spelling? Anne Luc van der Vegt & Angela de Jong, 2017 (2 p.)
19 Ontwikkelingstrajecten van schrijfvaardigheid in het eerste leerjaar. Onderzoek naar de effecten van SES en

taal en/of spraakstoornissen, Stephanie Al Otaiba, 2015 (4 p.)
20 Longitudinale relaties tussen schrijfhulp door ouders en de geletterdheid van kleuters, Dorit Aram c.s. 2013 (2 p.)
21 Stroever & Stroever, Liesbeth Wytzes, EW, 19/26 december 2020 (4 p.)

**Bundel 106**

1. Door met de hand te schrijven, leren kinderen beter, zegt studie, Lucy Foster, 2020 (3 p.)
2. Toepassen van verschillende interventies om leerlingen met handicap te leren schrijven: een overzichtsstudie, Yasaman Rouhani, c.s., 2013 (2 p.)
3. Uitbreiding van beoordeling bij aanvankelijk schrijven op basis van curriculum, David C. Parker, c.s., 2012 (2 p.)
4. Geen computer tijdens de les? Juist wel!! Lotte Teunisse, 2020 (2 p.)
5. Het linkshandigenprobleem in pedagogisch-grafologisch opzicht, Lotte Schelenz, 1966 (7 p.)
6 Legpuzzels goed voor je hersenen, Rosita Steenbeek, 2020 (1 p.)
7 Linkshandigen hebben echt andere hersens dan rechtshandigen, Kennislink, z.j. (2 p.)
8 Hoe linkshandigen anders dan de rest denken en voelen, Lisanne de Vaan, 2010 (2 p.)
9 Het linkshandige brein: verschil en voordelen, Verken je geest, 2020 (4 p.)
10 11 Redenen waarom linkshandige kinderen een streepje voor hebben in het leven, Susan Dalstra, 2017 (2 p.)
11 Schrijven verslaat typen als het gaat om aantekeningen maken in de klas, Diane Lincoln, 2020 (3 p.)
12 Handschriftonderwijs in een notendop, National Handwriting Association, 2020 (2 p.)
13 Combineren van handschrift en spel, Miss Jaime, 2020 (2 p.)
14 Nieuw onderzoek geeft aan dat schrijven met de hand meer voor het brein betekent dan typen, Alexandra Mae Jones, 2020 (3 p.)
15 Sterft het handschrift uit? Waarom te weinig schrijven impulsief gedrag en hoge emoties kan veroorzaken, Learning corner, 2016 (4 p.)
16 Handschrift – leidraad voor alfabetisering, Victoria State Government, 2019 (4 p.)
17 Komt cursief schrijven terug? Het lijkt erop, Rick Andreoli, 2019 (2 p.)
18 Slim schrijven: met de hand, Anneloes Overvelde, Ingrid van Bommel, Ria Nijhuis-van der Sanden, Didactief, 2020 (2 p.)
19 Handschrift: Immaterieel erfgoed – 23.11, Platform Handschriftontwikkeling, 2020 (2 p.)
20 Beoordeling van het motorisch functioneren in de kleuterperiode, Jan Piek, Beth Hands & Melissa Licari, 2012 (3 p.)
21 Kritische evaluatie van de factoren die het schrijfproces van kinderen en jonge mensen met leesproblemen verhinderen, Lloyd Hendon-John, 2019 (4 p.)

**Bundel 105**

1. Met een pen? Uitgangstekst voor lesbrief havo/vwo, Henk Jongsma, 2017 (3 p.)
2. Alarmerende tekens in het schrift van de jongste leerlingen, Dr. Stephen Török, 1967 (3 p.)
3. De schrijfwijze (bij linkshandigen), Dr. A. van Straaten, 1969 (1 p.)
4. Balpen of vulpen? M.M. Natzijl, 1981 (2 p.)
5. Wat betekent het omgaan met een computer voor de ontwikkeling van kinderhandschrift? Annelies Hertog-Mathôt, 1986 (1 p.)
6. Kinderen tijdens lockdown twee keer zo lang voor scherm, Vives Nieuwsbrief, 2 okt. 2020 (1 p.)
7. Linkshandigen: feiten (en fabels) op een rij, Laurien Onderwater, 2019 (2 p.)
8. Ontwikkeling van het schrijven, Universiteit van Haifa, 2016 (2 p.)
9. Het belang van cursief schrijven boven typen bij leren in de klas: een EEG-onderzoek bij 12- jarigen en jongvolwassenen, Eva Ose Askvik, F.R. van der Weel & Audrey L.H. van der Meer, 2020 (3 p.)
10 Waarom cursief schrijven goed voor je hersenen is. Schrijven met de hand helpt het brein beter te leren en te onthouden, aldus een EEG-studie, Christopher Bergland, 2020 (2 p.)
11 Waarom schrijven met de hand kinderen slimmer maakt, Anne Sliper Midling, 2020 (4 p.)
12 Schrijfonderwijs aan hoogbegaafde kinderen, Detti Steeman, 2018 (6 p.)
13 Kenniskaart Handschriftontwikkeling, Kennisgroep Speciaal, 2018 (3 p.)
14 Is de pen machtiger dan het toetsenbord? Astrid Houthuys & Andy Stevens, 2020 (3 p.)
15 Pleidooi voor onleesbaarheid, Willem Styfhals, 2020 (2 p.)
16 Grafologie van kinder- en jeugdhandschriften, Dr. Helmut Ploog, 2008 (3 p.)

17 Handschriftonderwijs in de onderbouw, Bachelor thesis van Anouk Herder 2020 (3 p.)
18 Waarom schrijven met de hand goed is, Anne van Gastel-Firet, 2019 (2 p.)
19 Grafografisch onderzoek van het kinderhandschrift op de lagere school, C.G. van der Hout en J. Kerkhoff, 1966 (2 p.)
20 Drukschrift: Een verzwaring voor het duiden, Dr. Helmut Ploog, 2008 (2 p.)
21 De grafologische betekenis van blokschrift, Esther Dosch, 1992/3 (3 p.)
22 Schrijven analyseren: de ontwikkeling van een hulpmiddel voor gebruik in de eerste leerjaren, Noella Mackenzie, J. Scull & L. Munsie, 2013 (3 p.)
23 Het verband tussen schrijven en stellen bij Y6 kinderen, Steve Strand, 2009 (4 p.)

**Bundel 104**

1. Handschriftproblemen – Kun je ze voorspellen? Your Therapy Source, 2020 (2 p.)
2. Aantekeningen op school maken met hand of typend, Simon R. Horbury c.s., 2020 (1 p.)
3. Handschriften van Anne Frank: lopend schrift en blokschrift, lesbrief, Dick Schermer, 2019 (3 p.)
4. Week van het Schrijven – 7 t/m 13 september 2020, Platform Handschriftontwikkeling, 2020 (2 p.)
5. De noodzaak van handschriftonderwijs, Marjolein Zwik, 2020 (3 p.)
6. Wil je een betere beoordeling? Maak je handschrift dan leesbaarder! Dick Schermer, 2020 (1 p.)
7. Proefdraaien met lesbrief over handschriftanalyse, Dick Schermer, 2020 (2 p.)
8. De Schrijfladder, Marjon van Sambeek & Hans Stroes, 2020 (3 p.)
9. Handschrijven: Een vaardigheid in een digitale tijd, Thursday Bram, z.j. (3 p.)
10 Het belang van handschriftervaring voor de ontwikkeling van het geletterde brein, Karin H. James, 2017 (5 p.)
11 Waarom handgeschreven brieven in een digitale wereld kostbaarder worden, Lauren Beldi, 2019 (6 p.)
12 Goede leerkracht, goed handschrift, M.A.J.M. van Mierlo & M.M. Natzijl, 2004 (2 p.)
13 Richtlijnen voor handschriftonderwijs, Department of Education and Early Childhood Development, 2012 (2 p.)
14 Bordwerk en aantekeningen . Slow teaching in de 21e eeuw, Marcel Schmeier, 2020 (1 p.)
15 Les in handschrift: stimuleren of afbouwen? Onze Taal, 2019 (1 p.)
16 Wat zijn effectieve activiteiten in groep 1 en 2 voor de ontwikkeling van schrijfmotoriek vanaf groep 3? Wij-leren.nl/Kennisrotonde, 2020 (3 p.)
17 Laptop is de boosdoener: de pen moet terug het onderwijs in! Jessie v.d. Beek, 2020 (1 p.)
18 Dag van de liefdesbrief/Love Note Day – 25 september 2020, Platform Handschriftontwikkeling/Aartje Schoemaker (1 p.)
19 De effecten van manuscript, cursief of manuscript/cursiefstijlen op de schrijfontwikkeling in leerjaar 2, Isabelle Montesinos-gelet, 2012 (6 p.)
20 Handlezen – Waarom nog een brief of kaartje schrijven? Melanie/Quest 11/2020 (2 p.)
21 Wat je moet weten bij het oefenen op schrijven, The Art of Writing, 2016 ( 3 p.)
22 De 3 soorten handschrift, The Art of Writing, 2016 (3 p.)
23 Dag van de Balpen – 29 september, Platform Handschriftontwikkeling, 2020 (2 p.)

**Bundel 103**

1. Schrijven is geen race, het is een marathon, Carola van Bemmelen, 2020 (1 p.)
2. Digitaal of analoog: Voor een toekomst met handschrift, Xethix, 2015 (2 p.)
3. Cognitieve inspanning en vloeiendheid bij kinderen die schrijven: Invloed van genre en schrijfvaardigheid, Thierry Olive c.s., 2008 (3 p.)
4. Kennis opdoen: Waar zijn lezen en schrijven goed voor? Alpha PROF, 2016 (1 p.)
5. Afschrijven? Absolutely Education onderzoekt de toekomst van het handschrift, Flora Thomas, 2019 (3 p.)
6. Hoe motiveer ik mijn kind voor schrijven? Lisa Meister/Stabilo Education, z.j. (2 p.)
7. Schrijven is soms lastig, Milou van Rooij-de Vries, z.j. (2 p.)
8. Je handschrift verbeteren, wiki How, z.j. (3 p.)
9. Het acute probleem van schrijfstoornissen bij kinderen en jongeren voor de grafologie, Dr. jur. Klaus Goeckel, 2020 (2 p.)
10 Overleeft het schrijven met de hand? Vanguard-mailkring, augustus 2020 (4 p.)
11 Een visuo-haptisch apparaat – Telemarque – vergroot het leren schrijven van kleuters, Richard Palluel-Germain, 2007 (3 p.)
12 De psychologie van het kind dat met de hand schrijft. Perioden in de kindertijd, Felix Klein, 2007 (3 p.)
13 De vier soorten schriftaspecten bij kinderen, Nicole Boille, 2004 (1 p.)

14 Schrijfvaardigheden van hoog niveau bij kinderen: Ontwikkeling van planning en herziening, en hun bijdrage aan schrijfkwaliteit, Teresa Limpo e.a., 2013 (1 p.)
15 Hoeveel doet handschrift ertoe? Misty Adoniou, 2015 (3 p.)
16 Verschil in grijpkracht en effecten op leesbaarheid, vorm en streken in het handschrift van kinderen, Cynthia Tam c.s., 2010 (3 p.)
17 Schrijfvaardigheden: Wat op verschillende leeftijden te verwachten? Ch. MacArthur, z.j. (2 p.)
18 Hoe je je handschrift eenvoudig kunt verbeteren, Effectiviology, 2020 (4 p.)
19 Internationale Linkshandigendag – 13.08 2020, Platform Handschriftontwikkeling, (2 p.)
20 Wereldbriefschrijfdag – 1 september 2020, Platform Handschriftontwikkeling, 2020 (2 p.)
21 7 Manieren waarop met de hand schrijven je hersenen kunnen redden, Yohanna Desta, 2015 (2 p.)
22 Hoe de schrijfsnelheid van kinderen verhogen, Diane Lynn, 2018 (1 p.)
23 Bevindingen voor leerkracht groep 4 – Groep 3 juli 2020, Aartje Schoemaker, 2020 (3 p.)
24 De unieke letter 't', Dick Schermer, 2002 (3 p.)
25 Noodzaak om met de hand beter te schrijven, Anup Kumar Das, 2019 (2 p.)

**Bundel 102**

1. Ga bij dat toetsenbord vandaan. Schrijven met de hand heeft voordelen van jonge en volwassen hersens, Minda Zetlin, 2019 (2 p.)
2. Teloorgang handschrift: Hoe opkomst van smartphones gedrag van kinderen, spelling en toenemende fijnmotorische vaardigheden beïnvloedt, Will Hazell, 2020 (3 p.)
3. Onderzoek laat enorme voordelen van het leren van cursief zien maar de meeste staten eisen het niet, Elizabeth Mulvahill, 2019 (2 p.)
4. Waarom leren wij dit? Handschriftonderwijs voor onthouden en geletterdheid in de digitale tijd, Planbook, z.j. ( 4 p.)
5. Waarom aantekeningen maken het leren verrijkt, Joyce van den Boogaard e.a., 2019 (3 p.)
6. Waarom tegenwoordig nog brieven schrijven? Handschreiberei, 2020 (2 p.)
7. De waarheid waarom kinderen niet kunnen schrijven, Whizread, 2019 (3 p.)
8. Moet het handschrift op school, ondanks digitalisering, nog worden onderwezen? Taalwetenschappers: Schrijven met de hand blijft belangrijk! News4teachers, 2019 (3 p.)
9. Blokletters zijn makkelijker, R. Voorwinden, 2013 (4 p.)
10 The quick brown fox jumps over the lazy dog, Dick Schermer, 2020 (3 p.)
11 Gebruik van embodied kennis bij schrijven, Satu-Maarit Frangou, 2018 (2 p.)
12 Ontwikkelingsfasen van het handschrift / Aanvankelijk schrijfonderwijs, Dr. Bernhard Wittlich, 1940 (2 p.)
13 De strijd tussen handschrift en sms'en, Graphology World, 2016 (1 p.)
14 Mooie handschriftvoorbeelden zorgen ervoor, dat je op je handschrift wilt oefenen, Laura Caseley, z.j. (3 p.)
15 Schrijven met de hand – een vergeten taalvaardigheid? Jane Medwell & David Wray, 2008 (2 p.)
16 Leerlingen helpen die worstelen met schrijven: compensaties in de klas, Regina G. Richards, 2008 (4 p.)
17 Welk schrift kan ons over lezen en schrijven vertellen? Anne Mangen, 2016 (2 p.)
18 Schrijven is moeilijk – en dat is goed zo! Sabine Czerny, 2019 (3 p.)
19 9 Sterke voordelen van het schrijven met de hand, Dee/Vanilla Papers, 2019 (3 p.)
20 Linkshandigen leren schrijven, M.K. Holder, Ph. D., 2003 (3 p.)
21 Waarom is mijn handschrift zo slecht? (7 manieren om snel te verbeteren), Hana, z.j. (4 p.)

**Bundel 101**

1. Handschriftonderwijs: Wat weten wij? Karl Koenke, 1986 (3 p.)
2. Welke fijnmotorische vaardigheden zijn belangrijk voor schrijven met de hand? Heather Greutman, 2017 (3 p.)
3. Hebben wij het handschrift nodig in de digitale wereld? Florentine Anders, 2019 (2 p.)
4. Waarom een goed handschrift ook nu nog belangrijk is, Florian Schuh, 2019 (2 p.)
5. Het handschrift is niet alles, Frankfurter Allgemeine, 2019 (2 p.)
6. Heeft het handschrijven voordelen tegenover het schrijven met het toetsenbord? Mercator Institut, 2019 (2 p.)
7. Leren schrijven: Daarom is het handschrift voor leerlingen zo belangrijk, Scoyo Eltern! Magazine, z.j. (4 p.)
8. Waarom brief schrijven – en ontvangen – belangrijker dan ooit is, Amy Packham, 2020 (2 p.)
9. Vijf tips voor een mooi handschrift, Sofatutor-Magazin, 2019 (3 p.)
10 Problemen oplossen door je hoofd te gebruiken, Diane Simpson, 2020 (3 p.)
11 "We houden vast aan het handschrift", Friederike Lübke, 2018 (3 p.)

12 Leesbaarheid van handschrift bij schoolbeginners, Angelika Rüb, 2018 (2 p.)
13 Pengreep en leesbaarheid van kinderhandschrift tijdens schrijftaken van verschillende lengte, J.L. Dennis & Y. Swinth, 2001 (1 p.)
14 Waarom leren we kinderen nog schrijven met verbonden schrift? Basisschool Dirk Hezius, z.j. (3 p.)
15 Gelijktijdige geldigheid en onderscheidend vermogen van Nederlandse prestatiegerichte tests bij kinderen van 5 tot 6 jaar, Marlou L.A. de Kroon e.a., 2019 (2 p.)
16 Over de betekenis van handschrift in de digitale tijd, S. Dorendorff, Office-Roxx, 2020 (2 p.)
17 Handschriftvaardigheden voor kinderen, Raising Children, 2018 (4 p.)
18 Waarom het logisch is om met de hand te schrijven, Christiane Tovar, 2019 (4 p.)
19 Kennismaken met schrift in de kleuterschool. Een studie over initiëren van vroege schriftervaring, Annette Graf, 2015 (4 p.)
20 Cursief handschrift onderwijzen is verouderde tijdverspilling, Nicola Yelland, 2015 (3 p.)
21 De rol van embodied cognitie om anders te leren, Sheila Marcrine c.s., 2020 (2 p.)
22 Conflicttekens in kinderhandschrift, Dr. Herry O. Teltscher, 1971 (2 p.)
23. Will je slimme kinderen? Zorg ervoor dat ze dit leren, Minda Zetlin, 2016 (2 p.)

**Bundel 100**

1. Schrijven op weg naar het jaar 2015 en 2020, Alger van Hagen, Amanda Hendriks, Dick Schermer, Saskia Versloot & Sabrine van Everdingen, 2010 en 2020 (3 p.)
2. Ha lekker thuis – brieven schrijven, Libelle, 2020 (1 p.)
3. Het effect van Sqriba op de schrijfvoorwaarden bij kinderen in groep 3, Nienke Snijder & & dr. Johannes Noordstar, 2019 (3 p.)
4. Alternatieve mogelijkheden voor handschrijven, Independent Living Centre, 2014 (2 p.)
5. Het verhaal hoe handschrift evolueerde en weldra teloor kan gaan, Jessica Kerwin Jenkins, 2016 (2 p.)
6. De terugkeer van handschrift. Hoe cursief, met sociale en cognitieve voordelen in zich, de jongste fetisj werd van de analoge authenticiteitsopvatting, Jon Marcus, 2019 (3 p.)
7. Is handschrift dood? Ternauwernood. Wij hebben het meer nodig dan ooit, Aleka Thrash, 2019 (3 p.)
8. De drie fasen bij handschrift, Teach Handwriting, z.j. (4 p.)
9. Voordelen en nadelen van schrijven, RHEG Creations, z.j. (4 p.)
10 Hoe je kind helpen om het handschrift te verbeteren, 4 valkuilen die leiden tot onleesbaar hand- schrift en hoe ze te verslaan, Lisa Linnell-Olsen, 2020 (4 p.)
11 Een korte geschiedenis over handschrift op Nationale Handschrift Dag, Jennie Cohen, 2018 (2 p.)
12 De toekomst van handschrift: Wat wij denken, Dr. Noella Mackenzie, 2017 (3 p.)
13 Het geval handschrift: Waarom handschriftonderwijs de sleutel voor schoolsucces is, Jennifer L.W. Fink, 2020 (3 p.)
14 Hoe brieven schrijven je kan helpen bij de pandemie van het coronavirus, Algernon D'Ammassa, 2020 (2 p.)
15 Verkrampt schrijven, D.R. van Peer c.s., 1995 (2 p.)
16 Schrijfvaardigheden: Wat op verschillende leeftijden te verwachten, The Understood Team, 2020 (2 p.)
17 Cursief leren schrijven in 4 dagen! Ervaring van Edda Manley, 2020 (2 p.)
18 Handschriftonderzoek, Neuro Net Learning, ca. 2014 (4 p.)
19 Analyse van kinderhandschrift, dr. Herry O. Teltscher, 1971 (3 p.)
20 Beweging, vorm en ruimte, Corrie Smetsers, in Praxis Bulletin, mei 2020 (3 p.)
21 Beter schrijven in 30 dagen, Paula A. Sassi, 1989 (3 p.)
22 Brief aan ouders en leerkrachten van schoolkinderen, Paula A. Sassi, 1989 (6 p.)

**Bundel 99**

1. Ontwikkeling van individualiteit in kinderschrift, Srihari SN, c.s., 2016 (1 p.)
2. Handschrijven in de middelste leerjaren – Een aanpak voor succes op school & beroep, Zaner-Bloser, ca. 2016 (3 p.)
3. Het onderzoek naar cursief handschrift, The Ot Toolbox, 2019 (2 p.)
4. Scholier schrijft belabberd: Leerlingen kunnen eigen handschrift niet lezen, Ellen van Gaalen, 2017 (3 p.)
5. Twee gedichten: 'Decembers mooi gebogen c' van K.L. Poll (1987), en 'De rebbe leert de kinderen schrijven', Willem Wilmink (1995) (1 p.)
6. Neuroimaging correleert met handschriftkwaliteit naarmate kinderen leren lezen en schrijven, Paul

Gimenez, e.a., 2014 (6 p.)
7. Liefde voor het schrift, Sandor van Leeuwen en Cees van der Wal, Terdege, 2020 (5 p.)
8. Drie topics bij het leren schrijven met de hand, NHS Foundation Trust, 2019 (3 p.)
9. Mijlpalen in ontwikkeling voorafgaand aan schrijven en schrijfvaardigheden, Lindsey Moyer, 2019 (1 p.)
10 Stuur een kaartje, juist nu, maar wat als je handschrift een puinzooi is? Anna van den Breemer, De Volkskrant, 16 april 2020 (3 p.)
11 Verbonden schrift of blokschrift? ThiemeMeulenhoff B.V., 2020 (4 p.)
12 Cursief vs. blokschrift: Is het ene beter dan het andere? Lori Bourne, 2020 (3 p.)
13 Slordig handschrift bij kinderen: Wat je moet weten, The Understood Team & Bob Cunningham, 2020 (3 p.)
14 Testen van de effectiviteit bij handschriftinterventies: Inleiding bij het speciale nummer, Teresa Limpo, Rui A. Alves, Vincent Connelly, 2018 (4 p.)
15 Checklist handschriftproblemen, Dr. Mei-hui Tseng, 1993 (1 p.)
16 Handschrift wordt vaak als stervende kunst afgedaan, ondanks de 'perfecte kalligrafie' van Meghan Markle, Aditi Kar, 2019 (2 p.)
17 Welsprekend handschrift, N.N., z. j. (1 p.)
18 De pen is machtiger dan het toetsenbord, National Pen, 2019 (2 p.)
19 Hersenonderzoek toont aan waarom handschrift moet worden onderwezen in het computertijdperk, Karin James & Virginia Berninger, 2019 (4 p.)
20 Waarom handschrift zo belangrijk is, Lucy, The Pen Company, 2018 (2 p.)
21 Het handschrift van je kind leren kennen, Anna, The Pen Company, 2014 (2 p.)
22 Vijf stappen naar succes bij het ontwikkelen van handschrift voor kinderen, Dr. Bernadette Tynan, 2010 (3 p.)

**Bundel 98**
1. Het belang van handschrift, Scophin Bronze, 2017 (3 p.)
2. Handschriftontwikkeling bij basisschoolkinderen. Vergelijking tussen twee schrifttypes, Anca-Georgiana Simion, 2016 (4 p.)
3. De toekomst van handschrift, Paul Sawers, 2013 (10 p.)
4. Onleesbare handschriften, een onderzoek, Karin van Toor, 2020 (1 p.)
5. Cursief schrijftonderwijs in het eerste jaar van de basisschool: Effect op lees- en schrijfvaardigheden, Cristina Semeraro e.a., February 7, 2019 (8 p.)
6. Zal schrijven met de hand het digitale tijdperk overleven? Dictionary.com, 2020 (1 p.)
7. Wat is het effect van digitalisering in het onderwijs op de fijne motoriek van handschrift? Longread, Loes Luyckx, Roy De Coninck, Eve Zeghers, Simon Van Wambeke, Simon Debbaut, 2016 (2 p.)
8 Welke plaats is er voor handschrift in de nieuwe eindtermen? Longread, , Loes Luyckx, Roy De Coninck, Eve Zeghers, Simon Van Wambeke, Simon Debbaut, 2016 (5 p.)
9 Het belang van handschrift in de digitale eeuw, Dr. Reid Chassiakos, 2017 (3 p.)
10 Slechte handschriftproblemen en hun negatieve invloed op schoolprestaties van kinderen met leerstoornissen, Mustapha Sharafa Bamidele, 2017 (8 p.)
11 Het belang van handschrift in het onderwijs, Jakhongir Narmamatovich Shaturaev, 2019 (6 p.)
12 Wat schrijf je nog als tiener? Onderzoek door Karin van Toor, 2020 (2 p.)
13 Het blijvende belang van handschriftonderwijs, Dr. Deborah K. Reed, 2019 (4 p.)
14 Hoe handschrift aanleren – en waarom het ertoe doet, Brooke MacKenzie, 2019 (3 p.)
15 Hoe je handschrift verbeteren, Dee Quine, z.j. (4 p.)

**Bundel 97**
1. Hoe het schrijven de laatste 100 jaar veranderd is, Debbie Wolfe, z.j. (5 p.)
2. De wetenschap over aantekeningen maken: Schrijven versus typen, prof. Danny Oppenheimer, 2019 (5 p)
3. Waarom schrijven nog steeds belangrijk is in het tijdperk van het toetsenbord, Angela Webb, z.j. (4 p.)
4. Waarom is schrijven met de hand belangrijk? National Handwriting Association, 20202 (2 p.)
5. De handschriftcrisis van de 21e eeuw, Zacchary Falconer-Barfield, 2015 (2 p.)
6. 9 Ongelofelijke voordelen van het schrijven met de hand voor ons lichaam en hersenen, Johanna Silver, 2020 (3 p.)
7. Is handschriftonderwijs nog een vak van de toekomst? Marion van der Meulen & Lia Hesemans, 16 dec. 2019 (2 p.)

8. Pen of toetsenbord bij aanvankelijk schrijfonderwijs? Enkele perspectieven bij embodied Cognitie, Anne Mangen & Lilian Balsvik, 2016 (4 p.)
9. Handschrift in leven houden in het digitale tijdperk, CBS NEWS, 2014 (2 p.)
10 Het schrijven is in opspraak: Scholen moeten weer cursief aanleren, Paul Mulshine, 2019 (3 p.)
11 Praktijkspecialist dyslexie/lezen over belang van schrijven met de hand, Marijke van Vuure, 2019 (2 p.)
12 21 Dingen die elke ouder moet weten over cursief schrijven, Lucy Dimbylow, 2020 (3 p.)
13 Als handschriftmijlpalen de 'schrijf'-weg niet hebben ontwikkeld, lijdt de opbouw van hersenactiviteit, Integrated Learning Strategies (ILS), 2016 (5 p.) 14 Houd een dagboek met enkele zinnen bij, Melissa Dahl, 2015 (1 p.)
15 Drie algemene handschriftproblemen bij kinderen. Meredith Cicerchia, 2019 (6 p.)
16 Waarom wij ten onder gaan als het handschrift verdwijnt, Stephen B.R.E. Brown, 2015 (2 p.)
17 Handschriftinterpretatie: Blokschrift en Cursief, Handwriting & Graphology, 2016 (5 p.)
18 Gevalstudie EL – 10 jaar, National Handwriting Association, 2010 (4 p.)
19 Waarom aantekeningen maken het leren verrijkt, Joyce van den Boogaard & Romy Chatrou, maart 2020 (3 p.)

**Bundel 96**

1. Studie over schrijfproblemen – Schrijfmotoriek moet meer beoefend worden, Schreibmotorik Institut, 2019 (1 p.)
2. Cursief bij Montessori in de lift, Deborah Dewi en Edda Manley, 2020 (2 p.)
3. 9 Tips om het handschrift van je kind te verbeteren, Manasa Ramakrishnan, z.j. (5 p.)
4. Leren leerlingen beter schrijven met een pen op papier of met een pen op beeldscherm? Wij-leren.nl/José van der Hoeven, 2019 (4 p.)
5. 8 Redenen waarom schrijven met de hand een belangrijke oefening voor het brein is, Gina Lumauig, 2015 (2 p.)
6. Schrift of scherm: hoe leren kinderen het meest? EOS Wetenschap, 2015 (4 p.)
7. Optillingen en stops in vaardig en dysgrafisch handschrift, Jean-Luc Velay e.a., 2014 (1 p.)
8. De bijdrage van schrijf- en spellingremediëring om dyslexie te boven te komen, Diane Montgomery, 2012 (3 p.)
9. Het belang van goed handschrift, Magic Link Handwriting, 2020 (2 p.)
10. Handschrift dreigt te verdwijnen, Dr. Astri Yulia, 2019 (2 p.)
11 Zal cursief schrijven overleven? Stephanie Leydon, 2018 (2 p.)
12 De toekomst is nu, Willem Jonkergouw, 2020 (2 p.)
13 Wat is het nut van schrijven met de hand? Dr. Jane Medwell & David Wray, 2017 (3 p.)
14 Zes manieren om het schrijven van kinderen te stimuleren, Dr. Jane Medwell, 2018 (3 p.)
15 Welke samenhang is er tussen handschrift en leesproblemen? Wij-leren.nl, 2018 (6 p.)
16 Pen op papier zetten: de scholen koesteren liefde voor het geschreven woord, Naomi Larsson, 2018 (3 p.)
17 Vroege ontwikkeling van schrijfmotorische vaardigheden, Olga SolerVilageliu c.s., 2011 (2 p.)
18 Is dit de toekomst van schrijven? Henry Tobias Jones, 2018 (3 p.)
19 Waarom schrijven – niet typen – je slimmer zal maken, Claire Nowak, z.j. (2 p.)
20 Moeten scholen cursief handschrift terughalen? Alex Frost, z.j. (3 p.)
21 Waartoe nog handschrift leren? Sophie König, 2019 (3 p.)

**Bundel 95**

1. 'Wie schrijft, die leert', Ingrid Oonincx, 21 november 2019 (2 p.)
2. Komt variabele romplettergrootte niet meer voor? Dick Schermer, 2020 (2 p.)
3. Is handschriftonderwijs nog een vak van de toekomst? Marion van der Meulen & Lia Hesemans, 2019 (1 p.)
4. Waarom cursief handschrift een comeback moet maken op school, prof. Hetty Roessingh, 2019 (4 p.)
5. De onzekere toekomst van handschrift, Ewen Hosie, 2017 (5 p.)
6. Cursief schrijven en andere onderwijsmythes, Philip Ball, 2016 (8 p.)
7. Over het schrijven bij vons op school. Patty Hermeling, 2020 (1 p.)
8. Waarom het schrijven van dingen je slimmer maakt, Drake Baer, 2016 (2 p.)
9. Een ochtend in de onderbouw – schrijven, Joannesschool, 1980 (1 p.)

10 Leren schrijven gaat meer over hersentraining dan over cursief schrift, prof. Mark Mon- Williams, 2016 (2 p.)
11 Nieuw spel in de Week van het Handschrift, De Marskramer, 20 jan. 2020 (1 p.)
12 Arabisch schrift – hoe zit het in elkaar en hoe leer je het? Dalia Agmor, 2003 (3 p.)
13 De toekomst van schrijven vs. de toekomst van typen, Spreeder, 2015 (1 p.)
14 Zal schrijven op de school van de toekomst nog steeds onderwezen worden? Joshua Faber, 2018 (1 p.)
15 De majesteitelijke handgeschreven kaart, Steve Leveen, 2220 (2 p.)
16 Moeten kinderen worden gedwongen bedankjes te schrijven? Dana Macario, 2013 (2 p.)
17 12 Redenen waarom handschrift belangrijk is, Oak Meadow, z.j. (2 p.)
18 Zal schrijven met de hand overleven in het digitale tijdperk? Dictionary.com, 2020 (1 p.)
19 De strijd tussen schrijven en sms'en, Sandra Fisher, 2016 (2 p.)
20 Verbetering van het handschrift door multisensorische oefeningen, Monique Mollink & prof. dr. Raymond van Ee (5 p.)
21 Schrijven op de iPadwas nog nooit zo makkelijk en fijn, Sander Gordijn, 2019 (2 p.)
22 Hardnekkige schrijfproblemen moeilijk te voorspellen: Een longitudinale studie over de schrijfontwikkeling in de basisschool, Ivonne H.F. Duiser c.s., 2019 (5 p.)

**Bundel 94**

1. Schrijven met de hand: Een kwestie op zich, Imam M.M. Muwafaq Al-Ghabra, 2015 (2 p.)
2. Les: Handschrift en dialect, Aartje Schoemaker, 2019 (2 p.)
3. Schrijven: Hand en papier óf toetsenbord en scherm, Aimee R. Natal, 2015 (1 p.)
4. De manierom te spellen: Effecten van schrijven vs. typen bij het leren van spelling, Gene Ouelette & Talisa Tims, 2014 (1 p.)
5. Vergelijking van getypte en handgeschreven teksten en de relatie met schrijfsnelheid, Vincent Connelly, Deborah Gee & Elinor Walsh, 2007 (1 p.)
6. Schrijven: Hand en papier of toetsenbord en scherm, zeven studies met kinderen, Aimee R. Natal, 2015 (3 p.)
7. Aan de slag met handschriftonderwijs, Sabrine van Everdingen en Anneloes Overvelde, Veerkracht 16 – nummer 3 / 2019 (4 p.)
8. Schrijftest voor kleuters genomineerd voor Science Award, Margo van Hartingsveldt, Afd. Communicatie Hogeschool van Amsterdam, 2019 (2 p.)
9. Schrijven in de bovenbouw van de basisschool, planmatig verbeteren van de leesbaarheid van schrijfprodukten, Alger van Hagen, 2008 (8 p.)

10 Handschrift: uniek cultureel Erfgoed! Gina Makken, 23 november 2019 (2 p.)
11 Handschrift als immaterieel erfgoed, L.C.M. Adriaanse, 23 november 2019 (2 p.)
12 Is schrijven beter voor de hersenen? Suzanne Bosman, 2017 (1 p.)
13 Schrijven met de hand scherpt het denken en de verbeelding aan, Wim Boevink, 2019 (2 p)
14 ABC bij inschrijving van 'handschrift' als cultureel erfgoed, Aartje Schoemaker, 2019 (3 p.)
15 Een handschrift om je voor te schamen, Cees van der Laan, 2019 (2 p.)
16 'Schrijven met de hand stimuleert hersenactiviteit', Hans Keesmaat, in De Stentor van 11 dec. 2019 (1 p.)
17 Een wel heel creatieve spiekbrief, Jan Postma, 12 december 2019 (1 p.)
18 Handschrift van kinderen met ADHD: rol van grafologie, Rony Cohen c.s., 2019 (5 p.)
19 Leren Schrijven, Pamela Knudson, 2019 (3 p.)
20 Verschillen tussen het leren van blokschrift en verbonden schrift, KNGF Evidence Statement, 2011 (2 p.)
21 Bovenbouwers beoordelen hun handschrift, Dick Schermer, 2020 (4 p.)
22 Tijd om cursief weer te omarmen, Tom Purcell, 2019 (2 p.)
23 Hoe schatten bovenbouwers hun rompletters in? Dick Schermer, 2020 (3 p.)

**Bundel 93**

1. Vlot schrijven bij kinderen: Impact en correlaties, Werner Wicki c.s., 2013 (5 p.)
2. Psychische diagnose op grond van kinderschrift. Oorlogskinderen zijn vaak nerveus – Blootleggen van verborgen karakterschommelingen, Minna Becker, 1950 (2 p.)
3. De ontwikkeling van het schrift, Annie-Marie Cobbaert, 1975 (2 p.)
4. Handschrift, analyse, en tips voor meisje uit groep 6, Dick Schermer, 1995 (2 p.)
5. Hoogbegaafde kinderen uit grafologisch en schriftpsychologisch standpunt, Esther Dürr, 2001 (1p.)
6. De intrede van het kind in de puberteit. Over de hulp van de grafologie bij een opvoedingsprobleem, Dr. Heinz Hahn, 1959 (4 p.)

7. Het vergeten schrift, Wim Boevink, 2019 (1 p.)
8. De rol van algemene dynamische coördinatie bij het schrijven van kinderen, Andrea Scordella c.s., 2015 (5 p.)
9. Ieder schrijft op eigen wijze en dit verdient respect, A. Schoemaker-Ytsma, 2018 (2 p.)
10. Pedagogisch evalueren van grafologische inzichten, Minna Becker, 1962 (2 p.)
11 Potlood of tablet? Waarom een zorgvuldig handschrift ook tegenwoordig nog belangrijk is, Grischa Beiszner, 2019 (2 p.)
12 Handschriftresultaat bij vroeggeboren kinderen vergeleken met kinderen van 6 tot 7 jaar, Katya P. Feder, Annette Majnemer, Daniel Bournonnais, Robert Platt, Marc Blayney, Anne Synnes, 2005 (4 p.)
13 Fans maken lettertype van Greta Thunberg's handschrift, RTL Nieuws, 20 okt. 2019 (2 p.)
14 Schrijven met de hand: Informatieblad van vereniging voor linkshandigen, The Left-Handers Club, z.j. (3 p.)
15 Handschrijven – waartoe ook alweer? Dick Schermer, 2019 (1 p.)
16 Wat mij in 96 Pabo2-handschriften is opgevallen, Dick Schermer, 2019 (9 p.)
17 De bijdrage van beeldend vormen aan de fijne motoriek en schrijfvoorwaarden, Joyce Kuenen, 2019 (1 p.)
18 Geen tijd voor typeles, Centraal Bureau voor Typevaardigheid (CBT), 2019 (2 p.)
19 Variatie van gripdruk en effecten op leesbaarheid, vorm en streken bij kinderhandschrift, Tiago H. Falk c.s., 2010 (1 p.)
20 Op scherm gebaseerde media in verband met structurele verschillen in het brein van jonge kinderen, Cincinnati Children's Hospital Medical Center, 2019 (2 p.)
21 Schrijfproblemen, Hans Stroes, Stroes in Beweging, 2014 (2 p.)
22 Wat verstaan we onder 'luchtverbindingen'? Dick Schermer, 2002 (3 p.)

**Bundel 92**

1. "Het handschrift verraadt de persoonlijkheid", MUM interviewt Dr. Helmut Ploog, 2019 (3 p.)
2. Schrijfles op linkshandigendag, Cees van den Boom, 13 augustus 2019 (1 p.)
3. Een vergelijking tussen de effecten van schrijven versus typen bij geheugen en begrip bij 11e jaars studenten in het schooljaar 2015-2016, Nina Morales e.a., 2016 (4 p.)
4. Leren schrijven belangrijk in het computertijdperk, Miriam van den Brand, 2015 (2 p.)
5. Het belang van netjes schrijven, Peter Contant, reacties van MAX Magazine lezers, 2018 (4 p.)
6. Drukletterschrift analyseren: Gevaren en valkuilen, Jan Wetterer, reacties in Vanguard mailkring, 2015 (4 p.)
7. Educatie op basisschool De Vijfhoeven in Vlijmen, HKK Onsenoort, 2016 (1 p.)
8. De nagelaten brieven, bekroond boek van Carew Papritz, 2018 (6 p.)
9. Product- en procesevaluatie van schrijfproblemen: een beoordeling, Sara Rosenblum c.s., 2003 (4p.)
10 Verbetering van het handschrift door multisensorische oefeningen, Monique Mollink en prof. dr. Raymond van Ee, in: *Ergotherapie Magazine 6 – 2018* (5 p.)
11 Kun je je een wereld voorstellen zonder schrijven? HW21 Summit, 2014 (3 p.)
12 Lancering Wereldbriefschrijfdag, Richard Simpkin, 1 september 2019 (2 p.)
13 Het plezier om jongens onderwijs te geven, dr. Christopher M. Spence, 2008 (4 p.)
14 Schoolmuseum Dortmund toont: Handschrift was altijd al in beweging, Britta Heidemann, 2019 (3 p.)
15 Twee jaargroepen meisjes vmbo vergeleken, Dick Schermer, 2007 (2 p.)
16 Ongestructureerde typen onder nieuwe leerlingen, Christine Alberti-Rüger, 1980 (2 p.)
17 Kinderkrabbels en hun duiding, Frank Victor, 1955 (5 p.)
18 Het schrift van jeugdigen, Renate Joos, 2002 (3 p.)
19 Hoe belangrijk is het eigen handschrift? Mittelbayerische Zeitung, 2019 (2 p.)
20 Moeten mijn dochters nog met de hand leren schrijven? Art Rooijakkers, 2019 (2 p.)
21 Haal het handschrift terug: Het is goed voor je brein, Markheim Heid, 2019 (3 p.)

**Bundel 91**

1. De ontwikkeling van het bewustzijn in de spiegel van het handschrift, Ben Bloemsma, 1988 (3 p.)
2. Hoe het 'handschrift' cultureel erfgoed is geworden? Platform Handschriftontwikkeling, juli 2019 (6 p)
3. Aan de slag met handschriftonderwijs, Dick Schermer (m.m.v. Anneloes Overvelde), 2019 (3 p.)
4. Enquête handschrijven onder 2.000 Duitse leerkrachten, Verband Bildung und Erziehung & Schreibmotorik Institut, 2019 (2 p.)
5. We schrijven steeds minder met de hand, maar het blijft wel belangrijk, Maarten Middel- koop & Caroline van den Heuvel, 2019 (2 p.)
6. Schrijfonderwijs binnen de procesgerichte aanpak. Een onderzoek naar het verhogen van betrokkenheid tijdens het schrijfonderwijs, Anne Streur, 2019 (4 p.)

7. Weg met de apps en likes, terug naar het punniken en haktollen, Tom Tacken, 2019 (1 p.)
8. Door schrijven onthoud je veel beter dan bij gamen, prof. dr. Erik Scherder, 2017 (1 p.)
9. Wat werd er vroeger gespeeld? Dick Schermer, 2019 (2 p.)
10 We schrijven steeds minder met de hand, maar het blijft wel belangrijk, Reacties op de uitzending van EenVandaag, Dick Schermer, 2019 (2 p.)
11 'Met de hand schrijven is fitness voor de hersenen', Francisca Muller, in De Stentor, 23 februari 2018 (1 p.)
12 Presentatie schrijven, Ekke de Haan, 2015 (2 p.)
13 Wat onderscheidt een fineliner? Dick Schermer, 2019 (4 p.)
14 Grafologische beoordeling van hoe schrijven is aangeleerd, Danièle Dumont, 2004 (5 p.)
15 Geleding van het schrijfschrift vanuit het gezichtspunt beweging, Heinrich Grünewald, 1999 (1 p.)
16 Over de invloed van de schrijfmethode op het karakter en het handschrift, Dick Schermer, 2013 (3 p.)
17 Letters: hun bewegingen en vormen, Arnold J.W.M. Thomassen c.s. (1985), en Anneloes Overvelde (2010) (2 p.)
18 Onderschatte potenties van het handschrift, Mephisto 97.6, z.j. (3 p.)
19 Waarom en voor wie grafologie? Beatrice von Cossel, 1971 (3 p.)
20 Grafologie over handschriftonderwijs, Dick Schermer, 2001 (5 p.)
21 13 augustus – Internationale Linkshandigendag, Gina Makken, 2019 (2 p.)
22 Letterlust, Kees van Kooten & Ewald Spieker, 2003 (3 p.)

**Bundel 90**

1. Schrijven is zoveel persoonlijker, Anoniem, 2012 (1 p.)
2. Schrijvenderwijs, Wim Barnard (Guillaume van der Graft), ca. 2002 (1 p.)
3. Dyslexie als kans, Brock & Fernette Eide, 2019 (3 p.)
4. Veel leerlingen hebben problemen met het handschrift, Zeit Online, 2016 (2 p.)
5. Herkennen van dysgrafische schriftkenmerken, Klara Leclercq Backes c.s., Chernov, 2019 (2 p.)
6. Het afschaffen van verbonden schrijfschrift. Het gaat om meer dan alleen verwijdering van cultuur- goed, J. Günter Jansen, 2016 (4 p.)
7. Is je onzekere, onleesbare touchscreen handtekening nog altijd van jou? Emily Dreyfuss, 2019 (4p.)
8. Cursief schrijven maakt comeback in klassen in diverse staten … en Texas is de nieuwste, Ryan Prior, 2019 (2 p.)
9. Belangrijk … boodschappenbriefjes leren schrijven, Tefke van Dijk, 2019 (2 p.)
10 Wat Freinet Jenaplan nog altijd te zeggen heeft - over schrijven en lezen, Dick Schermer, 2019(3p.)
11 Schrijfonderwijs in het Jenaplan: op weg naar de 21e eeuw, Kees Both, 1997 (3 p.)
12 Nadenken, praten, schrijven en zingen over 'stilte' (lesbrief), Dick Schermer, 2019 (3 p.)
13 Waarom is schrijven zo belangrijk? Astrid Vlasman, z.j. (1 p.)
14 Wil je meer over boodschappenbriefjes weten? Dick Schermer, 2019 (3 p.)
15 Algemene overwegingen. Haast geen vraag wordt zo vaak gesteld, Minna Becker, z.j. (3 p.)
16 Krabbels hebben betekenis, Phyllis Harrison, 1985 (4 p.)
17 Zevenjarige wint cursief contest 2019, Iris Hatfield, 2019 (1 p.)
18 Fenomenologie van de hand, Mark Weightman Bauerlein, 2019 (3 p.)
19 Het ontstaan en de ontwikkeling van onze persoonlijke belevingswereld, herkend in grafische expressie, C.G. Haenen-van der Hout, 1987 (4 p.)
20 Handschrift … unieke persoonlijke informatie! Hans Wolff, ca. 1925 (2 p.)
21 Schrijfproblemen in het voortgezet onderwijs, Rosemary Sassoon, 2006 (2 p.)
22 Handschrift en genderzaken: Algemene tips voor *vrouwelijker* schrijven, Andrea James, 2010 (2 p.)
23 Ons handschriftverdwijnt door computers en mobieltjes, kinderen kampen met schrijfproblemen, Twan Linders, ED, 27-06-19 (3 p.)
24 Handschrift/Schrijven met de hand wordt cultureel erfgoed, Bonne Kerstens, AD, 27-06-19 (3 p.)

**Bundel 89**

1. Ook kinderen schrijven in 'Brieven van belang', Dean Usher, 2014 (3 p)
2. Bioptor, nieuw screening-instrument voor fixatie-disparatie, Justine Pardoen, 2006 (4 p.)
3. Behoed je kind voor de boeman van perfectionisme, Sandra Fisher, 2015 (2 p.)
4. Swipen versus schrijven. Ze moeten weer leren priegelen, Ouders van nu, 2016 (4 p.)
5. Schrijven met de hand, Netwerk Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland, z.j. (1 p.)
6. Schrijven versus typen: wat zegt de neurowetenschap? Jolien Francken, in Weten Wat Werkt en Waarom, jg. 2, nr. 3, sept. 2013 (4 p.)

7. Gedenkwaardigheden, Ned. Orde van Grafologen, 2019 (1 p.)
8. Schrijven of typen: wat is er beter? Michiel Lucassen, 2016 (2 p.)
9. De pen kan krachtiger zijn dan het toetsenbord, Joel Schwartz e.a., 2009 (2 p.)
10 Cursief leek de kant van ganzenveer en perkament op te gaan. Nu komt het terug, Emily S. Rueb, 2019 ( 3 p.)
11 Is het terecht om uit motorische schrijfstoornissen bij kinderen verschillende karakterologische conclusies te trekken? Klara Leclercq Backes, 2019 (2 p.)
12 Een voormalige Benedictijner monnik in Sunderland zegt dat schrijven technologie zal overleven, Sue Kirby, 2019 (2 p.)
13 ReMarkable – De reMarkable paper tablet in de praktijk, Raymond Snijders, 2018 (2 p.)
14 De Schrijfsleutel – Leerling T., gevolgd van groep 1 t/m 6, Dick Schermer, 2019 (3 p.)
15 Hoe groep 4 – tekenend & schrijvend – Sinterklaas vierde, Dick Schermer, 2019 (2 p.)
16 Handletteren, Barbara Klaassen-Poyck, in Praxis Bulletin van april 2019 (3 p.)
17 De toekomst van het schrijven, Jos Cöp, 2014 (2 p.)
18 Kinderen moeten niet meer leren schrijven met de hand? Pedro de Bruyckere, Paul A. Kirschner, Casper Hulshof, 2019 (3 p.)
19 Pak die pen: écht schrijven is goed voor je brein! Vala van den Boomen, 2016 (2 p.)
20 Wat het handschrift in het brein veroorzaakt, Eva Stanzl, 2015 (3 p.)
21 Handschrift beleeft wedergeboorte, Stefan Heusser, 2013 (2 p.)
22 Moederdagkaart, Dick Schermer, 2019 (1 p.)

**Bundel 88**

1. Schrijven als rustpunt in hectische tijd, Reformatorisch Dagblad, 23 jan. 2019 (1 p.)
2. Schrijven met de hand in een multiculturele context, Rosemary Sassoon, 2006 (2 p.)
3. Verborgen boodschappen in het schrift van kinderen. Hoe het handschrift van kinderen en adolescenten interpreteren, Andrea McNichol, 1993 (27 p.)
4. Krabbelschrift, Katarina Rehm, z.j. (1 p.)
5. Hoe blijft het handschrift leesbaar,masterstudie Thècla van den Hengel, 2013 (1 p.)
6. Handschriftonderwijs in de middenbouw, bacherlorstudie Lisanne Santbergen, 2018 (2 p.)
7. Hand- en vingergymnastiek: Juf, wanneer gaan we weer gymmen met de hand? Bachelor- Studie Marij Goosen, 2018 (2 p.)
8. Schrijfonderwijs op o.b.s. De Hobbitstee, een nieuwe koers, masterstudie, Cornélie Bogerd-Klute, 2010 (4 p.)
9. De leerkracht is oké!? Wat de onderbouwleerkracht wel niet doet aan schrijven, bachelor- scriptie Kirsten Mulder, 2012 (4 p.)
10 Jippie, we gaan schrijven! Over hoe Anne on groep 4 gemotiveerd raakt voor het schrijf- Onderwijs, masterscriptie Marieke Nooijen, 2010 (5 p.)
11 Let op. Handgeschreven brieven maken comeback, Susan Abram, 2019 (4 p.)
12 Het verloren dagboek van een meisje: De verborgen angst van Alexandra Valora, CBS News 2019 (4 p.)
13 Staatsrapport meldt stijging zelfmoorden bij jongeren in Nevada, State Officials Report, 2019 (1 p.)
14 Schrijfles op de Katholieke Pabo Zwolle, Chiël Klinkenberg, 2019 (1 p.)
15 Hoe 10-jarige meisjes in 1910 en 2019 schreven, Dick Schermer, 2019 (4 p.)
16 Schrijven met de hand: sterke ondersteuner bij taalgebruik, Dick Schermer, 2019 (2 p.)
17 30 maart: Dag van het Potlood, Faber-Castell, 2019 (1 p.)
18 Digitale tijdperk: Een lerares maakt zich zorgen over het handschrift, Katharina Draub, 2019 (2 p.)

**Bundel 87**

1. Handschrift met uitsterven bedreigd, Dörte Hinrichs, 2017 (4 p.)
2. Persoonlijkheid, die zich op papier uitbeeldt,Wolfgang Mecklenburg, 2019 (2 p.)
3. Schrijven in plaats van typen – goed voor het brein, Ludger Fittkau, 2017 (2 p.)
4. Over de discussie rond handschrift en spelling, Manfred Götzke, 2015 (2 p.)
5. Gastles handschriftontwikkeling Studenten Junior accountmanager, Platform Handschriftontwikkeling, 2019 (1 p.)
6. Schrijfmotorische beheersing in het zich ontwikkelende brein: een overzicht, Sarah Palmis, Jeremy Dama, Jean-Luc Velay & Marieke Longcamp, 2007 (3 p.)

7. Werken met Schrijfdans, Aartje Schoemaker, 2005 (2 p.)
8. Handschriftonderwijs: Wat weten wij? ERIC Digest, z.j. (ong. 1986) (4 p.)
9. Schrijfkramp, een lastige en nog vaak miskende vorm van focale dystonie, J. Kruisdijk en J. Koelman, Academisch Medisch Centrum Amsterdam, z.j. (ong. 2000 (3 p.)
10 De meiden zeiden … op de vraag waarom ze eind groep 8 onverbonden schreven, Aartje Schoemaker, 2009 (1 p.)
11 Linkshandige is timide en rechtshandige sociabel – ook in hun handschrift? Glenn Creutz, 2009 (2 p.)
12 Wie schrijft, die blijft of toch niet? Caroliene van der Graaf, 2019 (3 p.)
13 Schrijven met de hand: Een verwaarloosde pijler van geletterdheid, Betty Sheffield & Don Potter, 1997 (2 p.)
14 Kun je hier tekenen? Wet Alabama streeeft ernaar cursief in scholen te houden, Daniel Victor, 2016 (2 p.)
15 Wat zegt het handschrift van deze MBO-4 studenten? Platform Handschriftontwikkeling, 2019 (2 p.)
16 Aan de slag met handschriftonderwijs, Anneloes Overvelde c.s., 2019, en Juffen zijn toffer dan meester, Casper Hulshof c.s., 2019 (1 p.)
17 Schrijfvaardigheid: Taalbegrippen en visuomotorische vaardigheden in het kleuterjaar, D. Marr & M.-M. Windsor & S. Cermak, 2004 ( 2 p.)
18 "Schrijfbewegingstraining" effectief aanbod bij schoolproblemen, Theresia Sommer, 2003 (2 p.)
19 Heeft e-learning invloed op het handschrift? Werkgroep Kinderhandschrift, 2009 (2 p.)
20 Waarom schrijven met een pen creatiever is, Suzanne Meijles, 2015 (2 p.)
21 Dit zijn mijn letters! Barbara Klaassen-Poyk, Praxisbulletin, jaargang 33, juni 2016 (4 p.)
22 Strategie van The Cleveland Browns: Schrijf dit op, Kevin Clark en Edda Manley, 2014 (3 p.)
23 Het leren nakijken van werk op verschillende manieren, Sabrione van Everdingen, 2003 (2 p.)

**Bundel 86**

1. 22 Januari: Week van het Handschrift, Gina Makken, 2019 (2 p.)
2. Het vereenvoudigde uitgangsschrift (VA) als consequentie van schoolschriftontwikkeling, Kurt Warwel, 1999 (2 p.)
3. Handschrift en automatisering van het schrijven met de hand, Eva Odersky, 2018 (1 p.)
4. Cursief is Cool 2019, American Handwriting Analysis Foundation, 23 jan. 2019 (2 p.)
5. Een kwartet met handschriften, Platform Handschriftontwikkeling, jan. 2019 (1 p.)
6. Poll 23 januari 2019, Genootschap Onze Taal, 2019 (4 p.)
7. Een fijne Nationale Dag van het Handschrift, Edda Manley, 2019 (3 p.)
8. Correlatie tussen grofmotorische activiteiten en schrijfvaardigheden bij basisschoolkinderen, Tayseer S. Abd El-Dayem c.s., 2015 (2 p.)
9. Computers 'verbeteren niet' de resultaten van leerlingen, zegt OECD, Sean Coughlan, 2015 (3 p.)
10. Schoolvragenlijst voor leerkrachten voor het opsporen van schrijfproblemen, B.C.M. Smits-Engelsman, G.P. van Galen, C.G.J. Michels, 1995 (1 p.)

11 Effectiviteit van een zelfregulerend remediërend programma voor schrijfmoeilijkheden, H. van Waelvelde, A. De Roubaix, L. Steppe, et al., 2017 (4 p.)
12 Aan je ovale letters is te zien hoe je communicatievaardigheid is, Vishwas Heathcliff, 2012 (2 p.)
13 Schrijven – van communicatiemiddel naar leermiddel, Dick Schermer, 2019 (4 p.)
14 Gezien in de handschriften van groep 3, Aartje Schoemaker, 2019 (2 p.)
15 Schrijfartikelen Jenaplan, Dick Schermer, 2012/'19 (2 p.)
16 Studeren lukt niet als je niet kunt lezen, Daniel Janssen, 2014 (1 p.)
17 PABO-schrijfwetenswaardigheden – verwondering wekken bij a.s. groepsleraren, J.H. Timmermans, 1949 (2 p.)
18 Kijk nou … mijn handschrift – vragen van leerlingen, Dick Schermer, 2000 (3 p.)
19 Schrijven zal blijven, Dick Schermer, 2000 (4 p.)
20 Handschrift en schrijven blijft actueel, Dick Schermer, 2019 (6 p.)
21 "Wie met de hand schrijft, onthoudt de inhoud beter", Sandra Pfister in gesprek met Ingrid Müller, 2019 (3 p.)

**Bundel 85**

1. Deskundigen waarschuwen: De tablet vervangt het handschrift niet, Maren Schürmann, WAZ, 2018 (3 p.)
2. De luie 8, waar is dat nou goed voor? Buro Lein, e.a., 2015 (2 p.)
3. Ogen open & smartphone uit – Wanneer bij wedstrijden offline belangrijk is! Johanna Consatantini, 2018

(2 p.)
4. Schrijven en wat er bij komt kijken, Willem Jonkergouw, 6 december 2018 (6 p.)
5. Leerlingen Curaçao en Nederland wisselen brieven uit, Klassenpost, 2018 (1 p.)
6. Letters leren met het hele lichaam: Visuomotorisch versus visueel onderwijs aan kleuters, Florence Bara & Nathalie Bonneton-Botte, 2018 (6 p.)
7. Invloed van schrijfvaardigheden op spelling in basisschool en begin voortgezet onderwijs, Virginie Pontart c.s., 2013 (10 p.)
8. Het script-schrift, Marcel Meyer, 1955 (4 p.)
9. Schrijfmethoden en hun invloed op spelling, H. Ploog, 2018 (1 p.) 10 Moretti zag meer in kinderhandschrift, Girolamo Moretti, 2012 (2 p.)

10 Heeft gedwongen wisselen van de voorkeurshand invloed op het leren schrijven? Yvonne de Groot, 2011 (4 p.)
11 Over de linkerhand – antwoorden zijn niet makkelijk, Perri Klass, 2011 (3 p.)
12 Linkshandig zijn is tof! En wel om deze 5 redenen, Emily Platt, 2018 (2 p.)
13 National Handwriting Day is January 23rd! Cursive is cool, 2018 (1 p.)
14 Waarom leren we kinderen nog schrijven met verbonden schrift, Barbara Klaassen-Poyck c.s., Malmberg, z.j. (2019) (4 p.)
15 Geautomatiseerde diagnose op menselijk niveau voor dysgrafie bij gebruik van een gewone tablet, Thibault Asselborn, c.s., 2018 (5 p.)
16 Golfbeweging in het kinderschrift, Dick Schermer, 2004 (5 p.)
17 WritingCoach, Schreibmotorik Institut, 2015 (1 p.)
18 Ode aan de brief, Tommy Wieringa, De Gelderlander, 22.11 2014 (1 p.)

**Bundel 84**

1. Is handschrift een uitstervende kunst? Sandra Fisher, 2018 (2 p.)
2. Handschriftonderwijs moet een vaste plek krijgen, Tefke van Dijk, 2018 (2 p.)
3. Bewegingsanalyse van herhaald schrijfgedrag bij kinderen in groep 3, 4 en 5 van de basisschool, R.G.J. Meulenbroek & G.P. van Galen, 1986 (4 p.)
4. Onze hoofdletter "I ", Dick Schermer, 2018 (3 p.)
5. Slijtend schrift, Elly Posthumus, in Quest 11/2018 (4 p.)
6. Waarom ben je niet linkshandig? Een geneticus vindt aanwijzingen bij kangoeroes en in winkel- centra, Thomas Merritt, 2018 (5 p.)
7. Zevendegroepers beoordelen elkaars handschrift, Juf Trudy, 2000 (2 p.)
8. Spreuken over schrift & schrijven, Dick Schermer, 2003 (1 p.)
9. Dat moet je niet uitvlakken! Paul Dirks, 2018 (2 p.) 10 Acht

abstracts (4 p.):

Schrijven in 2015: Kernactiviteit voor basisschoolkinderen in de klas? E. McMaster c.s., 2016 De dood van schrijven: Secundaire effecten van computergebruik op basale motorische vaardig- heden, S. Sülzenbrück c.s., 2011

Schrijven – Een vergeten taalvaardigheid? J. Medwell c.s., 2010

Ontwikkeling van schrijfsnelheid en leesbaarheid in leerjaren 1-9, S. Graham c.s., 1998 Effecten van disfluency bij schrijven, S. Medimorec c.s., 2016

De pen machtiger dan toetsenbord – Voordelen van schrijven boven typen, P. Mueller c.s., 2014 Leren via schrijven of typen beïnvloedt visuele herkenning van grafische vormen, M. Longcamp c.s., 2008

De effecten van schrijfervaring op functionele hersenontwikkeling bij vijfjarigen, K. James c.s., 2012

11 Informatie en discussie over cursief schrijven, Vanguard-mailkring, november 2018 (4 p.)

12 Agentschap Evangelische persdienst meldt: Oorlog tegen de krabbel, Schreibmotorik Institut, 2018 (1 p.)
13 Groep 3 – Twee handschriften nader bekeken, Aartje Schoemaker, 2018 (2 p.)
14 Waarom schrijven met de hand je slimmer maakt, Dr. William R. Klemm, 2013 (3 p.)
15 Hoe schrijven je gelukkiger, slimmer en overtuigender maakt – de psychologische voordelen van van schrijven, Gregory Ciotti, 2014 (4 p.)
16 Lees je beter van scherm of papier – en leren schrijven dan? Erica Renckens/Harold Bekkering; met kanttekeningen DS, 2018 (3 p.)
17 Kinderen spreken in schrift en tekening, Erika Urner, 1983 (6 p.)
18 Groep 3: Handschriften septermber 2018/2019– Opmerkingen voor de leerkrachten, Aartje

Schoemaker, 2018 (3 p.)
19 Schrijfparels bij conferentie over onderwijs Nederlands, A. Mottart c.s., 2018 (2 p.)
20 Het Plakkaat van Verlatinghe is 'pronkstuk van Nederland' geworden, Platform HSO, 2018 (3 p.)

**Bundel 83**

1. Wie schrijft, die blijft – nu ook digitaal, Lenno van Dekken, 2018 (1 p.)
2. Méér bewegen – kan dat ook bij schrijven? Dick Schermer, 2018 (3 p.)
3. Geen lusletters meer in de basisschool: wat doen wij onze kinderen aan? Naema Tahir, 2018, (2 p.)
4. Waarom schrijfonderwijs noodzakelijk is, Edda Manley, 2018 (1 p.)
5. Velen zijn geschokt dat leerlingen … geen schrijfonderwijs krijgen, maar is het nodig? Rosie Mullaley, 2018 (4 p.)
6. Kinderen leren spelling het beste met het ABC-boekje, Spiegel Online, 2018 (3 p.)
7. Het mechanisme van schrijven, Malford W. Thewlis & Isabelle Clark Swezy, 1954 (2 p.)
8. Letterfamilies, Dick Schermer, 2018 (5 p.)
9. Vingers van iPad generatie zijn niet klaar om te schrijven, zeggen leerkrachten, Simon Leo Brown, 2017 (3 p.)
10 Beginnersschrift – Hoe men het schrijven verleert, Susanne Dorendorff, 2018 (1 p.)
11 Tablets leiden alleen maar af! Brief van een leraar, Fabian Geyer, 2018 (1 p.)
12 Waarom tablets voor ieder zinvol kunnen zijn, Klas 8c Schiller-Gymnasium Witten, 2018 (1 p.)
13 Verlies van handschrift: Slecht voor het verstand, Sara Kreuter, 2017 (2 p.)
14 Is het terecht om uit motorische schrijfstoornissen verschillende conclusies te trekken? Klara Leclercq Backes, 2018 (2 p.)
15 De invloed van generaties op de komende jaren, Edda Manley, 2018 (2 p.)
16 Hoe schrijven 12- tot 20-jarigen tegenwoordig? Werkgroep Kinderhandschrift, 2006 (1 p.)
17 Handgeschreven, Technieken & tips om je alledaagse handschrift nog mooier te maken, Erica Tighe, 2018 (2 p.)
18 De kroontjespen, Eddy Posthuma de Boer, 2018 (1 p.)
19 Inleiding in de schrijfbewegingstherapie, S. Samuleit & Th. Sommer, 2018 (4 p.)
20 Handwriting Analyst Report: schrijfmethode Zaner-Bloser, G. Michaels c.s., 2008 (5 p.)
21 De onverwachte band tussen schrijven en leren lezen, Sheldon H. Horowitz, 2018 (2 p.)
22 Schaal voor leesbaarheid van het handschrift, A.L. Barnett c.s., 2017 (2 p.)
23 Van krabbelen naar schrijven, Dr. Elisabeth Neuhaus-Siemon, 1984 (2 p.)

**Bundel 82**

1. Prestaties van kleuters bij lezen en vergelijken van vier schrijfstijlen, Betty Jean Duvall, 1984 (2 p.)
2. Onderzoek toont aan dat linkshandigen waarschijnlijk slimmer zijn dan rechtshandigen, Jane Kenney, 2018 (2 p.)
3. Wie niet schrijft, blijft dom, M.-A. Schulze Bruning & St. Claus; bespreking door Dr. Christa Hagenmeyer, 2018 (3 p.)
4. 13 augustus – Internationale Linkshandigendag, Gina Makken, 2018 (2 p.)
5. Wat zegt "PPI" ons eigenlijk? Dick Schermer, 2018 (4 p.)
6. Manieren om letters van alfabet te produceren tijdens halverwege kindertijd en adolescentie …., Zachary Alstad c.s., 2015 ( 5 p.)
7. Het schrift verloedert! De schriftkwaliteit loopt achteruit! Het handschrift wordt steeds onleesbaarder, Dick Schermer, 2018 (2 p.)
8. De raad van Perry, Dr. J. Mitchell Perry, 2018 (3 p.)
9. Wat er aan één handgeschreven zin zoal te zien is, Dick Schermer, 2018 (2 p.)
10 Dag van National Handwriting Association: nieuwe ontwikkelingen op schrijfgebied, Klara Leclercq Backes, 2018 (2 p.)
11 Hoe ons handschrift onze stemming onthult, Rebecca Stadlen Amir, 2018 (2 p.)
12 Schrijfrobot helpt scholieren, de Ingenieur, 2018 (1 p.)
13 Schrijven in de context van digitalisering, Schreibmotorik Institut, 2018 (2 p.)
14 Beweging is de sleutel voor beter schrijven, niet de methode, Thomas Wolff, 2018 (3 p.)
15 Leg de laptop weg en pak een pen om bij colleges beter te leren, Susan M. Dynarski, 2017 (4 p.)
16 1 September – Wereld-Brief-Schrijfdag, Richard Simpkin, 2018 (1 p.)
17 "Ik ben anders, ik ben nieuw" … over autisme, Dick Schermer, 2018 (4 p.)
18 FF meekijken – groep 3, Aartje Schoemaker, 2018 (3 p.)

19 Schrijven maakt vrij, James W. Pennebaker & Joshua M. Smyth, 2016 (3 p.)
20 Amerikaanse schrijfmethoden, Sheila Lowe, 2018 (2 p.)
21 Hoe schrijf je een hoofdletter "i" in cursief? Juan Ramos, 2018 (3 p.)
22 Fijnmotorische functie bij schoolkinderen met dyslexie, leerbeperking en leermoeilijkheden, Simone Aparecida Capellini c.s., 2010 (3 p.)

**Bundel 81**

1. Curriculum.nu: Geef handschriftonderwijs de plek die het verdient, drs. Sabrine van Everdingen c.s., 2018 (5 p.)
2. De beste vriend op school, Stabilo® Easybuddy, 2018 (1 p.)
3. Het krijtbord overleeft, naast het digibord: 'Dat voelt zo vertrouwd', Ellen van Gaalen, 2018 (2 p.)
4. De weg naar handschrift, Martin Hermersdorf, Arnold Lämmel, Dieter Gramm, 1960 (7 p.)
5. 'Handschrift moet als traditie op lijst immaterieel erfgoed', Nationale Onderwijsgids, 16 april 2018 (1 p.)
6. De psychische handeling bij schrijven, Martin Hermersdorf c.s., 1960 (2 p.)
7. We kunnen niet zeggen of touchscreens invloed hebben op kinderschrift – het kan precies tegenovergesteld zijn, Mellissa Prunty & Emma Summer, 2018 (3 p.)
8. Illinois stemt in met cursief, Morning Shift Podcast, 2018 (1 p.)
9. De effecten van manuscript, cursief of manuscript/cursief op de schrijfontwikkeling in het tweede leerjaar, Marie France Morin c.s., 2012 (4 p.)
10 Hoe 'verloedert' een handschrift? Wat te doen! Dick Schermer, 2018 (3 p.)
11 Kinderen met een betere coördinatie presteren waarschijnlijk beter op school, University of Leeds, 2018 (2 p.)
12 Gevalstudie van EL, AMASS, 2019 (4 p.)
13 Hoe schrijf je cursieve letters, Juan Ramos, 2018 (4 p.)
14 Cursief schrift: Tips en oefenbladen, Juan Ramos, 2018 (4 p.)
15 Het leren schrijven, Dr. J.J. Dumont & Dr. J.F.W. Kok, 1970 (1 p.)
16 Schrijven leren, ook bij woordblinde kinderen, Cor Jongens & Hans Dirken, 1983 (2 p.)
17 Van krabbel via schrijfpatroon naar letters/cijfers, Jan Boer & Klaas de Poel, 1960 (2 p.)
18 Is linkshandigheid in het handschrift te zien? Dick Schermer, 2018 ( 6 p.)
19 De duvel in de g-staarten: Gebrekkige kennis en lettervormbesef, ondanks flinke visuele ervaring, Kimberley Wong e.a., 2018 (6 p.)

**Bundel 80**

1. Leren schrijven in 1946, Willem Jonkergouw, 2018 (1 p.)
2. De psychologie van het handschrift van het kind, Felix Klein, 2007 (2 p.)
3. Tabellen voor kindergrafologie, Felix Klein, 2007 (6 p.)
4. Beoordelen van handschriften, Astrid Schoolderman, 1985 (2 p.)
5. De slingerlus, A.C.M. Schoemaker-Ytsma c.s., 2011 (4 p.)
6. Moeten we cursief leren schrijven? Een onderwijsexpert weegt af, Maddie Crum, 2015 (2p.)
7. Sorry, ik ben onhandig! Marina M. Schoemaker c.s., LBBO, 2018 (5 p.)
8. Klaar om te schrijven? (WRITIC), Margo van Hartingsveldt c.s., HJK, 2018 (4 p.)
9. De mijlpaal van het leren schrijven, Gerda Broekstra, 2018 (5 p.)
10. Handschrift als Kunst en Cultuurdrager, Dick Schermer, 2018 (3 p.)
11 Manuscript en cursief gaan voorbij aan het kind, Dick Schermer, 2018 (3 p.)
12 Waar moet ik rekening mee houden bij het kiezen van (digitale) leermiddelen? Kennisnet, 2018 (2 p.)
13 Zelfsturing – ook in het handschrift te zien? Dick Schermer, 2018 (2 p.)
14 Schrijven met ballen, Aartje Schoemaker e.a., Praxisbulletin, juni 2018 (4 p.)
15 Zelfsturing bevorderen door te schrijven, Dr. Diana Smidts, 2018 (2 p.)
16 Leermiddelen bij het schrijfleerproces, Ingrid Schäfer, 2001 (2 p.)
17 Aantekeningen maken. Doen jouw leerlingen dat nog of al? Marcel Schmeier, 2018 (4 p.)
18 Als leezen en sgreiven niet lukt, over dyslexie, Liesbeth Tilanus, 2017 (1 p.)
19 Repeteren en repeteren is twee – óók bij schrijven! Lisa Pauwels, 2018 (1 p.)
20 Hanenpoten? Niet in de klas van juf Sqriba, Ellen van Gaalen, 2018 ( 2 p.)
21 Lelijk en onleesbaar handschrift: is schrijven nog wel van deze tijd? RTL Nieuws, 2018 (2 p.)
22 'Leer kind blokletters in plaats van aan elkaar schrijven', RTL Nieuws, 2017 (2 p.)

**Bundel 79**

1. De effecten van schrijfervaring op de hersenontwikkeling bij kleuters, Karin H. James & Laura Engelhardt,

2013 (5 p.)
2. Verbonden schrift en blokschrift: dragen ze bij aan de cognitieve en motorische ontwikkeling? Wij-leren.nl, 15 maart 2017 (7 p.)
3. Oefen schrijven op de iPad, Dr. Cheesman, 2015 (2 p.)
4. De staat van schrijven in 2018, Edda Manley, 2018 (3 p.)
5. WRITIC – is dit kind klaar om te leren schrijven? Margo van Hartingsveldt, 2014 (1 p.)
6. Schrijven is een complexe procedure voor het brein, Dona Foundation, z.j. (1 p.)
7. KompetenzSpinne (4-7. Jahre), Schreibmotorik Institut, z.j. (1 p.)
8. Het handschrift wordt bedreigd, Karin Mulder, 2018 (3 p.)
9. Onderzoek doen, Lotte van den Oever, Rianne Kooij, Willeke Kolijn, Annelie de Jong, 2017-2018 (2 p.)
10 Millennials houden schrijven levend, SWNS, 2018 (2 p.)
11 Dag van het handschrift: Tegen de minachters van het schoonschrijven, Tilman Allert, 23 jan. 2018 (2 p.)
12 Wij verleren het handschrift, Lara Malberger, 2018 (3 p.)
13 Over schrijfinterventie, vertaalde abstract m.b.t. kleuters en leerlingen van klas 1/2, resp. Nirit Lifshitz c.s. (2014), en Tsu-Hsin Howe c.s .(2013) (2 p.)
14 Invoering van het basisschrift, Europhi (Europäisches Institut *für* Handschrift & Philographie, z.j. (7 p.)
15 Expert ergotherapie onderzoekt de voordelen van verplicht cursief schrijfonderwijs, Dr. Susan Cahill, 2018 (1 p.)
16 Het 'linkse' kind, M. Tielenius Kruythoff van Lidt de Jeude, 1982 (3 p.)
17 Kinderen leren over cybersafety in pilot op Groningse basisscholen, Vives nieuwsbrief, april 2018 (1 p.)
18 Digitale skills van jongeren vallen vies tegen, Ellen van Gaalen, 2017 (2 p.)
19 Handschrift moet als traditie op lijst immaterieel erfgoed, Nat. Onderwijsgids, 2018 (1 p.)
20 Ik moet zwijgen als de juf uitlegt hoe iets moet, Dick Schermer, 2018 (2 p.)
21 Van lopend en blokschrift naar een mix van beide, Dick Schermer, 2018 (2 p.)
22 Schrijfonderwijs + enquêteformulier cursief-blokschrift, Valerie Weil, 2018 (2 p.)
23 Treuren om de dood van cursief, Nicholas Gilmore, 2018 (3 p.)

**Bundel 78**
1. Aantekeningen maken in je lesboek, Milou Dekkers, 2018 (2 p.)
2. Doet schrijven met de hand er in de digitale tijd nog steeds toe? Harriet Swain, 2018 (3 p.)
3. Schrijven en het elektrische venster, Crossbow Education, 2013 (2 p.)
4. Grote zorgen over schrijfvaardigheid kinderen, Red. Nationale Onderwijsgids, 2017 (1 p.)
5. Heeft leren schrijven nog wel zin? Nationale Onderwijsgids, 2017 (1 p.)
6. Meer kinderen schrijven onleesbaar, PrimaOnderwijs.nl, 2017 (1 p.)
7. Schrijven behoeden voor overtolligheid, Rosemary Sassoon, z.j. (2 p.)
8. Hoe je kind een potlood leert vasthouden, Michell Woo, 2018 (2 p.)
9. Wetenswaardigheden over schrijven door Mesker c.s., Dick Schermer, 2018 (5 p.)
10. Over schrijfmoeilijkheden, National Handwriting Association, 2018 (4 p.)
11 Nathan – 9 jaar – krijgt schrijfhulp, National Handwriting Association, 2018 (2 p.)
12 Daisy vond schrijven moeilijk, National Handwriting Association, 2018 (2 p.)
13 Schrijft anders, denkt anders – feiten over linkshandigheid, Schreibmotorik Institut, 2017 (2p.)
14 Dag van het Handschrift: wetenschapper demonstreert eerste stimulering van schrijfmotorische vaardigheden, Dr. Marianele Diaz Meyer, 2018 (2 p.)
15 Motorische schrijfprestatie van links- en rechtshandige kinderen in klas 1-4 van de lagere school, Dr. Johanna Barbara Sattler, Dr. Christian Marquardt, 2010 (6 p.)
16 Groep 8 schrijft pangrammen – en hoe? Dick Schermer, 2018 (3 p.)

17 Waarom kinderen het steeds lastiger vinden om een pen of potlood vast te houden, Erandi Godines, 2018 ( 2 p.)
18 Leer kinderen blokschrift: aan elkaar schrijven is achterhaald, Marjolein Schel, 2018 (1 p.)
19 Wat ik van mijn handschrift vind en er over zou willen weten, Dick Schermer , 2018 (3 p.)
20 15 Redenen waarom schrijven zo belangrijk is, Peggy Simons, 2018 (5 p.)
21 Schrijfmaatjes met een kronkel, Dallas Morning News, 2018 (2 p.)
22 Informatietechnologie in onderwijs: Risico's en neveneffecten, Manfred Spitzer, 2014 (7 p.)

**Bundel 77**
1. 23 januari – Internationale Dag van het Handschrift, Gina Makken, 2018 (1 p.)

2. ‘Je hoofd wordt een trage computer als je niet genoeg schrijft’, Sophie Feenstra, 23 jan. 2018 (2 p.)
3. ‘Schrijven moet weer een apart vak worden op de basisschool’, Hans van Soest, 23 jan. 2018 (2 p.)
4. Typen versus Schrijven, Bob Rekelhof, 2018 (2 p.)
5. Dag van het handschrift: zijn pen en papier uit de mode, of net niet? Kathleen Heylen, 2018 (2 p.)
6. Zitten er echt voordelen aan het schrijven met de hand? Tanya Basu, 2015 (2 p.)
7. Continu cursief: genezen of vervloeken? Angela Webb, ca. 2014 (4 p.)
8. Bepaalt de in klas 1 aangeleerde schrijfstijl de stijl die in klas 4 en 5 wordt gebruikt en beïnvloedt dit snelheid en kwaliteit? Een vergelijking tussen kinderen uit Quebec en Frankrijk, Florence Bara & Marie-France Morin, 2013 (4 p.)
9. Kleuters cursief aanleren: een discussiestuk, Pam Hulme, ca. 2014 (5 p.)
10 Het belang van netjes schrijven, Peter Contant, in Max Magazine, d.d. 3 feb. 2018 (1 p.)
11 Het handschrift helpt! Aartje Schoemaker, Greetje Arends, Dick Schermer, 2018 (5 p.) (Verscheen eerder in het tijdschrift REMEDIAAL)
12 Cursief handschrift en andere onderwijsmythes, Philip Ball (en Eddy Manley), 2016 (9 p.)
13 Om leerlingen effectieve schrijfvaardigheden te laten opdoen, doet handschrift er toe, Anabela Malpique & Deborah Pino-Pasternak, 2017 (2 p.)
14 Waarom is het belangrijk om met de hand te schrijven? Christine de Vries, 2018 (1 p.)
15 Dyslexie en dysgrafie. Leerlingen met leesmoeilijkheden kunnen ook moeilijkheden bij het schrijven ervaren, Eileen Bailey, 2017 (3 p.)
16 Cursief schrijven helpt leerlingen dyslexie overwinnen, Domtar, 2016 (2 p.)
17 ‘Met de hand schrijven is fitness voor de hersenen’, Francisca Muller, 23 feb. 2018 (1 p.)
18 Cursief maakt comeback in Amerikaans onderwijs, Karen Matthews, 2017 (2 p.)
19 Kinderen worstelen door teveel technologie om hun pen goed vast te houden, zeggen Artsen, Amelia Hill, 2018 (3 p.)
20 Groep 3 – december 2017, Aartje Schoemaker, 2018 (3 p.)

**Bundel 76**

1. Handschrifthulp, Barbara Klaassen, 2017 (1 p.)
2. Linkshandige kinderen: “Verduidelijking, informatie en rustig blijven”, Dr. Johanna Barbara Sattler, 2017 (3 p.)
3. Enkele begrippen uitgelegd: Schrijfmotorische en grafomotorische vaardigheden, Schreibmotorik Institut, 2017 (2 p.)
4. Argumenten voor het behoud van handschrift, De Kroontjespen, 2003 (1 p.)
5. Hoe scholen voorzien in het beste van 2 werelden (schrijven en Snappet), Djoke Mulder, 2017 (2 p.)
6. Pen of keyboard? De invloed van het schrijfmedium op de lees- en schrijfprestaties van kleuters, Carmen Mayer c.s, 2017 (2 p.)
7. Met papier en potlood: Motieven en kansen voor basisschoolonderwijs zonder werkbladen die zijn voorgedrukt, Ina Herklotz, 2017 (5 p.)
8. De voor- en nadelen van zowel verbonden schrift als blokschrift voor de motorische en cognitieve ontwikkeling van het kind in het regulier basisonderwijs, Marjon van Sambeek & Nicole Schroijen, 2017 (3 p.)
9. Analyse van krabbelschriften en projectiemethoden als prognose voor schoolsucces, Katarina Rehm, 2017 (2 p.)
10 Onderzoek en hulp bij kinderen met schrijfproblemen (DCD), Melissa Prunty, 2017 (2 p.)
11 Hoe kinderen motiveren die achterlopen bij schrijven? Dick Schermer, 2017 (3 p.)
12 Handschriftonderwijs upgraden en professionaliseren, Sabrine van Everdingen, 2017 (3p.)
13 Ik schrijf, ik schrijf wat jij niet schrijft, 50 opstellen over discriminatie, Dick Schermer, 2017 (4 p.)
14 Handschrift ontwikkelen via kinesthetische training, Lois Addy, z.j. (5 p.)
15 Schrijven met zorg. Een praktisch handboek handschriftontwikkeling voor het primair onderwijs, Anneke Baauw-van Vledder & Evert van Dijk, 2000 (4 p.)
16 Waarom leer je kinderen nog schrijven, A. Schoemaker-Ytsma, 2014 (2 p.)
17 Linkshandige kinderen in gezin en school, prof. dr. Algred Zuckrigl, 1991/4 (3 p.)
18 Zo zit dat met schrijven, Lia Wouters & Marlies Schaerlaeckens, 2009 (3 p.)
19 Schrijven en toekomstperspectief, WorldHandWriting, 2011 (1 p.)
20 Schrijven en het brein, Dick Schermer & Aartje Schoemaker, 2011 (2 p.)
21 Wie schrijft er nog met een pen? Ton Voermans, AD d.d. 26.11 2014 (2 p.)
22 Schrijven of typen, B. Verkroost, 2014 (3 p.)

**Bundel 75**

1. Schrijven met kerst, Aartje Schoemaker, in Praxibulletin 3, december 2017 (4 p.)
2. Moeten we kinderen verbonden leren schrijven? David Molloy, 2017, met extra (6 p.)
3. Pen en papier, Henk van Faassen, 2017 (2 p.)
4. Zomaar een klein stukje over koordschrift, Harmen Hettinga, 2017 (3 p.)
5. Hoe staat het met "cursief"? Jane Yank & Edda Manley, 2017 (2 p.)
6. Cognitie en motorische vaardigheden, Ashwini K. Rao, 2006 (2 p.)
7. Onze kinderen worden dom, omdat zij niet kunnen schrijven. Alex. Meyer, 2017 (3 p.)
8. Balpen of vulpen? M.M. Natzijl, 1981 (2 p.)
9. Zoneverhouding / lengteverschil, Dick Schermer, 2017 (3 p.)
10. Handschrift en de computer, Rosemary Sassoon, 1999 (2 p.)
11 Cursief – het proces niet het product, Carol Fraser Hagen, 2015 (1 p.)
12 10 Redenen om met de hand te schrijven, Schreibmotorik Institut, 2014 (2 p.)
13 De taal van … Potlood en papier, Guus Middag, 2017 (1 p.)
14 Het vroegste schrijfboekje uit de Nederlanden, Jeroen Vandommele, 2017 (3 p.)
15 Haiku's over handschrift en schrijven, Dick Schermer e.a., 21017 (2 p.)
16 Handschrift: een instrument voor begrip en empathie, Simona Esposito, 2015 (8 p.)
17 Schrijven blijft – zelfs in de digitale eeuw. Echter …, Schreibmotorik Institut, 2017 (2 p.)
18 Onwaarschijnlijk dat handgeschreven examens over 10 jaar nog bestaan, zegt hoofd kwalificaties, Henry Hepburn, 2017 (2 p.)
19 "Mijn missie is om schrijven op school te redden" – wie doet er met me mee?" Nancy Gedge, 2017 (3 p.)
20 Onderwijzers vragen meer aandacht om zwak handschrift aan te pakken, TES reporter, 2016 (2 p.)
21 "Als we het schrijven van leerlingen verloochenen, beroven we hen van iets wat hen individueel maakt", Roshan Doug, 2016 (2 p.)
22 Het oefenen van schrijfmotorische vaardigheden helpt: Onderzoeksresultaten van het Schreibmotorik Institut, 2017 (1 p.)

**Bundel 74**

1. Blijf investeren in handschrift ook na groep 4! Renze Klamer, 2017 (1 p.)
2. Waarom verbonden schrift? Claire Boonstra, 2016 (6 p.)
3. "Gooi de pen niet met het badwater weg!", interview met Aartje Schoemaker, 2017 (2 p.)
4. De schrijfletter-k – begin groep 3 – september 2017, Aartje Schoemaker, 2017 (1 p.)
5. Schrijven voorschools, opschools, naschools? Henk van Faassen, z.j. (2 p.)
6. Hoe ontwikkelen kinderen een persoonlijk handschrift? Henk van Faassen, z.j. (3 p.)
7. Schrijven anno 2017? Ja doen! SchrijvenNL, 2017 (2 p.)
8. Is schrijven beter voor de hersenen? Suzanne Bosman, 2017 (1 p.)
9. Kamervragen over schrijfvaardigheid van kinderen, Futselaar e.a., 2017 (3 p.)
10. De middenzone of rompletterzone, Dick Schermer, 2017 (3 p.)
11 Ons raadselachtige brein, Carl Zimmer, 2014 (1 p.)
12 Leren schrijven – ik kan het met mijn linkerhand. Advies voor linkshandige kinderen, Schreibmotorik Institut e.V., 2017 (2 p.)
13 Schrijven versus typen, NRO-Schrijfrotonde, 2017 (2 p.)
14 Wetenschappers kunnen de oorzaak van dyslexie hebben gevonden, Najja Parker, 2017 (2 p.)
15 Hoe schrijf jij? Onderzoek je eigen handschrift, Dick Schermer, 2017 (5 p.)
16 Dit is de enige vaardigheid die je kind nodig heeft voor toekomstig werk, Mirjam Schöning & Christina Witcomb, 2017 (3 p.)
17 Pen vs. keyboard: Wat weten we over hoe je leert schrijven? Sydney Johnson, 2017 (3 p.)
18 Opgelet, studenten: Laat je laptop achterwege, James Doubek, 2016 (2 p.)
19 Een leergeheim: Maak geen aantekeningen met een laptop, Cindi May, 2014 (3 p.)
20 Grafologie en pedagogie, H. C. Bruinsma, 1970 (1 p.)
21 Jonge mensen en hun handschrift, Jane Paterson, 1976 (3 p.)
22 Stel je eens voor: Als wij ons alfabet niet hadden! John Man, 2001 (3 p.)
23 De pedagogische bewegingen haar invloed op het streven naar hervorming in het schrijfonderwijs, Horst Rudolf, 1973 (2 p.)
24 De toekomst van het handschrift, Irene de Pous, in: Onze Taal, 2017/11 (4 p.)

**Bundel 73**

1. Leren schrijven van het cursieve alfabet en de cijfers, Samuel L. Blumenfeld, 1994 (4 p.)
2. Weet waar de meeste lettterafwijkingen zich voordoen, Samuel L. Blumenfeld, 1994 (3 p.)
3. Het kinderschrift is onleesbaar geworden, Mirjam Remie, 2017 (4 p.)
4. Is schrijven beter voor de hersenen? Radio Een Vandaag, 2017 (1 p.)
5. Primair, secundair en tertiair wijd handschrift, Dick Schermer, 2017 (2 p.)
6. Verlies van het handschrift: slecht voor het verstand, Sara Kreuter, 2017 (3 p.)
7. 'Leerlingen onthouden meer als ze met de hand schrijven', Emmanuel Naaijkens, 2017 (1 p.)
8. Onjuiste informatie Dekker over onderzoek handschrift kinderen, Emmanuel Naaijkens, 2017 (2 p.)
9. Wat wij verliezen met de teloorgang van cursief, Tom Berger, 2017 (3 p.)
10. De inside-informatie bij handschrift, Dr. Ainissa Ramirez, 2017 (2 p.)
11 Vijf redenen waarom kinderen nog steeds cursief moeten leren schrijven, Katy Steinmetz, 2014 (2 p.)
12 Universiteit Cambridge zal handgeschreven examens schrappen vanwege slecht handschrift, PTI, 2017 (2 p.)
13 Schrijfjuf Lisanne: 'Dat is het bedje voor het potlood', Niek Verhoeven, 2017 (1 p.)
14 Embodied cognition: de invloed van het lichaam op cognitieve ontwikkeling, Casper Hulshof, 2014 (2 p.)
15 Draagt leren schrijven (handschrift) bij aan taalvaardigheidsontwikkeling? Marjoke Bakker & José van der Hoeven, 2017 (5 p.)
16 Ook schrijftherapie kan kind van trauma af helpen, Edwin Kreulen, 2017 (1 p.)
17 Handmatig schrijven in tijden van digitalisering, Ad Verbrugge & Jelle van Baardewijk, 2017 (2 p.)
18 Wat is het gebruik van handschrift? J. Medwell & D. Wray, 2017 (12 p.)
19 Zweet geeft vingers meer grip op gladde voorwerpen, Dorine Schenk, 2017 (2 p.)
20 Met je laptop in de collegezaal? Dan haal je lagere cijfers, NOS/Nieuwsuur, 2017 (1 p.)
21 Onderzoek waarschuwt: Laptopgebruik schaadt academische prestaties, Jack Grover, 2017 (2 p.)
22 Pen en papier 'verslaan computer bij het vasthouden van kennis', Ellie Bothwell, 2017 (2 p.)
23 Handschrift groep 3: kenmerken van beginners, Aartje Schoemaker-Ytsma, 2017 (2 p.)

**Bundel 72**

1. Toetsenborden worden overschat: Cursief is terug en maakt ons slimmer, Ephrat Livni, 2017 (3 p.)
2. Handschrift: Uniek cultureel erfgoed!, Dick Schermer, 2017 (2 p.)
3. Het brein in beeld, Matthew Hoffmann, 2014 (1 p.)
4. Hoe beïnvloedt de schrijfhandeling je brein?, Benjamin Starr, 2013 (2 p.)
5. 'Belang van schrijven op veel basisscholen onderschat', NU.nl, 31 juli 2017 (1 p.)
6. Schrijfvaardigheid kinderen holt achteruit, Ellen van Gaalen, 31 juli 2017 (2 p.)
7. Telefoon en tablet verpesten handschrift jongeren, Marike Wouters, 31 juli2017 (2 p.)
8. Effectiviteit van een zelfregulerend rt-programma voor schrijfproblemen, Hilde van Waelvelde e.a., 2017 (4 p.)
9. Schrijven met digitale Livescribe pen, SchrijfOp.nl.,z.j. (2 p.)
10. Krabbels & eerste drukletters, David Grayson, 1981 (9 p.)
11 Typen of schrijven? Dr. Paul Kirschner, 2015 (2 p.)
12 Heeft leren schrijven nog zin? Educatieve Uitgeversgroep, 2012 (3 p.)
13 Met de hand schrijven op een iPad, Nico Jouwe, 2012 (1 p.)
14 Pad gebruiken om te schrijven, resp. Cat Hil en Wouter van der Toorn, 2011/12 (4 p.)
15 Ontdekkend Leren Schrijven: informatie + suggesties, Histos en Greetje Arends, 2017 (3 p.)
16 Elk handschrift is anders, net als ieder mens, Shannon van der Zeeuw & Hester Timmers, 2017 (4 p.)
17 12 augustus: Internationale Dag van de Jeugd, Irina Bokova, 2017 (1 p.)
18 Is de schrijfvaardigheid van kinderen echt zo slecht? Redactie Nationale Onderwijsgids, 2017 (2 p.)
19 Grote zorgen over schrijfvaardigheid van kinderen, Redactie Nationale Onderwijsgids, 2017 (1 p.)

20 Meerderheid Nederlanders schrijft niet aan elkaar zoals op basisschool is aangeleerd, Redactie Nationale Onderwijsgids, 2017 (1 p.)
21 Maak kans op een uniek 'Back to School' verrassingspakket voor linkshandigen, Redactie Nationale Onderwijsgids, 2017 (1 p.)
22 Betere motoriek bij kinderen die vaak tablet gebruiken, Redactie Nationale Onderwijsgids, 2016 (1 p.)
23 Laat jij jouw jongen genoeg jongen zijn … óók in zijn handschrift? Dick Schermer, 2017 (7 p.)

**Bundel 71**

1. Schriftstijlen in Europa en verder weg, RuthRostron, 2017 (12 p.)
2. Moet Illinois eisen dat cursief in scholen wordt geleerd? Haley BeMiller, 2017 (1 p.)

3. De 7 geheimen van schrijven met de hand, Esther Molenaar, 2017 (4 p.)
4. Uitdrukkingen over schrijven-letters-pen, Aartje Schoemaker & Dick Schermer, 2008 (2 p.)
5. De grafologie in dienst van de pedagogiek, Isabelle, Freifrau von Ungern-Sternberg, 1906 (2 p.)
6. Schrijven is …., Aartje Schoemaker, 2015 (3 p.)
7. Elkaar helpen in een jenaplanschool: ook bij schrijven mogelijk en mensvormend, Dick Schermer, 2017 (5 p.)
8. Schrijven in groep 3: 5 jaar lang – 3 keer per jaar, Aartje Schoemaker, 2017 (2 p.)
9. Japanse kinderen leren schrijven, Prof. Tetsushi Nonaka, 2017 (2 p.)
10 Meisje van 13 jaar – om over te discussiëren, Donna Abramson e.a., 2017 (4 p.)
11 De cultuurhistorische betekenis van het schrift, Dr. R. Stübe, 1908 (1 p.)
13 Smartphone-generatie houdt van handschrift, Initiative Schreiben e.V., 2014 (1 p.)
14 Losse letters zijn moeilijker, Dr. Erik Moonen, z.j. (2 p.)
14 "Gebruik je op school nog een pen?" – "Nou en of!", Dick Schermer, 2017 (1 p.)
15 Schrijven en de inzet van apps – 3 literatuurstudies, Feline Hiemstra e.a., 2017 (5 p.)
16 Schrijven en de inzet van tablets, Feline Hiemstra e.a., 2017 (2 p.)
17 Lastig: Regelrecht schrijven op ongelinieerd papier, Dick Schermer, 2017 (5 p.)
18 Handschriftonderwijs in het digitale tijdperk, Sabrine van Everdingen, 2017 (3 p.)
19 Cornerstone Prep student behaalt eerste plaats bij schrijfwedstrijd, local newspaper, 2017 (2 p.)
20 Handschriftkwaliteit omvat verzorging, leesbaarheid, en schrijftempo, Dick Schermer, 2017 (4 p.)
21 Ontdekkend Leren Schrijven (OLS), Dr. Ewald Vervaet, 2017 (1 p.)

**Bundel 70**

1. Correlatie tussen grootmotorische activiteiten en schrijfvaardigheden bij basisschoolkinderen, Tayseer S. Abd El-Elham c.s., 2015 (5 p.)
2. Over verbondenheid en onverbondenheid in het handschrift, L. Deen, 1949 (5 p.)
3. Schrijfvaardigheid van kinderen holt achteruit, Ellen van Gaalen, 2016 (2 p.)
4. Opkomen voor autisme – één kind tegelijk, Daniel Orlievsky, 2013 (1 p.)
5. Cursief versus typen: Wat moeten scholen onderwijzen? Rachel Rodriguez, 2011 (2 p.)
6. Lessen cursief nemen af als scholen aandacht naar computers verplaatsen, Shawn Shinneman, 2013 (2 p.)
7. Schrijftherapie, Paul de Sainte Colombe, 1988 (2 p.)
8. Voorstel cursief schrijven komt via wetgeving dichterbij, Regina Ford, 2016 (3 p.)
9. Taalvaardigheid en het persoonlijk handschrift, Michel Reimus, 2017 (1 p.)
10 Verbetert oefening bij kinderen met leermoeilijkheden cursief schrijven? Graziella Pettinati c.s., 2017 (5 p.)
11 Handschriftcampagne 2020: Teveel kinderen hebben problemen met schrijven, Schreibmotorik Institut, z.j. (2 p.)
12 Schrijven op één lijn, Ida Bosga-Stork & Brigitte Bikker, 2017 (5 p.)
13 Aan Boord met De Schrijfvriend, Nieuwsbrief 43, 2017 (3 p.)
14 De wonderlijke, verdwijnende wereld van de handgeschreven brief, Peter Oborne, 2015 (3 p.)
15 Handschrift miskend: hoe zwakke schrijfkunst ons allen verarmt, David Butterfield, 2017 (2 p.)
16 Wat je handschrift over je vertelt, Adrienne Bernhard, 2017 (5 p.)
17 De kunst van schrijven, Mary Savig, 2016 (2 p.)
18 Slechts drie vingers schrijven, maar het hele brein werkt: Is de pen machtiger dan het woord? Audrey van der Meer & Ruud van der Weel, 2015 (3 p.)
19 De terugkeer van de vulpen, Stephen Robinson, 2015 (2 p.)
20 Effecten van lichamelijke opvoeding met EDU-balls op de schrijfvaardigheid en bewegingen van eersteklassers, Sara Wawrzyniak c.s., 2015 ( 3 p.)

**Bundel 69**

1. Creativiteit in kinderschrift. Mag het ietsje méér zijn? Dick Schermer, 2013 (5 p.)
2. Dyslexie – Hoe schrijf je dat? Meesterstuk Ilse Zijlstra, 2017 (2 p.)
3. Zes vragen die leerkrachten zich moeten stellen voordat zij een schrijfmethode kiezen, Zaner-Bloser, 2013 (4 p.)
4. Team gediplomeerde cursiefcoaches gevormd om lezen en schrijven te promoten, Wall Street Journal. 2013 (1 p.)
5. Mijn hoofdletters zijn vaak …, Dick Schermer, 2017 (3 p.)
6. Gebruik van het handschrift, Dr. Angelika Seibt, 2017 (2 p.)
7. The Write Stuff: Zesdeklassers van Hanceville blinken uit bij nationale cursiefwedstrijd. Hilary Nix, 8. May

2017 (2 p.)
8. Wetsvoorstel cursief schrijven in Indiana, Jacob Burbrink c.s., 2017 (3 p.)
9. Wie niet schrijft blijft dom. Waarom onze kinderen zonder handschrift het denken verleren, Maria-Anna Schulze Brüning & Stephan Clauss, 2017 (2 p.)
10 Kinderen in groep 2 mogen geen letters schrijven omdat ze dan de verkeerdelettervormen aanleren, Marie-Jose de Ridder & Ingrid van Bommel, 2017 (4 p.)
11 Linkshandige schrijvers moet aangeleerd worden onderlangs te schrijven, Prof. dr. Ria Nijhuis-van der Sanden, 2017 (2 p.)
12 In Wetsvoorstel wordt cursief schrijven geëist in scholen in Illinois, Jonah Meadows, 2017 (2 p.)
13 Steve Jobs als leescoach, Dr. Friedrich Denk, 2015 (2 p.)
14 Kunnen pen en papier overleven in een wereld van touchscreens en tablets? Jam Kotenko, 2013 (6 p.)
15 Voordracht over handschrift – introvert / extrovert, Milton Moore, 2017 (2 p.)
16 Dit zegt je handschrift over je karakter, Maresi de Monchy, 2017 (2 p.)
17 Het schrijven verbeteren van leerlingen met autisme, Karen Plumley, 2009 (2 p.)
18 Het handschrift is geen aflopende zaak, Stabilo, 2017 (3 p.)
19 Hoe schrijfonderwijs geven, Linda Starr, 2005 (3 p.)
20 Schrijven – dagboeken – therapie – rustig en beter schrijven, Andrea McNichol e.a., 2009 (4 p.)
21 Meten van handschriftstabiliteit versus contextvariabelen, Ana Rita Matias e.a., 2017 (5 p.)

**Bundel 68**
1. Hulp om schrijven bij kinderen te ontwikkelen, Edda Manley, 2014 (3 p.)
2. Onderwijsraad van Maharashtra: Leerlingen hoeven examens niet in cursief te schrijven, Puja Pednekar, 2017 (2 p.)
3. Ophaal en neerhaal in ons handschrift, informatie, Dick Schermer, 2013 (2 p.)
4. Digitale beoordeling van het handschrift, Dt. Sara Rosenblum & Tamar Weiss, 2006 (2 p.)
5. Nieuwe schrijfmethode “Aan boord” en workshop, De Schrijfvriend, 2017 (4 p.)
6. Cursief schrijven ziet wedergeboorte in schoolonderwijs, Karen Mathews, 2017 (1 p.)
7. Primeur Klassenpost “Wie schrijft die blijft” positief ontvangen in het basisonderwijs, Klassenpost, 2017 (1 p.)
8. Spelling en schrijven doen er nog altijd toe, J. Richard Gentry, 2017 (1 p.)
9. Luchtverbindingen en ADHD – geeft computer inzicht? Vanguard mailkring, 2017 (6 p.)
10. Smartphone generatie houdt van het handschrift, Initiative Schreiben, 2017 (2 p.)
11 Hoe schrijven schoolverlaters en wat willen zij weten in de “Week van het Handschrift 2017”? Dick Schermer, 2017 (3 p.)
12 Pesten – Handschriftanalyse toepassen om potentiële waarschuwingstekens en effecten op te sporen, David J. DeWitt, 2017 (1 p.)
13 Hoe leesbaar is je handschrift en hoe komt dat? Dick Schermer, 2017 (3 p.)
14 Mijn letters staan meestal …., Dick Schermer, 2017 (3 p.)
15 Scholen in Colorado beginnen cursief schrijven af te schrijven, Kevin Simpson, 2011 (6 p.)
16 Het handschrift verkommert, Gordona Mijuk, 2015 (4 p.)
17 In klas van de toekomst stagnerende scores, Jim Wilson, 2011 (9 p.)
18 Lelijk handschrift en wat het over je zegt, Sandra Fisher, 2010 (2 p.)
19 Wat ik graag over handschrift zou willen weten …., Aartje Schoemaker & Dick Schermer, 2017 (5 p.)
20 Kindertekeningen ‘slechter van kwaliteit’ dan 20 jaar geleden, Nu.nl, 2017 (1 p.)

**Bundel 67**
1. De kracht van schrijven, Aartje Schoemaker/Platform HSO, maart 2011 (2 p.)
2. Zeg, ken jij de kolam al? Aartje Schoemaker/Platform HSO, januari 2012 (3 p.)
3. Even wachten met schrijven? Greetje Arends/Platform HSO, juni 2012 (3 p.)
4. Puntjes op de i, Dick Schermer/Platform HSO, december 2013 (3 p.)
5. Feestschrijven, Aartje Schoemaker/Platform HSO, februari 2013 (5 p.)
6. Schrijfvoorwaarden, Aartje Schoemaker, december 2013 (4 p.)
7. Schrijven is heel handig, Dick Schermer & Aartje Schoemaker, maart 2013 (4 p.)
8. Schrijf-samenwerken op papier, Aartje Schoemaker, juni 2014 (5 p.)
9. Linkshandigheid ervaren, Dick Schermer/Platform HSO, september 2014 (5 p.)

10 Schrijven of typen, november 2015, Dick Schermer & Aartje Schoemaker, november 2015 (3 p.)
11 Schoolrijpheid in beweging, Petra Keijzer-Rus, november 2015 (2 p.)
12 Schrijven met schelpen, Aartje Schoemaker, 2017 (2 p.)
13 Handschrift verbeteren – maar hoe? Maria-Anna Schulze Brüning, 2017 (2 p.)
14 Een pantoum laat heel wat zien …, Dick Schermer, 2017 (3 p.)
15 Een historisch onderzoek naar schrijfmethoden, Cock Nieuwenhuis & Dick Schermer, 2017 (5 p.)
16 Onderzoek – Het bewijs zit in de klas, Handwriting without Tears, 2014 (2 p.)
17 Leren lezen en schrijven, Schrijven voorschools, opschools, naschools? Taalvorming, 2009 (2 p.)
18 Vooruit naar vroeger! Schrijven met de pen blijkt een noodzakelijke stimulans voor het zich ontwikkelende kinderbrein, Sabrine van Everdingen, 2017 (8 p.)

**Bundel 66**

1. 23 Januari – Internationale Dag & Week van het Handschrift, Gina Makken, 2017 (1 p.)
2. Schrijven of aan het schrijven zijn, Henk van Faassen, 2016 (4 p.)
3. Overal een penvriendje - nieuwsgaring, Dick Schermer, 2017 (3 p.)
4. Handschrift als hulpmiddel bij ziekteverzuim op school, Dick Schermer, 2016 (4 p.)
5. De kunst van CursiveLogic – Relax. Kleur. Leer cursief, Nathan Shrewsbury, 2017 (5 p.)
6. Iets voor cursief? Cindy Long, 2017 (2 p.)
7. Eens bespot als erfenis van het verleden, lijkt schrijven klaar voor een wedergeboorte – de comeback van cursief, The Economist, 2016 (4 p.)
8. Schrijven of typen? De invloed van oefening die gebaseerd is op schrijven of typen bij de uitvoering van lezen en schrijven bij kleuters, Markus Kiefer c.s., 2015 (5 p.)
9. Waarom je handschrift blijft veranderen, zelfs in volwassenheid, Cari Romm, 2016 (2 p.)
10. Wat een rijkdom gaat er schuil achter kinderschrift … als je er vakbekwaam naar kijkt, Aartje Schoemaker, 2017 (3 p.)

11 HOE ben je slim? Gardners theorie over meervoudige intelligenties, Dafna Yalon, 2012 (6 p.)
12 Correlatie tussen grootmotorische activiteiten en schrijfvaardigheden, El-Dayem c.s., 2015 (3 p.)
13 Kan fysiologie uit 1907 ons nog altijd te denken geven? Dr. Émile Javal, 1907 (4 p.)
14 Is cursief achterhaald? Julia Layton, 2009 (4 p.)
15 Cursief handschrift is een culturele traditie die waard is om in stand te houden, Jimmy Bryant, 2013 (1 p.)
16 Heftige schermtijd bekabelt jonge hersens opnieuw, in goede en slechte tijden, Jon Hamilton, 2016 (1 p.)
17 Is blokschrift sneller dan verbonden schrift? Dick Schermer, 2016 (4 p.)
18 Schrijven – van A tot Z, Aartje Schoemaker, 2016 (3 p.)
19 Ook al een Blackberry-duim? N.N., 2015 (1 p.)

**Bundel 65**

1. Op 23 januari vieren wij schrijven, AHAF/Campaign for Cursive, 2016 (1 p.)
2. De mooiste van de klas, Aartje Schoemaker, 2010 (1 p.)
3. Is een email genoeg? 5 Tips om een gedenkwaardig bedankje te sturen, Sharon Schweitzer, 2016 (2 p.)
4. Spelling leren: Is schrijven beter dan hardop spellen? Marie-Line Bosse e.a., 2014b (1 p.)
5. Met blind typen beter spellen en stellen op de computer, Henny v.d. Meijden e.a., 2015 (4 p.)
6. Groep 3, 2016-’17: kleine schrijfletter k in september (al), Aartje Schoemaker, 2016 (3 p.)
7. Heeft cursief schrijven nog altijd krediet? Suzanne Wright, 2015 (3 p.)
8. Schrijfproblemen en hoe kinderen efficiënter leren schrijven, Barbara Zimmermann, 2016 (2 p.)
9. Parodie: Mike toont pen en papier als vervanging voor computer, Amazing Discoveries, 1999 (2 p.)
10. Schrijven met de hand, het persoonlijk handschrift, Michel J. Reimus, 2016 (1 p.)
11. Wat is de toekomst van cursief schrift? Jeremy Hobson, 2016 (2 p.)
12. Een korte geschiedenis van het SCHRIJVEN, Wima, 2016 (2 p.)
13. Automatisme in schrijven brengen, The Stable Oyster Wordpress, 2016 (7 p.)

19 Schooldistrict in Ohio redt cursief via tekenles, Jessica Brown, 2015 (3 p.)
20 Is leren schrijven belangrijk? Educatie en School, z.j. (2 p.)
21 De magie van lijstjes maken, R. Carroll, Anke Meijer, NRC-Handelsblad, 10-11 2016 (1 p.)
22 Schrijven op tempo, Harmen Hettinga, Praxisbulletin, jg. 34, nr. 4, dec. 2016 (2 p.)
18 Heeft schrijven op tablet invloed op schrijfmotorische uitvoering van leerlingen? Denis Alamargot c.s., 2014 (1 p.)
19 Development of the Writing Readiness Inventory Tool In Context (WRITIC), Kenniscentrum Gezondheid,

2016 (1 p.)
20 Foute letters? Wedstrijd Cursief is cool wil schrijfkunst levend houden, Edda Manley, 2017 (2 p.)
21 Handschrift is van blijvende betekenis, Platform Handschriftontwikkeling, 2017 (2 p.) (verscheen in het Katholiek Nieuwsblad op 20 jan. 2017)
22 Kiezen in Jenaplan en in handschrift, Dick Schermer, 2017 (3 p.)
23 Meer scholen in VS eisen dat kinderen weer cursief leren schrijven, Anne Quito, 2015 (1 p.)
24 Week van het Handschrift op De Wegwijzer, De Dalfser Marskramer, 23 jan. 2017 (2 p.)

**Bundel 64**
1. Schrijven met de hand is een mooie traditie, Dick Schermer, 2017 (3 p.)
2. Ik schrijf … (pantoum), Dick Schermer, 2016 (1 p.)
3. Om hondsdol van te worden … pure verwondering, Dick Schermer, 2016 (3 p.)
4. Regelverloop maakt ons wijzer, Dick Schermer, 2016 (4 p.)
5. Wat het pangram "The quick brown fox" zoal laat zien, Dick Schermer, 2016 (3 p.)
6. Wat gebeurt er als je driemaal 'fox' opschrijft? Dick Schermer, 2016 (3 p.)
7. Woordafstand – alleen maar 'witruimte'? Dick Schermer, 2016 (2 p.)
8. Wat is er aan de schrijfhand? Dick Schermer, 2016 (3 p.)
9. Zijn leesletters te verbinden? Dick Schermer, 2016 (2 p.)
10 Passender schrijfonderwijs, Dick Schermer, 2016 (incl. Dysgrafie, Het Klavertje, 2012) (5 p.)
11 Letter van de wilsuiting – de letter 't', Dick Schermer, 2016 (2 p.)
12 "Wie ben ik … in mijn handschrift?" - Een bijzondere stamgroepactiviteit, Dick Schermer, 2016 (2 p.)
13 "Dit ben ik!" Identiteit in het handschrift – ook bij kinderen? Dick Schermer, 2016 (3 p.)
14 Jongens – meisjes … en hun schrifteigenaardigheden, Dick Schermer, 2016 (4 p.)
15 Wat Pabo 3 studenten ons leren over schrijfsnelheid, Dick Schermer, 2016 (3 p.)
16 Aparte vormen in het handschrift van Pabo 3 studenten, Dick Schermer, 2016 (2 p.)
17 Scholen bieden te weinig goede zorg … Dick Schermer, 2016 (2 p.)
18 Geen idee wat te doen na het examen! Dick Schermer, 2016 (2 p.)
19 Creatief op oudejaarsavond, Dick Schermer, 2016 (2 p.)
20 Wat doe je in je klas met kerst-/nieuwsjaarskaarten? Dick Schermer, 2017 (4 p.)
21 Kijk samen eens goed naar letters en fonts, Dick Schermer, 2017 (3 p.)

**Bundel 63**
1. De wetenschap van schrijven, Anne Trubek, 2016 (2 p.)
2. Verborgen berichten in koloniaal handschrift, Cara Giaimo, 2016 (5 p.)
3. De validiteit van handschriftinterpretaties, Dr. Oskar Lockowandt, 1992 (2 p.)
4. Het schoolschrift, Marie Bernard, 1990 (2 p.)
5. Het kinderhandschrift, J.P. Zeilstra, 1995 (5 p.)
6. Het handschrift, Mellie Uyldert, z.j. (2 p.)
7. Push-pulls, auteur onbekend, (z.j.) (2 p.)
8. Conclusie, Beverly Scheib c.s., 2003 (2 p.)
9. Richtlijnen om checklists te ontwerpen, Rosemary Sassoon, 2006 (2 p.)
10. Als kinderen schrijven …, Karel Balbaert, 1980 (2 p.)
11 Wie was Ladislao José Biro, die de balpen uitvond? Cara McGoogan, 2016 (2 p.)
12 Stomme streepjes? |||| Hoe veelzeggend kunnen ze zijn? Aartje Schoemaker, 2016 (3 p.)
13 Schrijfonderwijs op een dieptepunt, Prof. Dr. Oskar Lockowandt, 1973 (1 p.)
14 Eisen voor heroriëntatie van schrijfonderwijs, Horst Rudolf, 1973 (1 p.)
15 Dreamforce Convention … pengrepen, Vanguard2-Googlegroups, 2016 (3 p.)
16 Schrijven, Ralph Fletcher, 2006 (5 p.)
17 Waarom zit cursief schrift niet in kerndoelen Common-Core? Liana Heitin, 2016 (3 p.)
18 Prikkelende ideeën om te blijven schrijven, Chr. Garrett en James McCommons, z.j. (3 p.)
19 Onderzoek naar bijdrage van schrijven en spellen aan schriftelijke expressie van kleuters, CS. Puranik & S. Alotaiba, 2012 (2 p.)
20 Fantasie en integratie, Arnhild Lensch, 2006 (3 p.)
21 'Handschrift drukt gevoelens uit', Iris Pronk, 2014 (2 p.)
22 Groep 3, 2016-2017: Golfje aan de schrijfletters r en z, Aartje Schoemaker-Ytsma, 2016 (3 p.)
23 Spitzer over schrijven en digiziekte, Dr. Manfred Spitzer, 2016 (3 p.)

**Bundel 62**

1. Cursief boven typen: het belang van schrijfonderwijs in plaats van typen, Dr. Linsey Hopman, 2014 (2 p.)
2. Beter leren door schrijven, Anne Mangen, 2011 (2 p.)
3. MANUSCRIPT alfabet, Een andere volgorde om een kind het alfabet aan te leren, Linda Readman, 2009 (2 p.)
4. Invloed van digitale apparaten versus pen en papier op de schrijfvaardigheden van basisschoolkinderen – een bespreking van onderzoeken, Sabine Wollscheid c.s., 2015 (5 p.)
5. Effectiviteit van grootte doet er toe: schrijfprogramma, Beth Pfeiffer c.s., 2015 (5 p.)
6. Onderzoek ontdekt effecten van huiswerk bij basisschoolkinderen, de resultaten zijn verrassend, Maria Onzain, z.j. (4 p.)
7. Geweld op school: De relatie tussen leraar en leerling, Tatiana de Barelli, 2005 (9 p.)
8. Tekens van geweld in kindertekeningen en –schrift, Shirl Solomon, 2002 (4 p.)
9. Interpretatie van modern handschrift, Simon Wintle, 1991 (4 p.)
10. Nieuwe wet voor cursief schrijven wordt in Alabama volgende week van kracht, Lauren Walsh, 2016 (1 p.)
11 Onderzoek naar schrijven op lagere scholen, Simon Wintle, 1987 (5 p.)
12 Wet op cursief schrijft nieuw hoofdstuk voor schrijven in scholen van Alabama, Kyle Gassiott, 2016 (2 p.)
13 Niveaus van kinderschrift, Western Illinois University, z.j. (2 p.)
14 Gaat de strijd om terugkeer van cursief aan het probleem voorbij? Cory Turner, 2014 (2 p.)
15 Cursiefclub tracht schrijven levend te houden, Monica Miller, 2013 (2 p.)
16 Blijf kalm en cursief schrijven …, Pen World, 2016 (1 p.)
17 Nieuwe generatie pakt cursief schrijven op, Robert Siegel, 2016 (1 p.)
18 Wie heeft behoefte aan schrijven? Stephen Dubner, 2016 (14 p.)

**Bundel 61**

1. Schrijfmethoden – De engelstalige wereld, Ruth Rostron, 2016 (9 p.)
2. De waarheid over cursief handschrift: Waarom het ertoe doet in een digitaal tijdperk, AHAF, 2016 (12 p.)
3. Teun – 8 jaar en 5 maanden, en epilepsie, Dick Schermer, 2003 (4 p.)
4. Waarom schrijven met de hand nog steeds belangrijk is in de tijd van het toetsenbord, Perri Klass, M.D., 2016 (3 p.)
5. Vreemde liefdesaffaire van millennials met wenskaarten, Janelle Nanos, 2016 (4 p.)
6. Bril voor dyslectici: de Xlens, Dick Schermer, 2016 (4 p.)
7. Oorzaken van een slecht handschrift, Aartje Schoemaker, 2003 (2 p.)
8. De letter 'f' kan ons nog meer vertellen! Dick Schermer, 2016 (3 p.)

Over e-learning:

9. - Schrijven is belangrijk voor e-learning. NMSI, 2014 (1 p).)
10 - Hoe schrijven met de hand e-learning versterkt, Giraffe, 2015 (2 p.)
11 Potloden en hersengolven: een analyse over schrijven en geheugen, Timothy Huneycutt, 2013 (2 p.)
12 De voordelen van schrijven bij leren rekenen en science, Dr. Judy Willis, 2011 (3 p.)
13 Verrassende resultaten over de voordelen van schrijven, Sandra Fisher, 2016 (2 p.)
14 Waar staan de beginletters – zegt dat iets dan? Dick Schermer, 2016 (3 p.)
15 Bruikbaarheid van een proefschrift over voorbereidend schrijven, Dick Schermer & Ida Bosga- Stork, 2016 (4 p.)
16 Nieuwe wet voor cursief schrijven wordt in Alabama volgende week van kracht, Lauren Walsh, 2016 (1 p.)
17 Krabbelschrift in het eerste leerjaar, Hans Ockelmann, 1994 (3 p.)
18 Pedagogische begeleiding, Paula Friedenhain, 1973 (3 p.)

**Bundel 60**

1. Handschriften: kun jij het nog lezen? EditieNL, 2012 (2 p.)
2. Zevenjarige zonder handen wint schrijfwedstrijd in V.S., BBC News, 2016 (2 p.)
3. Ken jezelf en je schrift – onderzoek bij een 12-jarige, Dick Schermer, 2016 (3 p.)
4. Papieren notities verslaan laptop, VLSM, 2014 (1 p.)
5. Pleidooi voor het aanleren van een handschrift alvorens te leren typen, Wally van Grunsven & Charles Njiokiktjien, 2013 (3 p.)
6. Eerder onderzoek naar kinderhandschrift, W.H. Müller& A. Enskat, 1973 (2 p.)
7. Een schoolteam kiest een schrijfmethode, Dick Schermer, 2003 (3 p.)
8. Leerkracht waarschuwt voor gevolgen van slecht handschrift wanneer leerlingen falen bij schrijven,

Maria-Anna Schulze-Brüning, 2015 (3 p.)
9. Hoe kan men ontspoord kinderschrift snel maken? Maria-Anna Schulze-Brüning, 2013 (5 p.)
10. Samenvatting van mijn ervaringen en evaluaties bij scholen voor voortgezet onderwijs, Maria-Anna Schulze-Brüning, 2015 (5 p.)
11 Staatswetgevers dringen aan op cursief schrijfonderwijs, Linh Tat, 2016 (2 p.)
12 Schrijven of typen? Annemarie Breeve, 2015 (3 p.)
13 Schrijven zal zeker blijven! Dick Schermer, 2016 (3 p.)
14 Effecten van het soort pen op tekenen en schrijven, Ravindra S. Goonetilleke c.s., 2006 (5 p.)
15 Kinderen – hun krabbels en handschrift, Barbara Hill, 1981 (2 p.)
16 Nieuw onderzoek laat zien dat schrijfpatronen kinderen op hoog-functionerend autismespectrum tegenhouden, Sara Rosenblum & Ben Simhon, 2016 (3 p.)
17 De inzet van handschriftdiagnostiek bij advisering, R. Joos & M.A. Nauer, 2010 (3 p.)
18 De kleine letter 'f' – een unieke minuskel, Dick Schermer, 2004/2016 (5 p.)
19 De letter 'm' vertelt over uitvoering bij dagelijkse activiteit, Dick Schermer, 2016 (3 p.)

**Bundel 59**
1. Handschrift, Jef Boudens, 1906 (2 p.)
2. De voordelen van no-techno aantekeningen maken, Carol E. Holstead, 2015 (3 p.)
3. De betekenis van het handschrift voor het menszijn, EGS, 2016 (1 p.)
4. 3 Redenen waarom cursief nooit moet verdwijnen, Daphne Gray-Grant, 2014 (2 p.)
5. Schrijven met water, Aartje Schoemaker-Ytsma, 2016 (2 p.) [Praxisbulletin, jg. 33/april]
6. Het zich ontwikkelende schrijfbrein, Virginia Berninger & Todd Richards, 2001 (4 p.)
7. Verdediging tegen angsten – in het schrift te zien? David Grayson, 1981 (9 p.)
8. Kan schrijven je slimmer maken? Robert Lee Hotz, 2016 (3 p.)
9. Easy Write, Giorgio Bollani, 2016 (5 p.)
10 Analyse van fysieke en mentale bewegingstijden bij schrijftaken, Jean Decety, 1993 (2 p.)
11 De voordelen van eerst cursief aanleren, Dr. Phyllis Rand (ed.), 2013 (3 p.)
12 Een 10-jarige schreef dit sterke gedicht over leven met autisme, Deepa Lakshmin, 2016 (1 p.)
13 Een schoolverlater bekijkt en vergelijkt z'n eigen handschrift, Dick Schermer, 2016 (2 p.)
14 Kaderen, groep 3, dec. 2015, Aartje Schoemaker-Ytsma, 2016 (2 p.)
15 Wat wordt bedoeld met diverse soorten schrijfhulp? Dick Schermer, 2016 (9 p.)
16 Alarm in de USA: Jeugd weet niet meer wat schrijven is, Lorenzo Guadagnucci, 2016 (2 p.)
17 De kracht van handschrift, Sandra Fisher, 2016 (2 p.)
18 Evaluatie van verschillende schrijfmethoden door kinematische en kwaliteitsanalyses, Pierluigi d'Antrassi c.s., 2015 (5 p)
19 Evenwicht in het brein door gebruikmaken van schrijftechnieken, Heidi Harralson, 2016 (1 p.)
20 Schrijf NU, Carol Bryant, 2016 (2 p.)

**Bundel 58**
1. Zes illustraties die laten zien wat er in het hoofd van een introvert omgaat, Liz Sosslien & Mollie West, 2016 (3 p.)
2. Reeds vóór schooltijd leren schrijven? M.Z. Thomas, 1967 (1 p.)
3. Als de lettertjes trillen en beven, M.Z. Thomas, 1967 (1 p.)
4. Schrift of scherm: hoe leren kinderen het meest? HP De Tijd, 2015 (4 p.)
5. Prof. Bladergroen over schrijven, Prof. Wilhelmina Bladergroen, 1980 (1 p.)
6. Schrijven voor buitenbeentjes, Neil Gordon e.a., 1983 (2 p.)
7. Schrijven met hand en hoofd, Sanne Deuroo, 2016 (2 p.)
8. Sneller schrijven? Laat de letter 'e' vallen! Dutch Cowboys, 2014 (1 p.)
9. Waarom de wereld schrijven in de 21e eeuw niet moet opgeven. Anthony Cahalan. 2014 (3 p.)
10. Poging om bij klassikaal onderwijs aan eersteklassers rekening te houden met de activiteitsdrang, Else Petersen, 1965 (2 p.)
11 De Vrije School – Schilderen – tekenen – schrijven, Willem F. Veltman, 1968 (1 p.)
12 En schrijven dan? Frans Weeber, 1985 (2 p.)
13 Het leren schrijven, H.F. Pijning, 1988 (3 p.)
14 Linkshandig? Rolf W. Meyer, 2004 (2 p.)
15 Uitgangsschrift: cursief-verbonden of blokschrift, J.W. Mojet, 1989 (2 p.)
16 Schrijven – een unieke en complexe vaardigheid, Jane Case-Smith & Naomi Weintraub, 2002 (1 p.)

17 Schrijfspelletjes, Ingrid Schäfer, 2001 (2 p.)
18 Patronen ontwerpen, Elfriede Pausewang, 1975 (1 p.)
19 Uw kind van vijf jaar en ouder, Ken Adams, 1997 (1 p.)
20 Spelen met letters, Bryant J. Cratty, 1970 (2 p.)
21 Schrijfmethoden in Engeland, Ruth Rostron, 2016 (9 p.)
22 Leerkracht vroeg haar leerlingen wat zij wilden dat zij over hen zou weten, Toula Nikas, 2016 (3 p.)
23 Bambook – duurzaam notitie- en tekenboek bespaart veel papier, Bambook HQ/Platform Handschrift-ontwikkeling, 2016 (3 p.)
24 "Free to LEARN" geeft – ook voor schrijven – te denken! Dr. Peter Gray, 2013 (3 p.)
25 De kracht van dingen opschrijven om doelen te bereiken, David Wolfe, 2016 (3 p.)

**Bundel 57**

1. Schrijfhulp voor kinderen uit het speciaal onderwijs: Probeer cursief! Sue Watson, 2015 (2 p.)
2. Kinderstress, Sheila Kurtz & Marilyn Lester, 1986 (1 p)
3. Kinderen en volwassenen – onvolwassen en volwassen, Nadya Olyanova, 1969 (2 p.)
4. Leert de letter 'f'ons iets? Dick Schermer, 2004 (5 p.)
5. Wat de grafoloog over dysgrafie moet weten, Dr. Donna & Jennifer Whipple, 2016 (4 p.)
6. Schrijfonderwijs in basisscholen, Asha Asher, 2006 (2 p.)
7. Beginnen met cursief schrift? Een onderzoek uit de praktijk van het aanvankelijk schrijfonderwijs, A.M.A. Penning, 1985 (4 p.)
8. Kinesthetisch schrijfonderwijs, Dr. Anne Zachry, 20011 (2 p.)
9. Schrijfprestaties, zelfrapportage, en ervaren efficiëncy bij kinderen met dysgrafie, R. Karlsdottir & T. Stefansson, 2002 (2 p.)
10 Grafologie en onderwijs, Andrea McNichol c.s., 1994 (2 p.)
11 Brengt de neurowetenschap het schrijven verder? Michael Caligiuri c.a., 2012 (3 p.)
12 En dáárom is en blijft schrijven zo belangrijk, Pam van der Veen, 2016 (2 p.)
13 Wetenswaardigheden over cursief, Chris O'Neal, 2016 (2 p.)
14 Waarom schrijven nog altijd belangrijk is, Emmanuella Grinberg, 2016 (2 p.)
15 Schrijfactiviteit tijdens een zeer bijzondere dag! Dick Schermer, 2016 (2 p.)
16 Waarom schrijven ertoe doet in een digitale wereld, Petty Post, 2016 (1 p.)
17 Schrijfontwikkeling, competentie en interventie, Katya P. Feder & A. Majnemer, 2007 (3 p.)
18 Groep 3 – na 4 maanden schrijfonderwijs – spontane pogingen tot verbinden, Aartje Schoemaker, 2016 (1 p.)
19 Ontwikkeling van het schrijven,Margo van Hartingsveldt, 2014 (2 p.)
20 School van de toekomst, Eindadvies Platform Onderwijs2032 (notities van D.S), 2016 (3 p.)
21 Individuele ontwikkeling van de schrijfvaardigheid, Ben Bloemsma, 1996 (1 p.)
22 De Star-Wave-Test en het handschrift van 10/11-jarigen, Patricia Siegel, 1999 (2 p.)
23 Leiderskwaliteiten bij kinderen, Reed Hayes & Mary DeLapp, 1991/2 (2 p.)
24 Het schrijven van buitenbeentjes,William. M. Cruickshank, 1971 (3 p.)
25 Aanbevelingen voor auteurs & uitgevers van schrijfmethoden, Dick Schermer, 2016 (4 p.)

**Bundel 56**

1. Schrijven bij Montessori: Waarom wij cursief aanleren in plaats van blokschrift, Erin Mc Farland/ Tiffany Cavegn, 2015(3 p.)
2. Dit artikel uit 1897 geeft drie aanwijzingen over waarom leerlingen tegenwoordig niet kunnen schrijven, Annie Holmquist, 2015 (2 p.)

3. Het belang van schrijven: Hoe didactische materialen van Montessori schrijven ondersteunen, Erin McFarland, 2015 (7 p.)
4. Denk je schrijven in de moderne wereld niet nodig te hebben? Denk dan nog eens goed na, Natasha Christian, 2015 (3 p.)
5. Cursussen! Wat gebeurde er ooit met cursief schrijven? Regina Medina, 2015 (3 p.)
6. Als ik een ouder was …, Geoff Caldwell, 2015 (1 p.)
7. Kinderen leren cursief door het aan robots te leren, Peter Gwynne, 2015 (2 p.)
8. Schrijven blijft belangrijk voor kinderen, Leanna Landsmann, 2014 (2 p.)
9. Noteer: Voorstanders van schrijven zeggen, dat cursief schrijven meer is dan alleen op een potlood drukken, Mary Thomas, 2015 (3 p.)

10 Vechten om cursief in Common Core te houden, Ruth Graham, 2015 (4 p.)
11 Conway over het handschrift van kinderen, Allan Conway, 2015 (3 p.)
12 Typen is voor dummies, René Diekstra, 2015 (1 p.)
13 Het nieuwe Amerikaanse schrijfalfabet, The Vanguard, 2014 ( 2p.)
14 Hoe denken kinderen over cursief? The Vanguard, 2014 (3 p.)
15 Online cursus voor coach cursief schrijven, Iris Hatfield & Valerie Weil, 2015 (2 p.)
16 Schrijfontwikkeling door de schooljaren heen, Dick Schermer, 2015 (7 p.)
17 Brugklassers ontdekken zichzelf in schrift en tekening, Valerie Weil, 2015 (2 p.)
18 Enquête geeft aan: handschrift kan over 20 jaar zijn afgeschreven, Alice Peacock, 2015 (2 p.)
19 Schrijven op jonge leeftijd, strategie voor schoolsucces, Zaner-Bloser, 2015 (4 p.)
20 Waarom leren schrijven met de hand er toe doet, Susan Vachon, 2014 (3 p.)
21 Schrijf de stress van je af! Dick Schermer, 2015 (3 p.)

**Bundel 55**

1. Een systematisch onderzoek naar interventies om het handschrift te verbeteren, Monica M.P. Hoy e.a., 2011 (5 p.)
2. Waarom dit 7-jarige meisje in de problemen kwam door haar naam cursief te schrijven, Kate Schweitzer, 2015; met commentaren van Iris Hatfield, Jane Hollis, en Edda Manley (4 p.)
3. Edda Manley over voorbarige Finse berichtgeving, Edda Manley, 2015; met enkele reacties van internet (2 p.)
4. Uitgelogd: Finse scholen bouwen schrijfklassen af, Helen Russell, 2015 (1 p.)
5. Schrijven met de hand zal op Finse scholen nog steeds worden onderwezen, Finnish National Board of Education, 2015 (1 p.)
6. De pen is machtiger dan Surfacepen van Microsoft, Mike Fibus, 2015 (3 p.)
7. Schrijven versus typen: is de pen nog altijd machtiger dan het toetsenbord? Geoff Caldwell, 2015 (1 p.)
8. Wij zijn slaven van het gedrukte woord, maar alleen handschrift brengt echte schoonheid over, Simon Jenkins, 2015 (3 p.)
9. Schrijven versus typen: is de pen nog altijd machtiger dan het toetsenbord? Anne Chemin, 2014 (4 p.)
10 Hoe Nationale Dag van het Handschrift vieren? Tips om je handschrift te verbeteren of cursief te leren schrijven, Jon & Liz Chan, 2015 (4 p.)
11 Aanleren van vloeiend schrift helpt bij veel lees-/leerafwijkingen, A. Young c.s, 2015 (4 p.)
12 ADHD en schrijven: Is er verband? Carla Crutsinger, 2015 (4 p.)
13 Binet over intelligentie in kinderschrift, Alfred Binet, 1906 (1 p.)
14 Maildiscussie over cursief schrijven, Rova & Bob Rose, Valerie Weil, 2015 (2 p.)
15 Inkt op papier: Enkele notities over het maken van aantekeningen, Wray Herbert, 2015 (2 p.)
16 Wordt schrijven met de hand een verloren kunst? Fred Thornhill, 2013 (3 p.)
17 Kinderschrift – open/gesloten, groter/kleiner, L. Meyer, 1918 (1 p.)
18 Lezen leer je door te schrijven, Justine Pardoen, 2014 (2 p.)
19 Schrijven met water, Aartje Schoemaker, 2015 (2 p.)
20 Waarom schrijven met een pen creatiever is, Suzanne Meijles, 2012 (2 p.)
21 Schrijven versus typen: Invloed op woordgeheugen, Anne Mangen et al., 2015 (5 p.)
22 Rechts- en linkslopend schrift, Roda Wieser, 1969 (2 p.)

**Bundel 54**

1. Wat je handschrift over jou kan zeggen, Sarah Holmes, 2006 (3 p.)
2. Gedrags- en functietypes in het kinderhandschrift, Marthe Lesourd, 1967 (2 p.)
3. Hoe de balpen lopend schrift doodde, Josh Giesbrecht, 2015 (4 p.)
4. Hoe de balpen cursief doodde, reactie van Edda Manley, 2015 (2 p.)
5. Heeft technologie lopend schrift gedood? Vignesh Ramachandran, 2013 (4 p.)
6. Schrijven doet er toe; cursief doet dat niet, Kate Gladstone, 2013 (1 p.)
7. Handschrift en opvoeding, Dr. Bernhard Wittlich, 1940 (3 p.)
8. Verbonden schrift past echt bij ons Jenaplan, Dick Schermer, 2015 (1 p.)
9. Wat het handschrift verraadt, W.R. Muckenschnabel, 1980 (2 p.)
10 Het handschrift van probleemkinderen, Dr. Erika M. Karohs, 1995 (3 p.)
11 Depressiviteit in het handschrift van kinderen/volwassenen, Dick Schermer, 2008 (2 p.)
12 Over (a)symmetrie, brein, links-/rechtshandigheid en schrijven, Chris McManus, 2003 (5 p.)
13 Wat ziet een schoolverlater in Mondriaans kunst en handschrift? Dick Schermer, 2015 (2 p.)

14 Het verwerven van schrijfstabilisatie bij het kind na observatie van 1264 schrijfsels,Adelone Eloy, 2015 (9 p.)
15 Het schrijven van Arabisch schrift bij kinderen met twee schrijfmethoden, Carla Matta Abizeid c.s., 2013 (3 p.)
16 Het schrift en het schrijven, 4 abstracts, SGG-Bulletin Nr. 108, 2015 (2 p.)
17 Kleuterleider noemt linkshandigen slecht en dwingt jongen van schrijfhand te wisselen, Abby Broyles, 2015 (2 p.)
18 Hoe schrijven met de hand je verstand scherpt, Dr. Claudia Aguirre, 2015 (2 p.)
19 Leren we de juiste schrijfletters r en z wel aan? Aartje Schoemaker, 2015 (2 p.)
20 Hoe schrijven het brein beïnvloedt, Alice Calch, 2015 (3 p.)
21 Wetenschap heeft goed nieuws voor mensen die cursief schrijven, Jon Levine, 2015 (2 p.)
22 Hoe ziet jouw schoolweek er in groep 8 uit? Waar wordt nog bij geschreven? Dick Schermer, 2015 (3 p.)

**Bundel 53**

1. De ontwikkeling van het handschrift, Minna Becker, 1929 (2 p.)
2. Reis door het brein, Dr. Marc. J. Seifer, 2002 (3 p.)
3. Schrijftherapie voor kind en adolescent, Jacqueline Peugeot, 1992 (7 p.)
4. 'Niemand schrijft meer zoals vroeger'. In een digitale wereld raakt cursief steeds verder uit beeld, Jeff Wiehe, 2015 (4 p.)
5. Is cursief een verdwijnende kunst? Meer scholen schrijven cursief staatsbreed af, Ariel Wesler, 2-13 (2 p.)
6. Vergelijking van twee casestudies die gebruikmaken van gedetailleerde beoordeling van de schrijfsnelheid, Angela Webb, ca. 2007 (7 p.)
7. Analyse van kinderhandschrift, Ravindra Junagade, z.j. (7 p.)
8. Leren schrijven is belangrijk, Elske Koopman, 2014 (2 p.)
9. Wat zijn de belangrijkste schrijfmethoden? Elske Koopman, 2014 (2 p.)
10. Schrijfmethoden in de 21e eeuw, Dick Schermer, 2015 (7 p.)

11 Weekendtips – Je handschrift kan je leven veranderen, Sunny, 2015 ( 2 p.)
12 Heeft leren schrijven nog zin? Redactie Snap je kind!, 2012 (3 p.)
13 Onderwijs geven aan geslachtsgeschillen, William McBride, ca. 2007 (2 p.)
14 Wat doet schrijven met het brein? Dick Schermer, 2015 (2 p.)
15 Vijf oudere auteurs over kinderschrift, Dick Schermer, 2015 (4 p.)
16 Inzicht in kwaliteiten en basisdisposities van jongeren, Pacifico Cristofanelli & Silvio Lena, 2008 (2 p.)
17 Kinder- en jeugdgrafologie, Dr. Phil. Rainer Brütsch, 2002 (3 p.)
18 Het kind en zijn schrift, Anne-Marie Cobbaert, 1982 (3 p.)
19 Schriftanalyse kan begrip vergroten, Kathleen M. Dickinson, 2006 (3 p.)

**Bundel 52**

1. Van school tot werkplek neem je de mooiste pen mee? National Stationery Week, 2015 (2 p.)
2. Hoe denk(t) u/je over schrijven en typen? Een Plusklas interviewt 18 personen, De Wegwijzer, 2015 (2 p.)
3. De pen is machtiger dan het toetsenbord, Ann De Cramer, 2015 (3 p.)
4. Het handschrift in het digitale tijdperk, Anne-Marie Simond, 2015 (7 p.)
5. De kwestie cursief, Montessorium, 2015 (2 p.)
6. Ontketen je brein – Theo Compernolle, 2014 (3 p.)
7. In digitale tijd zijn aantekenboeken relevanter dan ooit, Eric Weiner, 2015 (3 p.)
8. Verhouding lettergrootte van invloed op leesbaarheid, Dick Schermer, 2015 (4 p.)
9. Gastles "Sprekend Schrift" groep 8, Aartje Schoemaker, 2015 (2 p.)

10 Behoed je kind voor de boosdoener perfectie, Sandra Fisher, 2015 (2 p.)
11 De nieuwe schrijfeisen in het nationale curriculum, Cambridge University Press, 2014 (2 p.)
12 Handschriftanalyse in de klas, Sandra Fisher, 2015 (1 p.)
13 Intelligentie in het handschrift, Sandra Fisher, 2015 (3 p.)
14 Handschriftanalyse van een zesdegroeper, Dick Schermer, 2015 (4 p.)
15 Heeft liniatuur invloed op de grootte van het schrift? Dick Schermer, 2015 (3 p.)
16 Wat een snel geschreven pangram zoal te zien geeft, Dick Schermer, 2015 (8 p.)
17 Scriptieonderzoek handschriftverbetering in groep 4, Shermaine Bleeker, 2015 (3 p.)
18 Lettertypes en schrijfmethoden als uitingen van de tijdgeest, dr. Rudolf Pophal, 1955 (3 p.)
19 Ontwikkelingsfasen en kenmerken van het schriftbeeld, Werner Klosinski, 2010 (1 p.)
20 Schrijfontwikkeling door de basisschooljaren heen, D. Schermer/A. Schoemaker, 2003 (4 p.)
21 Waard om nog eens bij stil te staan? Dick Schermer, 2015 (3 p.)
22 Spreekbeurt: het wonder van het handschrift, Dick Schermer, 2005 (2 p.)

**Bundel 51**

1. Scheppend leren schrijven: Schriften van 10 leerlingen na drie schooljaren, Dr. Oskar Lockowandt, 1982 (9 p.)
2. Het Kofschip en ICT-gebruik, Stefanie Visser/Dick Schermer, 2015 (3 p.)
3. Verslag van mijn bezoek aan de Steve Jobsschool "Het Vizier" in IJsselmuiden, Aartje Schoemaker-Ytsma, 2015. (3 p.)
4. Dekstreek, Ursula Avé-Lallemant, 1981 (1 p.)
5. Pengrepen – méér dan de aandacht waard! Dick Schermer, 2015 (2 p.)
6. Het golfje van de schrijfletters r en z; hoe lastig is dat? Aartje Schoemaker, 2015 (4 p.)
7. Een intelligente nieuwe manier om cursief aan te leren, William R. Klemm, 2015 (1 p.)
8. Zorg voor je aantekenboekje, Charles Simic, 2011 (3 p.)
9. 'Handschrift drukt gevoelens uit', Iris Pronk, 2014 (2 p.)
10 Hoe het handschrift verbeteren van je kind met autisme, Amber Keefer, 2015 (2 p.)
11 Waarom zorgen maken over schrijven? Iris Hatfield & Edda Manley, 2014 (3 p.)
12 Blokschrift – wat ervan te denken? Dick Schermer, 2015 (8 p.)
13 Handschrift van leerlingen steeds slechter. Uitgeput na 30 min., Heike Schmoll, 2015 (2 p.)
14 Nieuw: Letters met richtingpijlen, K2-Publisher, 2012 (1 p.)
15 Afscheid van de krullen. Ter discussie, Georg Rüschemeyer, 2015 (2 p.)
16 Kinderen te lang op tablet: forse stijging aantal brillen, RTL Nieuws, 2015 (2 p.)
17 Ontwikkelingsdynamiek bij schrijven: Beoordelen van het verband tussen handschrift en persoonlijkheid, Alan M. Wing c.s., 1991 (4 p.)
18 Kinderen, leer schrijven! Het maakt je slim, Matthias Heine, 2015 ( 2p.)
19 De pen van John Steinbeck: Hoe schrijfplezier ons helpt betekenis aan het leven te geven, Maria Popova, 2015 (3 p.)
20 Leerkracht Colorado deelt ontroerende onthullingen van derdeklassers, Nicole Pelletiere, 2015 (2 p.)
21 Hou je van schrijfbenodigdheden? Sheila Lowe, 2015 (1 p.)

**Bundel 50**

1. Schrijfgedachten die ons verder kunnen brengen, Dick Schermer, 2015 (2 p.)
2. Schrijven met de hand heeft ook een zonzijde, Dick Schermer, 2015 (16 p.)
3. Schrijven met de hand heeft ook een schaduwzijde, 2015 (2 p.)
4. Typen op een toetsenbord heeft ook een zonzijde, Dick Schermer, 2015 (3 p.)
5. Typen op een toetsenbord heeft ook een schaduwzijde, Dick Schermer, 2015 (4 p.)
6. Zijn iPads en tablets slecht voor jonge kinderen? Paula Cocozza, 2014 (5 p.)
7. Nee, onderzoek zegt niet dat 'iPads en smartphones schade zullen toebrengen aan kleuterhersens', Peter Etchells, 2015 (3 p.)
8. Nieuwe schrijfmethode: Klinkers, Malmberg, 2015 (2 p.)
9. Schrijven is niet dood – Smartpennen en stilussen redden het, Joanna Stern, 2015 (4 p.)
10. Bezint eer je begint … te schrijven of te typen! Dick Schermer, 2015 (2 p.)
11. Kinderen, kom naar het schrijfgesprek! Susanne Gaschke, 2015 (3 p.)
12. Van krul tot hanenpoot, Ron, 2011 (3 p.)
13 Waarom Waldorfscholen schrijfonderwijs geven, Rocky Lewis, 2014 (3 p.)
14 Versterken van het geestesoog – De kwestie van schrijfonderwijs in de 21e eeuw, Virginia Berninger, 2012 (4 p.)
15 Schrijven met de hand – nog wel, maar niet lang meer! Sandra Fisher, 2015 (1 p.)
16 Cursief of cursor? Christina Baldwin, 2015 (3 p.)
17 Moeilijk leesbaar handschrift – literaire ervaringen, Dick Schermer, 2008 (1 p.)
18 Kanji schrijven ondergaat veranderingen in de digitale eeuw, Miwa Suzuki, 2013 (3 p.)
19 Schrijven doe je toch aan elkaar??? Aartje Schoemaker, 2015 (2 p.)
20 Digitale pen trilt om op verkeerde spelling, grammatica en schrijven te wijzen, David Szondy, 2013 (2 p.)

**Bundel 49**

1. Waarom schrijven met de hand nog altijd van belang is, John Paul Titlow, 2013 (2 p.)
2. Het handschrift in het digitale tijdperk, Annie-Marie Simond, 2014 (6 p.)
3. Maakt typen leren lastiger? National Health Service Choices, 2011 (2 p.)
4. Een experimentele vergelijking van bewegingen bij blokschrift en cursief schrift, W. Gray, 1930 (1 p.)

5. Verbonden handschrift – meer dan cultuurgoed, Magdalene Heermann/Theresia Sommer, 2014 (3 p.)
6. Verbeter je handschrift, om beter gedrukt te communiceren, Jacci Howard Bear, 2015 (4 p.)
7. Heeft technologie het handschrift geruïneerd? Matthew Casey, 2013 (3 p.)
8. Land met volwassenen die als kinderen zullen schrijven? Katia Hetter, 2011 (3 p.)
9. De dood van het handschrift, Docmail news, 2012 (2 p.)
10 "Het sprekende blad" of: Waarom men het handschrift in school zou moeten stimuleren, Dr. Friedrich Denk, 2014 (5 p.)
11 Spelen op beeldscherm maakt veel kinderen bijziend, Ronald D. Gerste, 2014 (4 p.)
12 Intelligent cursief aanleren, Nan Jay Barchowsky, 2015
13 Voordracht over basale handschriftanalyse, Milton Moore & Jo Neal, 2005 (samen 6 p.)
14 Hoe leg ik mijn kind uit waarom wij nog met de hand leren schrijven? Tilman Spreckelsen, 2015 (1 p.)
15 Finland zonder schrijfschrift: Schrijf je nog, of typ je al? Ursula Scheer, 2015 (2 p.)
16 Handschrift – Schrijf het eerste eens netjes over! Kathleen Hildebrand, 2010 (3 p.)
17 7 Redenen waarom je het toetsenbord soms moet inwisselen voor pen en papier, Roald Rijcken, 2015 (2 p.)
18 Onderzoek van Thomas Cook naar National Handwriting Day, Adam Brand, 2015 (3 p.)
19 Campagne voor cursief bundelt impulsen bij National Handwriting Day, Campaign for Cursive, 2015 (2 p.)
20 De voordelen van schrijven – onderzoeksresultaten, Dafna Yalon, 2015 (2 p.)
21 Cursief leren schrijven in klas 1 helpt leerlingen, Université de Montreal, 2013 (3 p.)
22 Ofcom: één op drie kinderen onder 15 heeft eigen tablet, die tv verdringt, Samuel Gibbs, 2014 (2 p.)
23 Is touchscreen technologie goed voor kinderen? Geloof de hype niet, Eliane Glaser, 2014 (3 p.)
24 Tablets en smartphones kunnen sociale en emotionele ontwikkeling beïnvloeden, vermoeden wetenschappers, Joanna Walters, in: The Guardian, 2015 (2 p.)

**Bundel 48**

1. Kinderschriften – een vijfjarige, Dr. Max. Pulver, 1930 (2 p.)
2. Kinderschriften – een elfjarige, Dr. Max Pulver, 1929 (2 p.)
3. Letter 'v' – onze interessantste minuskel! Dick Schermer, 2014 (3 p.)
4. Er is nog meer te zeggen over helling – grootte – wijdte, Dick Schermer, 2014 (2 p.)
5. Nieuwe methode om zwak handschrift te onderzoeken: Dynamic Time Warping, Ralph Niels c.s., 2010 (4 p.)
6. Druk … Druk …, Jacqui Tew, 1998 (3 p.)
7. Ritme – "flow of life", Jacqui Tew, 1998 (3 p.)
8. Wat kiezen: Blokschrift of cursief schrift? Een literatuuroverzicht, Heidi Schwellnus e.a., 2012 (7 p.)
9. Het bruikbare SO-kind – een normaal kind, Frieda Buchholz, 1939 (2 p.)
10. Het meest gebruikte schrijfmateriaal, Marius Lindeman, 1989 (1 p.)
11 De impact van zwak handschrift op de kwaliteit van geschreven opstellen aan het eind van de basisschool, Angela M. Webb, 2014 (1 p.)
12 Woordafstand – functioneel en intentioneel, Dick Schermer, 2014 (4 p.)
13 Leer- en oefenvoorwaarden voor schrijven, W.H. Müller & A. Enskat, 1973 (2 p.)
14 Wat kan mijn vraagteken mij vertellen? Dick Schermer, 2014 (3 p.)
15 De verborgen voordelen van goed kunnen schrijven, Linda Thrasbule, 2014 (2 p.)
16 Steve Jobs liet zijn kinderen geen iPhones of iPads gebruiken, Tim Butters, 2014 (2 p.)
17 Finland: Typen neemt het over als schrijflessen stoppen, BBC, 2014 (2 p.)
18 Finland schaft in 2016 schrijven met de hand af, Dick Schermer, 2014 (3 p.)
19 Finland dumpt schrijven ten gunste van typen, Janet Swift, 2014 (2 p.)
20 Het al of niet verbinden van letters, Jacqui Tew e.a., 2014 (4 p.)
21 Pubbrieven: sociale terugkeer naar toen pen en papier elkaar in een café ontmoetten, Samantha Melamed, 2014 (3 p.)
22 Jesse heeft dyslexie, Esther Molema, (bespreking Dick Schermer), 2014 (1 p.)
23 Schrijfbeweging: Fysiologische/psychologische link naar hersendominantie, Rosemary Arnold, z.j. (4 p.)

**Bundel 47**

1. De ontwikkeling van schrijfsnelheid: processen en problemen, Anna L. Barnett e.a., 2014 (4 p.) (abstract voor SIG-Writing Conference)
2. De 'f' als blok- en schrijfletter in een 8e groep, Dick Schermer, 2014 (2 p.)
3. De letter 'k' laat zien of je een initiatiefnemer bent, Dick Schermer, 2014 (2 p.)
4. Voorbeeld van schrijfbewegingstherapie, Het verhaal van Diego, Paola Gardoni, 2011 (7 p.)
5. Onderzoek naar verandering van schrifthelling in handschriften, Jo Bernard, 2011 (3 p.)

6. Neurologische wetenswaardigheden over schrijven, J.J. Bakker, 2013 (2 p.)
7. Tekeningen van kinderen kunnen een aanwijzing zijn voor hun intelligentie, Miranda Prynne, 2014 (2 p.)
8. Waarom je rekengeheugen ertoe doet, Lauran Neergaard, 2014 (3 p.)
9. Wie het breed heeft … schrijft royaal! Dick Schermer, 2014 (2 p.)
10 Een les over snel en netjes schrijven in groep 7, Manon, 2001 (4 p.)
11 Kijk nou … mijn handschrift – vragen van leerlingen, BS De Wissel, 2000 (3 p.)
13 Onderwijzen of niet onderwijzen? Cursief in de klas, Edda Manley, 2014 (2 p.)
14 "Dit handschrift kan véél leesbaarder!" Dick Schermer, 2014 (4 p.)
15 Als Chinese kinderen vergeten hoe te schrijven, Celia Hatton, 2014 (3 p.)
16 Vecht voor je schrijven, BicFightForYourWrite.com, 2014 (1 p.)
17 BIC moedigt ouders en leerlingen aan "te vechten voor schrijven", BIC Company, 2014 (2 p.)
18 Het belang van schrijfonderwijs in de 21e eeuw, Hanover Research, 2012 (7 p.)
18 Handigheid beïnvloedt het denken, Daniel Casasanto, 2009 (3 p.)
19 Schrijfproblemen bij hoogbegaafde leerlingen, Michel Santamaria c.s., 1996 (2 p.)
20 De relatie tussen schrijven, lezen, fijnmotorische en visueelmotorische vaardigheden bij kleuters, Gloria Jean Clark, 2010 (3 p.)
21 Met stripfiguren een handschrift bekijken, Dick Schermer, 2014 (4 p.)
22 Stress en burn-out: óók al in kinderhandschrift!! Dick Schermer, 2014 (5 p.)

**Bundel 46**

1. Voorbereidend schrijven bij kleuters, Lieke Hegeman (samenvatting scriptie), 2014 (2 p.)
2. Luchtdrukvest geeft rust … tot in het handschrift toe, Moniek Roovers (samenvatting pilot), 2014 (2 p.)
3. Cursief schrijven: Archaïsch of relevant voor kinderen? Amelia Pang, 2014 (4 p.)
4. Vraagtekens bij het vraagteken, Dick Schermer, 2014 (3 p.)
5. Schrijven verliest terrein, The New York Times, 2014 (1 p.)
6. Handschriftonderwijs groep 6-8, Wendy Vogel-Pieper (samenvatting onderzoek), 2014 (2 p.)
7. Ons plastische brein heeft baat bij schrijven, dr. Norman Doidge, 2008 (2 p.)
8. Cursief is en bedreigde soort, Dr. Valerie Hotchkiss, 2014 (2 p.)
9. Zandtafel bevordert meer dan fijne motoriek alleen, K2-Publisher, catalogus 2013 (2 p.) 10 Dit is je brein bij schrijven, Carl Zimmer, 2014 (3 p.)
11 Loop bij het toetsenbord vandaan: Hoe onze handen onze hersens beïnvloeden. Doet het er toe of je typt, blokschrift of cursief schrijft? Nancy Darling, 2014 (3 p.)
12 Hoe denken kinderen over cursief? AHAF/Campaign for Cursive, 2014 (3 p.)
13 Neem nou bijvoorbeeld de letter 'a', Dick Schermer, 2014 (4 p.)
14 De impact van ruimtelijk-temporele voorwaarden op kinderen die cursief schrijven, Estelle Chartrel & Annie Vinter, 2007 (5 p.)
15 Schrijfles rond voornamen, Dick Schermer, 2014 (2 p.)
16 Onderzoekje naar de letter 't', Dick Schermer, 2014 (3 p.)
17 De letter 'm': wegwijzer voor 'socializer' of 'me-timer'? Dick Schermer, 2014 (3 p.)
18 Regelverloop is je letterlijk aan de regel houden! Dick Schermer, 2014 (3 p.)
19 Hoe ziet jouw schrijflandschap eruit? Dick Schermer, 2014 (3 p.) Twee Abstracts:
20 - Schrijfvaardigheden bij het begin van groep 3, Marie-France Morin c.s., 2014 (1 p.)
21 - Een brief naar je hart: Hoe haal je goede cijfers voor schrijven, Monica Koster c.s., 2014 (1 p.)
22 In welke richting wijzen jouw letters eigenlijk? Dick Schermer, 2014 (3 p.)
23 Heeft schrijven op tablet invloed op de schrijfmotorische uitvoering van leerlingen? Vergelijking tussen 8-, 15- en 18-jarigen, Denis Alamargot et al., 2014 (2 p.)
24 Hoeveel ruimte heb je nodig om deze zin op te schrijven? Dick Schermer, 2014 (2 p.)

**Bundel 45**

1. Notities met pen leiden tot beter begrip, Dennis Rijnvis, 2014 (met kanttekeningen DS), (4 p.)
2. Lesfrequenties en schrijfsituaties, Dick Schermer, 2014 (4 p.)
3. Nieuwe versie van schrijfmethode Pennenstreken, Zwijsen, 2014 (2 p.)
4. Handschrift – elders – toen en nu, Edda Manley, 2014 (2 p.)
5. Verzorging ('netheid') vraagt nader aandacht, Dick Schermer, 2014 (4 p.)
6. Aantekeningen maken op je laptop kunnen je testscores verknallen, Robert T. Gonzalez, 2014 (2 p.)
7. Maak aantekeningen met de hand om langer te onthouden, Pam A. Mueller, 2014 (2 p.)
8. Doelen, methoden en resultaten van grafotherapie, Klara Leclercq Backes, 2014 (9 p.)

9. Hier is het bewijs dat cursief leren schrijven je slimmer maakt, Amanda Macias, 2013 (2 p.)
10. Leren van cursief helpt leerlingen in het eerste leerjaar, Université de Montreal, 2013 (2 p.)
11. Oorzaken van zwak handschrift, Jean Alston & Jane Taylor, 1987 (5 p.)
12 Hoe schrijven bovenbouwers bij jullie? Dick Schermer, 2014 (5 p.)
13 Omstreden hervorming curricula cursief schrift sterft uit, Christian Füller, 2014 (2 p.)
14 Drukschrift in plaats van cursiefschrift, Heike Schmoll, 2014 (4 p.)
15 Aantekeningen maken? Pak een pen, skip de computer, Ruth Graham, 2014 (3 p.)
16 Handpositie kan onze brein 'mappen' veranderen, Julie Cohen, 2014 (3 p.)
17 Je kijkt je ogen uit! Dick Schermer, 2014 (3 p.)
18 Namistas: Verdraagzaamheid in het handschrift? Dick Schermer, 2014 (3 p.)
19 Wat verloren gaat als schrijven verdwijnt, Maria Konnikova, 2014 (4 p.)
20 Welk schrijfbewegingstype hebben m'n leerlingen? Dick Schermer, 2014 (3 p.)

**Bundel 44**

1. Voorwaarden om schrijven met de hand te kunnen leren, Aartje Schoemaker, 2014 (4 p.)
2. Waarom cursief schrijfonderwijs? Iris Hatfield, z.j. (2 p.)
3. Goed handschrift en goeie cijfers: onderzoeker van FIU vindt nieuw bewijs, Jean-Paul Renaud, 2012 (2 p.)
4. Moet cursief schrijven nog altijd onderwezen worden op scholen? Christie Blazer, 2010 (8 p.)
5. Schrijven als instrument bij diagnose van kind met ADHD, Sara Choen (Bar-Kama), 1988 (4 p.)
6. Writingboard, Marije Holwerda, 2013 (3 p.)
7. Waarom schrijven kinderen groter dan voorheen? (2), Dick Schermer, 2014 (6 p.)
8. Contexteffecten tussen letters bij schrijftrajecten, A. Thomassen & L. Schomaker, 1986 (3 p.)
9. Schrijven – en denken – in cursief, Chris Smith, 2014 (2 p.)
10 Cursief maakt geen deel uit van het curriculum / Contact kwijtraken / Een verloren gegane kunst, The Press Democrat, 2013 (2 p.)
11 Waarom E-boeken zijn verbannen uit mijn digitale journalistiekklas, Meredith Broussard, 2014 (3 p.)
12 Cursief schrijven in school verdient meer dan een cursorische benadering, Alex Duke, 2013 (2 p.)
13 Tekenen, schrijven & intelligentie, Martineke Snijder-de Graaf, 2014 (4 p.)
14 Cursief schrijven staat ter discussie – tenzij wettenmakers het kunnen redden, Blake Farmer, 2014 (2p.)
15 Aangrijpingspunten voor duiding van kinderschriften, Dieter Gramm, 1964 (12 p.)
16 Is het nuttig dat je hebt leren schrijven? Dick Schermer, 2014 (3 p.)
17 Lezerstip: Cursief schrijven doet er nog altijd toe, Irene Levitt, 2014 (2 p.)
18 Zwitserland denkt er goed aan te doen door cursief schrijven om hals te brengen, Matthias Heine, 2014 (2 p.)
19 "Ik doe het alleen omdat je er een cijfer voor krijgt!" - "Het is gewoon fijn om mooi te schrijven!", over intrinsieke motivatie, Dick Schermer, 2014 (4 p.)

**Bundel 43**

1. 21 Liefdesbriefjes zoals alleen kinderen die kunnen schrijven, Emma Mustich, 2014 (1 p.)
2. De kinderkrabbel als bewegingsuitdrukking, Minna Becker, 1947 (5 p.)
3. Schrijfmotorische activiteiten, Mary Benbow, 2002 (2 p.)
4. Starbucks en campagne voor cursief vinden elkaar, Online PR News, 2014 (2 p.)
5. Schrijven: Brein bedraden om kennis op te slaan en over te dragen, Dr. J. Richard Gentry & Steve Graham, 2010 (2 p.)
6. Vijf redenen waarom schrijven helpt bij vroeg lezen, Dr. J. Richard Gentry & Steve Peha, 2013 (4 p.)
7. Cursief of drukletterschrift, Mary Benbow, 2006 (2 p.)
8. Het belang van handschriftonderwijs, Dr. J. Richard Gentry, 2014 (2 p.)
9. Moeten leerlingen cursief leren? Idaho zegt van wel, Julie Carr Smyth, 2013 (4 p.)
10. Schrijven beïnvloedt denken, Conan Millner, 2013 (3 p.)
11 Is het met cursief schrijven gedaan? 45 Staten laten het weg uit het curriculum, Kat Robinson, 2013 (2 p.)
12 Eerste "cursief coaches" in Arizona zijn lesbevoegd, AHAF, 2014 (2 p.)
13 Vaderlandse geschiedenis van ons handschrift, Dick Schermer, 2013 (2 p.)
14 Waarom cursief schrijfonderwijs moet blijven, Sheila Lowe, 2014 (2 p.)
15 Grafologie in kinderschrift. Het normale kind, Fred. & J. Eichhorn, 1957 (3 p.)
16 Cursief krijgt uitstel, maar leerkrachten discussiëren over het nut, Erin Jester, 2014 (2 p.)
17 Obesitas – tot in kinderhandschrift zichtbaar? Dick Schermer, 2013 (4 p.)

18 Beoordelen van de linkshandige schrijver, Patricia Siegel, 1989 (4 p.)
19 Campagne promoot nationale test voor cursief handschrift, AHAF, 2014 (2 p.)
20 Iets meer aandacht voor leestekens?! Dick Schermer, 2013 (4 p.)
21 Leren schrijven op tablet ongewenst, Sandra Donker & Tim, 2013 (2 p.)
22 Is een komma, meer of minder, nou zó erg? Dick Schermer, 2014 (6 p.)
23 Cursief schrijven is slechts één slachtoffer van centraal curriculum en modern onderwijs, Neyda Borges, 2014 (3 p.)

**Bundel 42**

1. De wetenschap van handschrift, Brandon Keim, 2013 (1 p.)
2. Cursief schrift: positieve streken, Elaine Charal, 2013 (1 p.)
3. Voordelen van cursief gaan boven schrijven uit, Suzanne B. Asherson, 2013 (1 p.)
4. Commentaar: Cursief schrijven vraagt ondersteuning, David Shribman, 2013 (2 p.)
5. Met Balans 2 het handschrift van een leerling bekijken, Dick Schermer, 2013 (4 p.)
6. Duitse leerkrachten zetten zich in om schrijven in scholen te vereenvoudigen, Helen Pidd, 2011 (3 p.)
7. 50 Jaar schrijfonderwijs op jenaplanscholen in ons land, Dick Schermer, 2013 (1 p.)
8. Tips voor leerkrachten van introverte leerlingen, Susan Cain, 2012 (2 p.)
9. Campus Cursive drukt z'n stempel op de universiteit, Bridget Hynes, 2013 (3 p.)
10. Vijf blokschriftmethoden – vergeleken op 14 aspecten, Dick Schermer, 2013 (8 p.)

11 Overschrijven lijkt zo gemakkelijk ….. maar is het niet!, Dick Schermer, 2013 (4 p.)
12 Waarom de verkoop van vulpennen stijgt?, Steven Brocklehurst, 2012 (4 p.)
13 Goed nieuws – Vulpennen terug – een verslaafde vraagt zich af waarom, Good News, 2013 (2 p.)
14 Cursief doodmaken is de geschiedenis doodmaken, Michael J. Leclerc, 2013 (2 p.)
15 Enkele staten komen in actie om cursief te redden, Julie Carr Smith, 2013 (4 p.)
16 Iets anders …, Jane Yank, 2013 (2 p.)
17 Leerlingen die e-communiceren krijgen lagere cijfers, dr. Bill Klemm, 2013, 3 art. (3 p.)
18 Specifieke leerstoornis (DSM-5), American Psychiatric Association, 2013 (2 p.)
19 Tele-evaluatie voor handschriftuitvoering, Sara Rosenblum & Tamar Weiss, ca. 2006 (2 p.)
20 Kinderschrift – hoeveel onthult het over hun potentie of misschien angsten, Ann Nimmo, 2013 (3 p.)
21 Korte geschiedenis van de schrijfkunst op Nationale Handschrift Dag, Jennie Cohen, 2012 (2 p.)
22 We verliezen veel als handschrift verdwijnt: Wat anderen zeggen, David & Debbie Grossberg,2013 (2 p.)
23 Nieuwsgierigheid – ook in het handschrift?, Dick Schermer, 2013 (4 p.)
24 24 Open brief van Edda Manley / Canada Handwriting Services, 2013 (8 p.)

**Bundel 41**

1. Wanneer moeten kinderen leren lezen, schrijven en rekenen? Annie Stuart e.a., 2013 (1 p.)
2. Leren schrijven in groep 3 – aandachtspunten, Aartje Schoemaker, 2013 (2 p.)
3. Kinderen helpen hun handschrift te ontwikkelen, Edda Manley, 2013 (3 p.)
4. Moet cursief op school worden onderwezen? Amy McVay Abbott, 2013 (3 p.)
5. Cursief leren schrijven: de moeite waard of verloren Tijd? Jacoba Urist, 2013 (2 p.)
6. Cursief schrijven: Een nuttig middel met nalatenschap, Korinthia Klein, 2013 (2 p.)
7. Voordelen van cursief gaan boven schrijven uit, Suzanne Baruch Asherton, 2013 (1 p.)
8. Wet wilde eisen dat N.C. scholen cursief schrijfonderwijs geven, T. Keung Hui & K. Poe, 2013 (3 p.)
9. Spitzer over schrijven en digitale dementie, Dr. Manfred Spitzer, 2013 (2 p.)
10. Wanneer werkt een relatie? Sheila Lowe, 2013 (6 p.)

11 Kinderen in hun handschrift, Renna Nezos, 1986 (2 p.)
12 Vier voordelen om met de hand te schrijven, Chris Gayomaili, 2013 (2 p.)
13 Hoe je handschrift verbeteren, Admin, 2013 (2 p.)
14 Waarom schrijven kinderen groter dan voorheen? Dick Schermer, 2013, (5 p.)
15 Waarom ik gewoon schrijf, Jordan Mechner, 2013 (2 p.)
16 Het debat over handschrift, David Kysilko, 2012 (6 p.)
17 Kinderen leren schrijven in zomerschool, Sally Ho, 2013 (3 p.)
18 Is cursief schrift exit? Live Science, 2013 (2 p.)
19 Schrijven met de hand stimuleert hersenkracht, The Wall Street Journal, 2010 (1 p.)
20 Wat leren van cursief voor je hersens betekent, William Klemm, 2013 (3 p.)
21 Tweelingschriften – grafologisch en psychologisch, Bea Zimmermann, 1986 (3 p.)
22 Drie kortschriftmethoden om je schrijftempo op te voeren, Admin, 2013 (3 p.)

23 De eindhaal … kan me nog méér vertellen! Dick Schermer, 2013 (4 p.)

**Bundel 40**

1. Een kort verhaal over handschrift, Edda Manley, 2013 (4 p.)
2. In klas van de toekomst tegenvallende testscores, Matt Ritchel, 2011 (10 p.)
3. Tablets in het basisonderwijs: ontneem kinderen hun handschrift, Joost Steins Bisschop. 2013 (2 p.)
4. Is het met cursief in de klas gedaan? 9.news.com, 2013 (3 p.)
5. Voor kinderen is pen machtiger dan toetsenbord, Futurity, 2012 (2 p.)
6. Algemene handschriftstijlen, Admin, 2013 (2 p.)
7. Waarom verschillen letters in lengte? Dick Schermer, 2013 (3 p.)
8. Biologische en psychologische voordelen van cursief leren schrijven, William R. Klemm, 2013 (3 p.)
9. Waarom beter cursief schrift dan drukletterschrift promoten? AHAF, 2013 (4 p.)
10. Wat onderzoek ons vertelt – Het belang van cursief schrijven, AHAF, 2013 (3 p.)
11. 50 Redenen om cursief te leren schrijven, Iris Hatfield & Edda Manley, 2012 (6 p.)
12. Toptips voor oefenen op cursief handschrift, Admin, 2013 (2 p.)
13 Agressie in het leven van onze kinderen, prof. Maria del Carmen Lea, 2010 (7 p.)
14 Slecht handschrift: Een hoofdoorzaak van subpresteren, Linda Silverman, 2003 (9 p.)
15 Hoe beoordeel jij het handschrift van een kind? Renna Nezos, 1999 (3 p.)
16 Tip van de week: Let op je verhoudingen! Lengteverschil heeft invloed op leesbaarheid, Dick Schermer, 2013 (4 p.)

**Bundel 39**

1. "Ik ontmoette een meisje – een casus", Rosine de Goursac,1995 (6 p.)
2. Script en blokletter: masker of originaliteit? Pacifico Cristofanelli, 1998 (8 p.)
3. Leerlingen in de computertijd opleiden om meerhandig te zijn, Virginia Berninger, 2013 (6 p)
4. Schrijfmethoden in de 20e eeuw – Bij nader inzien, Dick Schermer, 1999 (6 p.)
5. Hersenonderzoek en cursief schrijven, Dr. David Sortino, 2013 (4 p.)
6. Cursus handschriftverbetering voor groep 8, Loret Snip, 2013 (3 p.)
7. Gemiddelde schrijfsnelheid – letters per minuut per leerjaar, Jenny Ziviani e.a., 2006 (1 p.)
8. Trainen van de trainers, workshop na conferentie, Iris Hatfield, 2013 (1 p.)
9. Mag handschrift er 'gekleurd' op staan?, Dick Schermer, 2013 (5 p.)
10. Dysgrafie en schrijftherapie, Chantal Thoulon-Page, 2001 (6 p.)
11 Adolescentieproblemen en handschrift: De bijdrage van grafologie, prof. Iride Conficoni, 1998 (13 p.)
12 Begrijpen van schrijfkramp, Rosemary Sassoon, 2012 (4 p.)
13 Eerste 'Cursief-coach' in Indiana is gediplomeerd, Online PR News, 2013 (2 p.)
14 Dat is het punt!, Dick Schermer, 2008 (3 p.)
15 Discussie: uniek handschrift van een 11-jarig meisje, Adva Weinerman, 2012 (4 p.)

**Bundel 38**

1. Bewegingsritme en vormgeving, Aartje Schoemaker, 2013 (2 p.)
2. Hoera! Ik kan cursief schrijven, Ingrid Seger-Woznicki, 2013 (1 p.)
3. Gestructureerde observatie van fijnmotorische vaardigheden, Scot Tomcheck e.a., 2006 (1 p.)
4. Schrijven gezond en wel in lokale districten, Bill Kirk, 2013 (3 p.)
5. Twaalf thema's in internationaal mailkringdebat, Vanguard, 2013 (6 p.)
6. Wat zegt handschrift over je? Annette Poizner, 2013 (2 p.)
7. Kidsweek bestaat 10 jaar! Onderzoek bij 35 inzendingen en 628 leerlingen, Dick Schermer, m.m.v. Aartje Schoemaker, 2013 (3 p.)
8. Beste Kidsweekkids, Dick Schermer, 2013 (2 p.)
9. Schrijfonderwijs, Jenny Ziviani & Margaret Wallen, 2006 (2 p.)
10. Leren Schrijven, Mary Benbow, 2002 (1 p.)
11 Kinesthetische schrijfmethode, Mary Benbow, 2002 (3 p.)
12 Schrijven in de 21e eeuw? Research laat zien waarom schrijven in de klas van nu thuishoort, Saperstein Associates, 2012 (5 p.)
13 "Handschrift is heel bijzonder!", Aartje Schoemaker, 2013 (2 p.) 14 Het grote handschriftdebat, Dr. L. Robert Furman, 2013 (2 p.)
15 De letter 'k' staat voor goede aanpassing, Dick Schermer, 2013 (5 p.)
16 Wat leren van cursief voor je brein betekent, Cursief leren maakt kinderen slimmer, William Klemm, 2013

(3 p.)
17 De 12 onderwijs-leer-principes van de neurodidactiek, Margret Arnold, 2009 (4 p.)
18 Verdwijnt het handschrift? Ute Mings, 2012 (3 p.)
19 De eerste indruk, Dick Schermer, 2013 (2 p.)
20 Schrijftherapie – een weg naar autonomie van het kind, Klara Leclercq Backes, 2013 (11 p.) 21 Wat schrijf en type jij als Havist dit jaar? Interview met Jelte, 2013 (2 p.)

**Bundel 37**

1. Handen zijn wonderbaar, Phil Bosmans, 2001 (1 p.)
2. Schrijven is een fundamenteel recht, Dianne Nichol, 2013 (3 p.)
3. Professoren, professionals zeggen dat cursief belangrijk is voor leren, voor schrijven, Sarah Plummer, 2013 (2 p.)
4. Leren schrijven en/of leren typen op de basisschool? Annelies Overvelde, 2012 (5 p.)
5. Handschrift is voordelig voor de cognitieve ontwikkeling van kinderen, FYI Health Writer, 2011 (2 p.)
6. Handschriftonderwijs actueler dan ooit – Jongens en meisjes schrijven anders! Dick Schermer, 2013 (7 p.) (overzichtsartikel)
7. Doet handschrift ertoe in de digitale eeuw? Gwendolyn Bounds, 2010 (1 p.)
8. Cursief schrijven, Campaign for Cursive, 2013 (1 p.)
9. Schrift ontwikkelen om cursief levend te houden, Sean O'Connell, 2013 (2 p.)
10 Pleidooi voor het aanleren van een handschrift alvorens te leren typen, Wally van Grunsven en Charles Njiokiktjien, 2012 (3 p.)
11 Leerlingen doen er goed aan om cursief te leren, zegt voorstander, Dalina Castellanos, 2013 (2 p.)
12 Robbert in zijn verhaaltjes- en spellingschrift, Dick Schermer, 2013 (2 p.)
13 Neergang van het handschrift, Heidi Harralson, 2013 (4 p.)
14 Van oorlogsruïnes tot veranderend Syracuse: Sig Snyder en cursief handschrift als muziek, Sean Kirst, 2013 (3 p.)
15 Het nieuw aan te leren schrift is helemaal geen schrift, Valerie Bauerlein, 2013 (4 p.)
16 Waarom schrijven ons slimmer maakt? Anne Mangen & Jean-Luc Velay, 2012 (3 p.)
17 Groep 3 – beschrijving van de onderzoekpunten, Aartje Schoemaker, 2013 (4 p.)
18 Cursief schrift staat ter discussie, Bruce Deachman, 2013 (3 p.)
19 Op het handschrift besnoeien, Rees Shapiro, 2013 (4 p.)
20 Iets meer dan niets – slechts één pennenstreek, Dick Schermer, 2013 (6 p.)

**Bundel 36**

1. Schrijven met de hand maakt kinderen slimmer, EDP, 2010 (1 p.)
2. Onderzoekers discussiëren over invloed van schrijfonderwijs op kinderen bij conferentie over schrijfonderwijs, PRNewswire, 2012 (1 p.)
3. Waarom cursief? Oak Norton, 2012 (2 p.)
4. Hoe cursief schrijven de hersenontwikkeling beïnvloedt, Matthew Geiger, 2011 (1 p.)
5. Duim voor handschrift in NH scholen, Melanie Plenda, 2013 (3 p.)
6. Onderwijscommissie Indiana keurt cursief schrijven goed, Whitney Moorman, 2013 (2 p.)
7. Survey: Maak geen eind aan cursief schrift, Alesha Williams Boyd, 2013 (2 p.)
8. Schrijfoefening geeft kinderen basis voor schrijven, Jack Cox, 1999 (3 p.)
9. Verzet tegen de trend en behoud van (cursief) schrijven, Edda Manley, 2012 (2 p.)
10 Leerlingen van Rowan Elementary leren voordelen van cursief, Dona Dreeland, 2013 (3 p.)
11 Wetgevers voorzien aandrang op cursief schrijven, Maureen Hayden, 2013 (2 p.)
12 Het beste curriculum voor schrijven op basisscholen, Edda Manley, 2012 (1 p.)
13 Cursief schrift is 'echt', Lillian Shublom, 2012 (1 p.)
14 Senator Indiana doet nieuwe poging cursief schrift te laten terugkeren, Scott Elliot, 2013 (2 p.)
15 Zwart op wit – reactie op analyse, Leon Legierse, 2012 (1 p.)
16 Groep 3 – 2012-2013 september, Aartje Schoemaker, 2012 (3 p.)
17 Wat één schrijfletter al niet kan onthullen! Dick Schermer, 2013 (5 p.)
18 Evolutie in het schrijfonderwijs: los schrift, Noordhoff Uitgevers, 2013 (2 p.)
19 Moeilijke personen: een blik op het kind dat "moeilijk" heet, Caroline Baguenault e.a., 2013 (5 p.)
20 Schrijfbeleid op Jenaplanschool De Vuurvogel in Malden, Dick Schermer, 2013 (3 p.)
21 Cursief schrijven HD, Megan Sutton, 2013 (2 p.)
22 Het schrift: Voorwaarde voor succes in het leven, opleiding en beroep? Renate Joos, 2013 (8 p.)

**Bundel 35**

1. Kinderen – over hun krabbels en hun handschrift, Barbara Hill, 1981 (2 p.)
2. Kleuters helpen om schrijver te worden, Trevor Cairney, 2012 (6 p.)
3. Hoe HANDschrift taal, stellen, leren & creativiteit voedt, Trevor Cairney, 2012 (6 p.)
4. Handschrift, schrijfvaardigheid en algemene indruk, Delfin Carbonell Bassett, 2012 (3 p.)
5. Informatie in schoolgids: Letters en cijfers, Dick Schermer, 2012 (2 p.)
6. Schrijven met de hand is een 21e eeuwse vaardigheid, Edward Tenner, 2011 (2 p.)
7. Handschriftstijlen (schrijfmethoden), Kim Stitzer, 2011 (5 p.)
8. Wat zegt één woord nou helemaal? Dick Schermer, 2012 (3 p.)
9. Grafotherapie – een weg naar autonomie, Klara Leclercq Backes, 2012 (2 p.)
10 Voel je je ongemotiveerd? Je handschrift heeft een oplossing! Shruti Singh, 2012 (3 p.)
11 Groep 3 – Einde van het schooljaar, Aartje Schoemaker, 2012 (3 p.)
13 Groep 3 – Handschriften van 8 leerlingen in schooljaar 2011-2012, Aartje Schoemaker, 2012 (2 p.)
14 Het einde van pennen – Is handschrift waard te behouden? Julia Turner, 2012 (5 p.)
14 Over de schreef gaan – de linkerrand, Dick Schermer, 2012 (5 p.)
15 Sommige staten weerstaan de trend en handhaven het handschrift, Christina Hoag, 2012 (4 p.)
16 Scholen in Kolkata nemen grafologie serieus, Deccan Herald, 2012 (1 p.)
17 Discussie: uniek handschrift van een elfjarig meisje, Adva Weinerman, 2012 (4 p.)
18 Gezag van de groepsleider en participatie van kinderen … zegt hun handschrift daar iets over? Dick Schermer, 2012 (3 p.)
19 Cursief leren: Hersenvoer of verspilde tijd? Tim Pompey, 2012 (2 p.)
20 Aan elkaar aanpassen, Peter West, 2003 (4 p.)

**Bundel 34**

1. Waarom handschrift er toe doet, Philip Hensher, 2012 (7 p.)
2. Kinderschrift is echt niet moeilijk, Anne de Collongue, 2012 (7 p.)
3. Schrijfdans 2: Leren schrijven met Schrijfdans, Dick Schermer, 2012 (3 p.)
4. Hoe moeten we onze kinderen leren schrijven? Eerst cursief, blokschrift later, Dr. Samuel Blumenfeld, 1994 (4 p.)
5. Handschrift in de 21e eeuw? Saperstein Associates, 2012 (5 p.)
6. Het debat over handschrift, Iris Hatfield, 2012 (6 p.)
7. Cursief handschrift sneller dan drukschrift? Edda Manley, 2012 (4 p.)
8. Cursief versus blokschrift: Het een beter dan het ander? Lori Bourne, 2007 (3 p.)
9. Dyslectici hebben baat bij grotere letterafstand, Marco Zorzi e.a., 2012 (2 p.)
10 Linkshandigendag: De wetenschap van de linkshandige, Katie Moisse, 2012 (2 p.)
11 Keuzecursus handschrift verbeteren, Lucie Jansen & Platform Handschriftontwikkeling, 2012 (3 p.)
12 12 Moeten mensen met dysgrafie cursief schrift in plaats van blokschrift gebruiken? Dr. Samuel Blumenfeld, 1994 (2 p.)
13 Analyse van cursief alfabet (Blumenfeld), Dick Schermer, 2012 (6 p.)
14 Zwart op wit: Analyse van schrijfalfabet, Dick Schermer, 2012 (3 p.)
15 De aftakeling en het bijna-dood zijn van cursief schrift, Brad Flory, 2012 (2 p.)
16 Beroepsvoorlichting en persoonlijke beoordeling, Peter West, 2003 (2 p.)
17 De competentie van de leraar – een belangrijke factor bij aanvankelijk lezen en schrijven? Torill Birkelung en John Berg, 2010 (2 p.)
18 Interview over het thema "handschrift", Katja Flisa-Rehm, 2012 (3 p.)

19 Als er meer computers komen, zijn scholen getuige van de langzame dood van cursief, Daisy Sindelar, 2012 (4 p.)
20 Wat er te doen staat, Philip Hensher, 2012 (2 p.)

**Bundel 33**

1. Een laatste bericht van mijn moeder, Josiah Howard, 2012 (2 p.)
2. Top 10 redenen om cursief schrift te leren, Iris Hatfield, 2012 (2 p.)
3. 7 Redenen waarom cursief schrift in scholen moet worden onderwezen, Maggie Wells, 2012 (2 p.)
4. Denk aan de P's en Q's, Handschrift is verre van verouderd, Star Lawrence, 2012 (2 p.)
5. Schrijfvaardigheid vraagt tijd om zich te ontwikkelen, Edda Manley, 2012 (2 p.)

6. Cursief schrift uit schoolcurriculum verwijderd, Jasmine Williams, 2012 (1 p.)
7. De strijd tussen schrijven en typen, Sandra Fisher, 2012 (2 p.)
8. Cursief handschrift is sneller, Edda Manley, 2012 (2 p.)
9. Cursief onderwijzen – een bestuursbesluit, Stephen Geders, 2012 (2 p.)
10. Campagne voor cursief handschrift, Sheila Lowe, 2012 (2 p.)
11. Reactie op campagne voor cursief schrift, Tom Torlakson, 2012 (2 p.)
15 Niet kunnen schrijven – niet kunnen lezen, Edda Manley, 2012 (1 p.)
16 De verdwijnende kunst van cursief schrijven, Tom Purcell, 2012 (2 p.)
17 Lezen door schrijven (Jürgen Reichen), Monika Krahl, 2007 (4 p.)
18 De beginhaal: Wat literatuur en onderzoek ons te zeggen hebben, Dick Schermer, 2012 (5 p.)
19 Handschrift sterft uit! Moet ik nog met de hand kunnen schrijven? J. Weise & A. Albert, 2012 (3 p.)
17 Is schrijven een kunst die uitsterft, Xu Ming, 2012 (3 p.)
18 Het handschrift sterft uit – nou en? Eva Bambach, 2012 (2 p.)
19 Terug naar goed handschrift, Ute Andresen, 2010 (3 p.)
20 7 Tips om het handschrift van je kind te verbeteren, Kelli Robinson, 2012 (3 p.)
21 5 Simpele manieren om te checken of je kind creatief is, Sandra Fisher, 2012 (2 p.)
22 De kleine schrijfletter 'f', Dick Schermer, 2012 (8 p.)
23 Motorische schrijfproblemen bij kinderen, 64 Noten uit Evidence Statement, Anneloes Overvelde e.a., 2010 (2 p.)

**Bundel 32**
1. Waarom je effectiever leert door schrijven dan door typen, Melanie Pinola, 2011 (2 p.)
2. DAAROM nog leren schrijven met de hand, Aartje Schoemaker, 2012 (6 p.)
3. Bild schreef zijn lezers, via handschrift, om te wijzen op het "einde van de schrijfkunst", Mercedes Lapietra, 2012 (2 p.)
4. Jongeren schrijven onleesbaar en krijgen kramp, door computer, Maartje Bakker, 2012 (2 p.)
5. Schrijfonderwijs aan basisschoolkinderen, dr. Ewald Vervaet, 2012 (1 p.)
6. Schrijven en het brein: Wat kun je met deze uitkomsten? Judy Willis, Aartje Schoemaker, Dick Schermer, 2012 (3 p.)
7. Onderzoek: Schrijven activeert breinactiviteit, typen niet, Julia Lawrence, 2011 (1 p.)
8. Schrijven of typen – dat is de vraag! Nancy Pollock & Cheryl Missiuna, 2005 (5 p.)
9. De strijd tussen schrijven en typen, Sandra Fisher, 2012, (2 p.)
10 Zijn schrijfpatronen wel veelzeggend? Dick Schermer, 2012 (3 p.)
11 Op Silicon Valleyschool wordt niet gecomputerd, Matt Richtel, 2011 (4 p.)
12 Verplichte aanschaf van een vulpen, Fiona Douglas, 2012 (1 p.)
13 Maffe kreet: Schrijven op tablets, serieus? Daniel Donahoo, 2012 (2 p.)
14 Verslag over schrijven met de hand in de 21e eeuw, Edda Manley, 2012 (3 p.)
15 Tips om je handschrift te verbeteren, Dyas A. Lawson, 2005 (5 p.)
16 Verbeter je handschrift door met je schouder, niet met je vingers, te schrijven, A. Dachis, 2012 (1 p.)
17 Vulpen machtiger dan e-mails of teksten – 'luxe' artikel' maakt comeback, Daily Mail Reporter, 23 mei 2012 (2 p.)
18 Lage FCAT scores brengen velen in verwarring, Ann Kessler, 2012 (3 p.)
19 Waarom zwaar tillen aan de puntjes op de 'i'? Dick Schermer, 2012 (3 p.)
20 Schrijftherapie, TIME The Weekly Newsmagazine, 1956 (2 p.)
21 Het brein van de adolescent, Sarah-Jayne Blakemore, 2012 (3 p.)
22 Kunnen we vergeten hoe je moet schrijven? Eddie Wrenn, 2012 (2 p.)
23 Middelbare school – een hel? Allan Grim, 2012 (3 p.)
24 Nieuwe kerndoelen maken een einde aan mechanisch leren en cursief schrijven, Jill Tucker; met aanvulling van Edda Manley, 2012 (4 p.)

**Bundel 31**
1. Elk handschrift is uniek, Frits Cohen & Daniel Wander, 1993 (3 p.)
2. Systematische beschrijving van krabbelproces en ontwikkeling van menstekening, Michael Wendler, 2001 (5 p.)
3. Stabiliteit van kinderschrift, Dr. Oskar Lockowandt, 1992 (1 p.)
4. Over potloden gesproken, Wilfried Daim, 1950 (3 p.)
5. Ontwikkelingsmodel van leren lezen en schrijven, R. Valtin, 1993 (1 p.)

6. Groep 3 – december 2011 – na 4 maanden schrijfonderwijs, Aartje Schoemaker, 2012 (5 p.)
7. Kunnen we van Mexico leren? Edda Manley, 2012 (1 p.)
8. Edda Manley over blokschrift (printing), Edda Manley, 2012 (2 p.)
9. Liniatuurgrootte, Johannes Schlag, 1915 (1 p.)
10 Gelinieerd of ongelinieerd papier? J. George Pasternicki, 1987 (5 p.)
11 De verloren kunst, Lena Rivkin, 2012 (2 p.)
12 Het schrift van een schooljongen, Dr. W. Bührig, Chur, 1934 (2 p.)
13 Letterbreedte – wat elke leerkracht zich kan afvragen! Dick Schermer, 2012 (5 p.)
14 "Schrijf de gedicteerde passage op", Sharon C. Caines, 2012 (3 p.)
15 Hoofdletters, Dick Schermer, 2012 (6 p.)
16 Schrijfmethoden, Winfried Daim, 1950 (2 p.)
17 Spiegelschrift, Dick Schermer, 2012 (5 p.)
18 Het nieuwste over de twee (!) basisschriften, Ines Grämiger, 2012 (4 p.)
19 Suggesties voor rapportbeoordeling, Charles H. Trafford c.s., 2003 (2 p.)
20 Verschilt het handschrift van jongens en meisjes? Dick Schermer, 2012 (3 p.)

**Bundel 30**

1. Krabbelschrift en projectietests als prognose voor schoolsucces, Katarina Rehm, 2011 (9 p.)
2. Groep 3 – december 2011 – na 4 maanden schrijfonderwijs, Aartje Schoemaker, 2012 (5 p.)
3. Onze kinderen schrijven, lezen & spellen aanleren, Een ontwikkelingsbenadering, Susan R. Johnson, 2007 (3 p.)
4. Goed handschrift en goede cijfers: Onderzoeker vindt nieuwe schakel, Robert Karl Stonjek, 2012 (2 p.)
5. Reactie op: Goed handschrift en goede cijfers, Dafna Yalon, 2012 (2 p.)
6. Reactie op: Goed handschrift en goede cijfers, Jane Yank, 2012 (1 p.)
7. New American Cursive, Iris Hatfield, 2009 (1 p.)
8. Scholen in Indiana niet langer verplicht cursief te onderwijzen, Bennett Heaberle, 2011 (2 p.)
9. Waarom lopend (cursive) schrift aanleren? Iris Hatfield, 2012 (2 p.)
10. Cursief schrift en het belang ervan, Farida Harmal, 2012 (3 p.)
11 Verslag over de conferentie, Edda Manley, 2012 (1 p.)
12 Waarom schrijven op school belangrijk is, Linda Green, 2012 (2 p.)
13 De grondbetekenis van de kenmerken, Maria Hepner, 1978 (6 p.)
14 Verbonden schoolschrift – basisschrift, Sibylle Hurschler Lichtsteiner, 2012 (3 p.)
15 Hij heeft het handschrift van een varken, Tatiana De Barelli, Klara Leclercq, Sylvie Tramasura, 2011 (3 p.)
16 Maar één op drie leerlingen vanaf groep 5 schrijft op de regel! Dick Schermer, 2012 (5 p.)
17 Scholen in Colorado wegen waarde van cursief handschrift, Education News, 2011 (2p.)
18 Is het toetsenbord machtiger dan de pen? De hedendaagse uitdaging voor onze kinderen, Tatiana De Barelli, 2012 (3 p.)
19 Blokschrift, lopend schrift, typen: Wat is het verschil als het op leren aankomt? Karin Harman James, 2012 (2 p.)

**Bundel 29**

1. Schrijfvaardigheid, Sheena Reynolds, z.j. (3 p.)
2. Schrijven: Aanleren van schrijfvormen om vloeiend te lezen en te schrijven, in: A Complete Guide To Instruction, Charles H. Trafford c.s., 2003 (3 p.)
3. De methode Peterson – Eenvoudig, sprekend en succesvol, in: A Complete Guide To Instruction, Charles H. Trafford c.s., 2003 (2 p.)
4. Het schrijven van kinderen verbeteren? Verwaarloos hun handschrift niet, Steve Graham, 2009- 2010 (7 p.)
5. Potlood op papier, aan het werk – Effectief en efficiënt schrijfonderwijs, Steve Graham, 2009-2010 (4 p.)
6. Schrijven moet blijven, Dick Schermer, 2006 (6 p.)
7. Ontwikkeling van de dynamische driepuntsgreep, Jenny Ziviani, 1987 (2 p.)
8. Leeftijd als factor voor ontwikkeling. Kinderhandschrift en intelligentie, Jacqueline Peugeot e.a., 1997 (3 p.)
9. Psychologische problemen in de kinderjaren, Dr. C. George Boeree, 2009 (6 p.)
10 Hoe ontwikkelt de hellingshoek zich in kinderschrift en wat kan een beroepsopvoeder daarmee? Dick Schermer, 2011 (5 p.)
11 Pengreepactiviteiten, Melody Vieth, 2011 (2 p.)
12 Hersenscans steunen bevindingen dat IQ duidelijk kan toe- of afnemen tijdens adolescentie, Gibbs Building, 2011 (2 p.)

13 Verbale en non-verbale intelligentie verandert in tienerbrein, Sue Ramsden e.a., 2011 (2 p.)
14 Nieuw font helpt dyslectici lezen, Jennifer Nalewicko, 2011 (2 p.)
15 Laatste hoerageroep voor geletterdheid, Linda Schrock Taylor, 2011 (3 p.)
16 Effectief schrijfonderwijs voor leerlingen met leerproblemen, Ch. A. MacArthur, 2009 (1 p.)
17 Indicatie schrijftherapie beter afgrenzen bij reactieve schrijfstoornissen, Élisabeth Farel e.a., 2012 (6 p.)
18 Is er causaal verband tussen schrijven en stellen? Steve Graham c.s., 2000 (1 p.)
19 Epiloog, Rosemary Sassoon, 1999 (1 p.)

**Bundel 28**
1. Uitdagingen van de 21e eeuw, Wikipedia, 2011 (2 p.)
2. Ieder mens heeft het recht om goed te schrijven, Handwriting For Humanity, 2011 (2 p.)
3. Waarschuwing voor 'vreselijk' handschrift van kinderen, Graeme Paton, 2011 (3 p.)
4. Handschrift, GMB Services, 2011 (5 p.)
5. Hoe kinderen goed leren schrijven, Danelle Karth, 2011 (3 p.)
6. Groep 3 na negen dagen school, Aartje Schoemaker-Ytsma, 2011 (6 p.)
7. Zes vragen die leerkrachten zich moeten stellen voordat zij een schrijfmethode kiezen, Zaner- Bloser, 2011 (p. 4)
8. Schrijfrijpheid bij kleuters en wanneer leren schrijven, Laurie Patsalides, 2010 (2 p.)
9. Hoe schrijfonderwijs geven aan basisschoolleerlingen, Laurie Patsalides, 2010 (2 p.)
10. Effectief schrijfonderwijs, G.A. Troia & S. Graham, 2008 (1 p.)
11 Effectief schrijfonderwijs door de schooljaren heen: Wat elke leerkracht moet weten, G.A. Troia & S. Graham, 2003 (4 p.)
12 Kinderen leren schrijven en het verband met de ontwikkeling van ruimtelijk bewustzijn bij het kind, Audrey E. McAllen, 1977 (5 p)
13 Kinesthetisch schrijfonderwijs, Dr. Anne Zachry, 2011 (2 p.)
14 Oproep om lezen te verbeteren door schrijven, Deborah Perkins-Gough, 2010 (2 p.)
15 Accent op keurig handschrift smoort creativiteit, zegt onderzoek, Anthea Lipsett, 2007 (2 p.)
16 Schrijven en het brein, Stan Crouch en Edda Manley, 2011 (2 p.)
17 Schrijven en het brein: Neurowetenschap toont de wegen naar leren, Judy Willis, 2011 (4 p.)
18 Ter verdediging van cursief schrift, Paula A. Sassi, 2011 (2 p.)
19 Ontwikkelen van een schrijfbeleid op de basisschool, Suzanne Tiburtius, 2011 (3 p.)
20 Interactief leren schrijven, Amy Ford-Hebert, z.j. (5 p.)

**Bundel 27**
1. Pengreep: Goed nieuws / slecht nieuws? Edda Manley, 2011 (2 p.)
2. Waar leven we, Mercedes Lapietra, 2011 (2 p.)
3. Cursief in scholen? Bob Blum, 2011 (3 p.)
4. Verbonden schoolschrift – basisschrift, Sibylle Hurschler Lichtsteiner, 2011 (2 p.)
5. Waarom scholen schrijfonderwijs moeten geven, zelfs als typen nuttiger is, Kyle Stokes, 2011 (2 p.)
6. Hoe vrienden, familie ander handschrift uitlokken, Cortnee Howard, 2011 (2 p.)
7. Een schrift-'bacil' overvalt een meisjesklas, Alois Legrün, 1952 (2 p.)
8. Verouderde methode? Cursief schrift hoeft niet langer te worden onderwezen, Sue Loughlin, 2011 (2 p.)
9. Kunst van schrijven op punt van wederopleving, Jackie Hoermann, 2011 (2 p.)
10. Intelligentie en de kunst van cursief schrijven, Dr. David Sortino, 2011 (1 p.)
11. Cursief schrijven wordt een verloren vaardigheid, Steve Blow, 2011 (2 p.)
12 Schrijfvaardigheid als voorwaarde voor het bepalen van de stijl van een handschrift, Ernst Korff, 1966 (4 p.)
13 Schrijfstijl, Jacqui Tew, 1998 (3 p.)
14 Discussie over schrijven in Vanguard mailkring, Sheila Lowe e.a., 2011 (13 p.)
15 Handschriftproblemen, Gwen Dornan, 2011 (1 p.)
16 Pedagogische verwaarlozing: Is ze in kinderschrift te zien? Dick Schermer, 2011 (3 p.)
17 'Slakkenpost' project promoot de kunst van brieven, Doug Gross, 2011 (3 p.)
18 Linker- en rechtermarges, Charlie Cole, tussen 1957 en 1987 (3 p.)
19 Passend schrijfonderwijs voor jongens en meisjes in groep 3, Dick Schermer, 2011 (6 p.)

**Bundel 26**
1. Van kindertijd tot volwassenheid – 3 ontwikkelingsfasen, Dafna Yalon, 2000 (2 p.)
2. De voordelen van cursief schrift, Samuel Blumenfeld, 2005 (3 p.)

3. Computers zijn niet altijd het beste, Steven Edelman, 2011 (2 p.)
4. De vele gezondheidsvoordelen van goed handschrift, Julie Deardorff, 2011 (2 p.)
5. Wat cursief schrift betreft, Katie Zezima, 2011 (3 p.)
6. Scholen in Indiana zien af van handschrift, Gary Burns, 2011 (1 p.)
7. 10 Redenen om cursief schrift vóór blokschrift aan te leren, Samuel Blumenfeld, 2009 (3 p.)
8. Algemene schrijfbegrippen, Transsexual Roadmap, 2011 (3 p.)
9. Helpen van kinderen met schrijfproblemen: Curtis gaat de strijd aan met een dexball, Ann Markee, 2010 (4 p.)
10 Hepner schrijftest, Paula A. Sassi, 2011 (4 p.)
11 Dreigende gevaren bij schoolkinderen, Malford Thewlis & Isabella Swezy, 1954 (2 p.)
12 Masculien handschrift, Transsexual Roadmap, 2011 (3 p.)
13 Feminien handschrift, Transsexual Roadmap, 2011 (3 p.)
14 Kernpunten bij het onderzoek naar schrijfproblemen bij kinderen, Florence de Montesquieu, 2011 (8 p.)
15 Mogelijke overeenkomsten bij blokschrijvers, Eileen Page, 2011 (1 p.)
16 Overzicht voor kindergrafologie, Felix Klein, 2007 (6 p.)
17 15 Redenen om potloden en pennen uit de klas te verbannen, Donald Clark en Sander Schenk, 2011 (3 p.)
18 Verbeter je leven met schrijftherapie, Sheila Lowe, 2011 (3 p.)
19 Hoe lang duurt het aanleren van nieuwe gewoontes? Psyblog, 2009 (3 p.)
20 Recent onderzoek helpt bij het verklaren waarom zoveel jongens niet over hun gevoelens willen praten, dr. Leonard Sax, 2011 (3 p.)

**Bundel 25**
1. De ontwikkeling van het handschrift, Center for Child Development, 2007 (3 p.)
2. Wordt schrijven afgeschreven? Tracy Smith, 2011 (4 p.)
3. Schrijf het op, type het niet, als je kennis wilt opslaan, Richard Allleyne, 2011 (2 p.)
4. 23 Januari: National Handwriting Day, Is het nog belangrijk om lopend schrift aan te leren? Iris Hatfield e.a., 2011 (2 p.)
5. 23 Januari: National Handwriting Day, WIMA en Wikipedia, 2011 (2 p.)
6. Pen en toetsenbord, Tessa Dagnely, 2011 (2 p.)
7. Schrijven: Vaardigheid voor een digitaal tijdperk, Darrell Hawes, 2008 (3 p.)
8. The Write Stuff, Christina Hoff Sommers, 2001 (4 p.)
9. Motorische ontwikkeling, Donald C. Brown c.s., z.j. (1 p.)
10.10 Lettervormen en hun betekenis, Glenda Ross, 2011 (4 p.)
11 Schrijven in school: Uitdagingen en oplossingen, Judkins e.a., 2009 (1 p.)
12 Heeft de bladligging invloed op de schrifthelling? Dick Schermer, 2011 (4 p.)
13 Verschillen in leerstijl, Wat zijn bepaalde verschillen in hoe meisjes en jongens leren? Dr. Leonard Sax, 2010 (2 p.)
14 TU Delft ontwikkelt pen om spanning te meten en te verminderen, Miguel Bruns Alonso, 2010 (2 p.)
15 Digitaal leren schrijven: overwegingen bij haptisch schrijven, Anne Mangen & Jean-Luc Velay, 2010 (15 p.)
16 Nieuwe kijk op het handschrift van pubers, Adva Weinerman, 2011 (9 p.)
17 Wat is er sinds 1950 met ons handschrift gebeurd? Sallie Ferrell Bolich, 2009 (5 p.)

**Bundel 24**
1. Wordt schrijven een verloren vaardigheid? Keith Uhlig, 2010 (2 p.)
2. Is schrijven nog belangrijk? Functiontherapy, 2010 (2 p.)
3. Waarom schrijven belangrijk is? National Handwriting Association, 2010 (2 p.)
4. Hoe schrijven met de hand kinderen slimmer maakt, The Wall Street Journal, 2010 (2 p.)
5. Kenmerken van schrift met goede vormbeheersing, A. van Engen, 1995 (1 p.)
6. Pleidooi voor verbonden rechtshellend schrift, Dick Schermer/Aartje Schoemaker, 2010 (4 p.)
7. Training van de schrijfbeweging, Lisa Hamstra-Bletz, 2000 (1 p.)
8. Mudra 60: Schrijven, Kim da Silva, 2003 (1 p.)
9. Leren schrijven is nadoen, Anton Neuber, 1991 (3 p.)
10 Hoe schrijven het brein traint, Gwendolyn Bounds, 2010 (3 p.)
11 Het probleem met de ‘e’, Jane Taylor, 2010 (2 p.)
12 Over schrijfmoeilijkheden, National Handwriting Association, 2010 (6 p.)
13 Afhankelijkheid versus zelfstandigheid, The Vanguard, 2000 (2 p.)

14 Welke klas? Wat is het leukste? Hoe wil je schrijven? Dick Schermer, 2010 (3 p.)
15 Van vermoedens tot systematisch onderzoek, Anton Neuber, 1991 (4 p.)
16 Meisjes schrijven beter dan jongens, Marissa Toof e.a., 2010 (4 p.) 17 Onze hoogbegaafde kinderen, Dick Schermer, 2010 (3 p.)
18 Agressie in het leven van onze kinderen, prof. Maria del Carmen Laje, 2008 (7 p.)
19 Sterne-Wellen-Test en handschrift leveren inzichten in de prepuberteitsontwikkeling, Patricia Siegel & Martha Cohen, 2009 (11 p.)

**Bundel 23**
1. Schrijven en nostalgie, uit: De mooiste van de klas – Schoolverhalen uit de wereldliteratuur, 2001 (1 p.)
2. Kinderen maken letters, John Holt, 1970 (5 p.)
3. De inzet van handschriftdiagnostiek bij advisering, Renate Joos, 2010 (3 p)
4. Als het om schrijven gaat, Bumblebee art+media/Susanne Dorendorff, 2010 (2 p.)
5. Historische schrijfverschillen tussen jongens en meisjes, Tamara P. Thornton, 1996 (3 p.)
6. Mijn eigen werk en onderzoek naar handschrift, dr. Rosemary Sassoon, 1999 (3 p.)
7. Schrijfopvoeding en mensvorming, Dr. Gottfried Rahn, 1961 (4 p.)
8. Lengteverschillen in de bovenzone, literatuurstudie, Dick Schermer, 2010 (4 p.)
9. Verandering van waarden in de schriftbeelden van Italiaanse jongeren, Claudia Dander, 2010 (11 p.)
10 De schrijfdruk, Claude Santoy, 1994 (2 p.)
11 Druk, Jacqui Tew, 1998 (2 p.)
12 “Opvoedend onderwijs” in schrijven en schriftverzorging in de bovenbouw (12-14 jaar), Wilhelm Barfaut, 1961 (6 p.)
13 Echt of onecht, uitdrukking of uitbeelding? Alfons Lüke, 1993 (3 p.)
14 Adresopschriften van kinderen, Max Keller, 1931 (2 p.)
15 Vergelijkende studie over de handtekening tijdens schrijftherapie bij enkele kinderen en adolescenten, Jacqueline Peugeot, 2010 (11 p.)
16 Schrijven met links, Ulla Laufs, 1996 (3 p.)

**Bundel 22**
1. Leren schrijven tijdens het blokuur in Jena, Else Petersen, 1965 (1 p.)
2. Een verhaal over de beginhaal, literatuurstudie, Dick Schermer, 2010 (5 p.)
3. Checklist: Hoe schrijfonderwijs verbeteren? Steve Graham, Winter 2009-10 (2 p.)
4. Handigheid en vaardigheid, Abigail Norfleet James, 2007 (3 p.)
5. Waarom wordt er op school schrijfschrift geleerd? Gutefrage.net, juli 2010 (1 p.)
6. Schrijven in het eerste schooljaar in de onderbouwgroep 1930-1933, Käthe Homack, 1934 (3 p.)
7. Lesbrief: Bekijk het maar dat handschrift! Dick Schermer, 2003/2010 (10 p.)
8. Dysgrafie, Abigail Norfleet James, 2007 (2 p.)
9. Schrijven op wit papier, Beaverton School District, 2007 (4 p.)
10 Consistent handschrift bij beginnende leerlingen, Deborah Marr en Sharon Cermak, 2003 (9 p.)
11 Derdegroepers verbeteren hun schrijfvaardigheden, pilot study, Debra Honegger, 2004 (4 p.)
12 Schrijfprestaties in de vijfde klas (groep 7), Alois Legrün, 1965 (1 p.)
13 Meanderschrift, literatuurstudie, Dick Schermer, 2010 (4 p.)
14 Beoordelen van het schrijftempo bij 11- tot 16-jarigen, Penelope Allcock, 2001 (3 p.)
15 Twaalf regels voor leesbaarheid, Rosemary Sassoon, 2006 (1 p.)
16 Schrijfkwaliteit: Jongens, meisjes, schrijftempo en spelling, Rhona Stainthrop & Nafisa Rauf, 2010 (4 p.)
17 Schrijfsnelheden, S.J. Amundson, 1995 (2 p.)
18 Schrijfcompetities – een nuttig leermiddel, Gwen Dorman, 2010 (3 p.)
19 Schrijven in het voortgezet onderwijs, Suzanne Tiburtius, 2010 (2 p.)
20 Handwriting Problems in the Secondary School, Rosemary Sassoon, 2006 (2 p.) (inhoud)

**Bundel 21**
1. Ontwikkelingsfasen – van vier tot en met zeven jaar, Jean Alston & Jane Taylor, 1987 (2 p.)
2. De pedagogische betekenis van schrijfonderwijs, Alois Legrün, 1977 (1 p.)
3. Het belang van schrijven, Golden Light Wellness Center, 2007 (1 p.)
4. Jongens en meisjes anders lesgeven, Zenit News Agency, 2005 (3 p.)
5. Heeft je kind moeite met schrijven? Golden Light Wellness Center, 2007 (2 p.)
6. Groep 6 vergelijkt eigen handschrift van begin en eind schooljaar, Dick Schermer, 2010 (7 p.)

7. Een nieuwe methode voor het beoordelen van schrijfproducten, Cees Bruinsma en Cock Nieuwenhuis, 1991 (6 p.)
8. Het nieuwe basisschrift – een kritische visie, Susann Küng e.a., 2010 (4 p.)
9. Cross-cultureel kinderschrift, Dafna Yalon, 2003 (3 p.)
10 De voordelen van grafologie in de klas, Sandra Fisher, 2010 (1 p.) 11 Vijf schrijverstypen, Alois Legrün, 1977 (2 p.)
12 Kenmerken van mannelijk en vrouwelijk handschrift, TSRoadmap, 2010 (3 p.) 13 Paper over schrijven: Onderzoek en aanbevelingen, J. Pasternicki, 1987 (7 p.) 14 Remediëring bij schrijfproblemen, Jean Alston & Jane Taylor, 1987 (3 p.)
15 Schrijven als een middel bij de diagnose van het "hyperactieve-kind syndroom", Sara Cohen, 1985 (1 p.)
16 Grafologische onderzoeksresultaten bij de jeugdcrisis, Ursula Avé-Lallemant, 1973 (5 p.)
17 Schrijfonderwijs in het voortgezet onderwijs, Elizabeth Whitmarsh, 1987 (11 p.)

**Bundel 20**
1. Het krabbelschrift bij kinderen die naar school gaan, Hans Ockelmann, 1994 (4 p.)
2. De handschriften van kinderen, Adolf Henze, 1862 (3 p.)
3. Over leren schrijven gesproken, Otto Tumlirz, 1930 (3 p.)
4. Welke schrijfvrijheid krijgen jouw kinderen? Dick Schermer, 2010 (4 p.)
5. Individuele vormgeving, G. Meyer & H. Schneickert, 1925 (2 p.)
6. Schrijven jongens meestal kortere onderzones? Dick Schermer, 2010 (2 p.)
7. Individuele grafische kenmerken in schrift en tekening van 8- tot 10-jarige kinderen, Teresa Lesniak & Marek Legien, 1985 (3 p.)
8. Druk en streekvoering, Jacqueline Peugeot, 1992 (3 p.)
9. Kinderhandtekeningen, Bettina Katzenstein-Schönfeldt, 1979 (4 p.)
10. Wat bedoelen we met 'woordafstand'? Dick Schermer, 2010 (3 p.)
11. Amerikaans blokschrift en cursief schrift, Patricia Siegel, 2003 (5 p.)
12. Kinderen in gevaar, Lois Vaisman & Virginia DiLeo, 1991 (7 p.)
13 Het handschrift als hulpmiddel bij de opvoeding, Jean Knirim, z.j. (2 p.)
14 Verander je leven in 30 dagen – Werkboek voor kinderen, Alix Strauss, z.j. (3 p.)
15 Mogelijkheden en grenzen van de grafologische aanpak bij kinderen, Jacqueline Peugeot, 2010 (10 p.)
16 Ontwikkeling, betrouwbaarheid en validiteit van het handschrift, John Ben, 2010 (3 p.)

**Bundel 19**
1. Het handschrift weerspiegelt het karakter, A.O.K. Iserlohn, 1965 (2 p.)
2. Schrijfonderwijs aan kleuters, Lana Edwards, 2003 (2 p.)
3. De functie van het brein bij leren schrijven, Torbjörn Danielsen, 1984 (8 p.)
4. Geheimen in het handschrift van je kind, Phyllis Harrison, 1985 (3 p.)
5. Hoe geven leerkrachten schrijfonderwijs in groep 3? Steve Graham e.a., 2007 (3 p.)
6. Zijn er persoonlijke kinderhandschriften? Dr. W.R. Muckenschnabel, 1964 (4 p.)
7. Het schrift van een schooljongen, Dr. W. Bühring, 1934 (2 p.)
8. Gedicht 'Schrijven' – kinderen schrijven in dagboek – schrijven is goed voor een mens, internet (1 p.)
9. Handschrift van kinderen, Dr. Joe Engel, 2003 (1 p.)
10 Het handschrift staat ter discussie, Margaret Webb Pressler, 2006 (3 p.)
11 Hoe leesbaar handschrift het schrijfproces en beoordeling bevordert, geen auteur (Zaner-Bloser), 2003 (3 p.)
12 Schrijfontwikkeling, vaardigheid en interventie, Katya Feder e.a., 2007 (2 p.)
13 Emotionele grafologie, C.A. Honroth, 1966 (3 p.)
14 De schrijfles is zó saai! Een zesde groep heeft best wel ideeën, Dick Schermer, 2010 (5 p.)
15 Elk kind heeft een sterk handschrift nodig, Susanne Dorendorff, 2009 (2 p.) (boekbespreking)
16 10 Erste Hilfe-Tipps von der Handschrift-Expertin Susanne Dorendorff, 2010 (2 p.)
17 25 Nuttige schrijftips, Andrea McNichol (?), 2009 (1 p.)
18 Gebruik van een taakgerichte zelfinstructiemethode om basisschoolkinderen met zwak handschrift en snelheid te helpen, Marian J. Jongmans e.a., 2003 (2 p.)
19 Van prepuberteit tot jeugdcrisis, Detlev von Uslar, 2006 (8 p.)
20 Gaat het handschrift de dodo achterna? Anne Trubek, 2010 (7 p.)

**Bundel 18**
1. Pennen/Toon – Schrijvend rouwen/Van der Houwen – Schrijven als medicijn/Sitskoorn (1 p.)

2. Schrijven – weg naar geletterdheid? Jeanette Farmer, 1999 (4 p.)
3. Hoe houd je je pen vast? Stephanie Thomas, 1997 (2 p.)
4. Bedreigde soort: het handschrift, Michèle Binswanger, 2009 (1 p.)
5. Treuren over de teloorgang van het schrijven, Claire Suddath, 2009 (2 p.)
6. Het beoordelen van kinderschrift, Sheila Kurtz & Marilyn Lester, 1986 (3 p.)
7. De "Write Stuff" voor preventie en behandeling van stoornissen – Automatisch schrijven, Virginia Berninger, 1999 (1 p.)
8. Uiteenzetting over blokschrift, Milton Moore, 1996 (7 p.)
9. Ervaringen met schrijftherapie bij jonge kinderen, Pamela May, 2001 (6 p.)
10. Pesten op school en handschriftanalyse, Sandra Fisher, 2007 (3 p.)
11 Het schrift van een jeugdige, Dietrich Janke, 1966 (5 p.)
12 Over het handschrift van moeilijk opvoedbaren, Herbert Peter, 1932 (6 p.)
13 Over de toepasbaarheid van grafologisch onderzoek bij de psychopathologie van de kinderleeftijd,
14 Ilse Stengel-Buchheim, 1931 (9 p.)
15 Kinderen met autisme vertonen specifieke schrijfproblemen, Christina T. Fuentes e.a., 2009 (1 p.)
16 Sterke kinderen, belastbare volwassenen, Renate Joos, 2009 (2 p.)
17 Zo zou ik willen schrijven – zesdegroepers uiten zich, Dick Schermer & Margot v.d. Plas, 2009 (7 p.)

**Bundel 17**

1. Als ieder mens uniek is …, Dick Schermer, 21.04 2008 (1 p.)
2. Schrijven vandaag de dag, www.grafologie.ch. (1 p.)
3. Schrijven in trek, Geoff Maslen, 2009 (2 p.)
4. De natuurlijke methode om te leren schrijven en lezen, Célestin Freinet, z.j. (3 p.)
5. Schrijfproblemen bij basisschoolkinderen, M.J.M. Volman e.a., 2006 (1 p.)
6. Volgorde waarin schrijfvaardigheid zich ontwikkelt bij kinderen, Edith Namm, 2008 (1 p.)
7. Schrijven, Ed Extras, Reading Rockets, 2009 (2 p.)
8. Schrijfsucces voor iedereen, Kama Einhorn, 2001 (4 p.)
9. Handschriftanalyse – aardige feiten, Peggy Adamik, 2006 (2 p.)
10 Adolescenten van nu en vroeger, Aline Verbist & Edith Hauss, 2009 (1 p.)
11 Ontwikkelen van modellen tijdens puberteit, Sulamith Samuleit, 2009 (1 p.)
20 Onvermogen contact te leggen, Jane M. Healy, 1998 (4 p.)
21 Zijn er typische ontwikkelingspatronen in de puberteit? Sulamith Samuleit, 2009 (2 p.)
22 Problemen in de adolescentie: ervaringen en onderzoek, Silvia Lazzari, 2009 (1 p.)
15 Zelfperceptie en perceptie van het eigen handschrift, Fiamma Bacher, 2009 (1 p.)
16 Keyboarden deed de beste schoonschrijver de das om, Monique McGowan, 2005 (3 p.)
17 Het handschrift van Anne Frank, Martha Ben Assa, 1998 (7 p.)
18 Temposchrijven, overzichtsartikel, Dick Schermer, 2009 (7 p.)
19 Veranderingen in het handschrift van (pre)pubers, overzichtsartikel, Dick Schermer, 2009 (7 p.)
20 Slecht handschrift als een psychologisch probleem, Oinonen, 1960 (4 p.)

**Bundel 16**

1. Schrijven: Van fijne kunst tot vergane glorie, Mary B.W. Tabor, 1986 (3 p.)
2. Schrijven: Verloren kunst? Is cursief verouderd? CBS Broadcasting, 2006 (1 p.)
3. Schrijven leeft nog! Kitty Burns Florey, 2009 (2 p.)
4. Verontrusting over schrijflessen, BBC News, 2006 (1 p.)
5. Schrijfkneepjes voor beginnende schrijvers, Amanda Post, 2008 (1 p.)
6. Drie manieren om je kind het alfabet te leren, Deanna Mascle, 2006 (2 p.)
7. Het belang van schrijven, Homeschool / Education, 2007 (1 p.)
8. Leerlingenschrift wordt 'steeds onleesbaarder', Graeme Paton, 2008 (1 p.)
9. Je kind leren schrijven, Teach Kids How, 2009 (2 p.)
10 Hoe schrijven onderwijzen, Lina Starr, 2005 (update 21.01.09) (3 p.)
11 Kinderen schrijven leren, Nick Ramsay, 2006 (1 p.)
12 Schrijven aan kinderen leren, Pamela Wilson, 2009 (2 p.)
13 Schrijflessen brengen de meeste leraren in verwarring, Liz Lightfoot, 2006 (1 p.)
14 Zwak schrijvende leerlingen 'doen het minder goed bij schooltests', Graeme Paton, 2008 (1 p.)

15 Zwak handschrift en het verbeteren ervan, Gmbservices, 2009 (2 p.)
16 Help je kind om beter te schrijven, AOTA, 2002 (1 p.)
17 Meer tips voor schrijfonderwijs, Kathryn L. Stout, 2003 (2 p.)
18 Dertienjarige jongen met dysgrafie, Trudy Lynne Hopkins, 2004 (2 p.)
19 Begaafd, maar het handschrift is vreselijk, Noreen H. Joslyn, 2009 (1 p.)
20 Leerlingen kunnen niet schrijven, Bootie Cosgroove-Mather, 2004 (2 p.)
21 Het toetsenbord zal schrijven nooit vervangen, GeoParent, 2008 (2 p.)
22 Kenmerkenoverzicht voor kinder- en jeugdhandschriften, E. & L. Schelenz, 1956 (24 p.)

**Bundel 15**

1. De weg van kind en mensheid naar beheersing van het schrift, Caselli e.a., z.j. (1 p.)
2. Schriften en tekeningen van kinderen, Jan Meloun, 1932 (12 p.)
3. Schrijfonderwijs, Dr. J. Schrijver, ca. 1939 (4 p.)
4. Onleesbaar schrift, Lisa Marnell, z.j. (1 p.)
5. Leesbaar schrijven, Lisa Marnell, ca. 2001 (3 p.)
6. Hoe geef je schrijfonderwijs, Kathryn Stout, 1998 (3 p.)
7. Goed schrijven is meer dan een meetbare vaardigheid, Raina Kelley, 2007 (2 p.)
8. Twaalf regels voor goed lopend schrift, Christopher Jarman, 2002 (3 p.)
9. Schrijfonderwijs en karakterontwikkeling, J. Knopp, ca. 1951 (1 p.)
10. Kijk naar je kind, J. Knopp, ca. 1951 (2 p.)
11 Onderzoek van kinderschriften in het bijzonder, J. Knopp, ca. 1951 (3 p.)
12 Positieve tekens in het schrift van 5-11- en 10-19-jarigen, Andrea McNichol, 1993 (2 p.)
13 Puberteitsverschijnselen, J. Knopp, ca. 1951 (7 p.)
14 Puberteitsjaren in het Engelse internaat (1), Robert Saudek, 1932 (3 p.)
15 Puberteitsjaren in het Engelse internaat (2), Robert Saudek, 1932 (10 p.)
16 Keybordkinderen verliezen hun handschrift, Gerard Noonan, 2008 (3 p.)

**Bundel 14**

1. Kinderhandschriften, Dr. Georg Schneidemühl, 1929 (3 p.)
2. Schrijven in de eeuw van de computer, Arlyn Imberman & June Rifkin, 2003 (1 p.)
3. De uitdrukkingspsychologie in de nieuwe school, Dr. Robert Reigbert, 1929 (3 p.)
4. Het pedagogische domein, Beatrice von Cossel, 1971 (5 p.)
5. Ontwikkelingskansen – sporen zoeken in leerlingenschriften, Barbara Bärlocher & Sulamith Samuleit, 2008 (7 p.)
6. Kinderen en adolescenten – rijpheid en onrijpheid, Nadya Olyanova, 1974 (6 p.)
7. Eigenaardigheden in kinderschrift, Ornella Sartoli, 1989 (5 p.)
8. Blokschrift omdat verbonden onleesbaar is, Andrea McNichol & Jeffrey Nelson, 1991 (2 p.)
9. Schriftbeeld van meisje K., 13 jaar en 2 maanden, Robert Reigbert, 1929 (3 p.)
10. Handschrift van een twaalf- en dertienjarig meisje, A. Runge, 1935 (3 p.)
11 Meisje van 16 jaar, H. Offermann, 1954 (2 p.)
12 Een geval van beidhandigheid bij het schrijven, Joseph Seiler, 1972 (3 p.)
13 Training van beidhandigheid bij jonge mensen om de geheugenomvang te vergroten, Paul Glees, 1972 (4 p.)
14 Leerlingenschriften van 50 jaar geleden en nu: actuele verschuivingen in de ontwikkeling bij kinderen in het spanningsveld van traditie en individualisering, Gertrud Beschel, 2008 (10 p.)
15 Psychologische typen van C.G. Jung, Rudolph S. Hearns, 1966 (2 p.)
16 Grafologie en wegkwijnende beschavingen, A. Coleman, 1998 (7 p.)

**Bundel 13**

1. Schrift en schrijven, Hermann Hesse, 1966 (6 p.)
2. Mogelijkheden en grenzen bij het beoordelen van kinderhandschriften, H. Beuger, 1962 (7 p.)
3. Handschrift en boom, A.H. Talma-van Griethuysen, 1962 (4 p.)
4. Kinderschriften, Renna Nezos, 1993 (2 p.)
5. Scholing van de schrijfhand, Rector Hahn, 1931 (4 p.)
6. Ontwikkeling van handschrift, Lisa Taylor, 1998/9 (2 p.)
7. Scholen weigeren linkshandigen hun rechten, Andrew Cunningham, 2001 (2 p.)
8. Grafologische onderzoeksresultaten, Regula Schärli, 1992 (2 p.)

9. Onderzoekgegevens over kinderschrift, Oskar Lockowandt, 1992 (2 p.)
10. Kinderschriften grafologisch beschouwd, Carl Hugo Fröhlich, 1952 (2 p.)
11. Schrijfonderwijs, Vera K.A. Conway, 2001 (6 p.)
12 De schoonschrijfgroep, Fritz Kuprian, 1959 (1 p.)
13 Schrijven en de relatie met leren, Jeanne Parsley, 1999 (3 p.)
14 Karakter en verstandelijke begaafdheid aan de hand van de schriftontwikkeling van een jongen, Gertrud Beschel, 1965 (9 p.)
15 De prepuberteits- en puberteitsjaren, David Grayson, 1981 (5 p.)
16 Linkshandigheid bij tweelingen, Rudolph S. Hearns, 1966 (3 p.)

**Bundel 12**

1. Krabbels en handschriften vergeleken, Claudine Francise, 1988 (2 p.)
2. Het schrijven en tekenen van kinderen, Sue FitzHugh, 2008 (2 p.)
3. Een persoonlijkheidsonderzoek via tekeningen, Elaine Quigley, 2007, met aanvullende bijdrage van Greetje Arends en Aartje Schoemaker (6 p.)
4. Het goede handschrift van het kind, Elise Kurzmann, 1931 (4 p.)
5. Het kinderhandschrift, Grafologische onderzoekingen en hun pedagogische beoordeling, Lehrer Zietemann, 1925 (4 p.)
6. Schrijven als middel bij de diagnose van het hyperactieve kind syndroom, Choen (Bar-Kame) Sarah, 1988 (6 p.)
7. Bijzonderheden over de pendruk, Arthur. G. Holt, 1965 (2 p.)
8. Balpenschrift, Fritz Käser-Hofstetter, 1953 (3 p.)
9. Pedagogische schriftmetingen, Johannes Schlag, 1915 (4 p.)
10 Wanneer het vroegrijpe kind lijdt onder zijn schrift, Adeline Eloy, 2004 (11 p.)
11 Over de schrijfresultaten van een schoolklas, Alois Legrün, 1953 (2 p.)
12 Linkshandigheid – grafologisch en psychologisch, Grapho (VDDG), 1992 (2 p.)
13 Begin en einde van chorea minor bij het kind, aangetoond met de veranderingen van het schrift, Prof. Dr. Paul Karger, 1932 (5 p.)
14 Kritieke puberteit in het schriftbeeld, Dr. Bernhard Wittlich, 1961 (6 p.)
15 Intelligentie en begaafdheid in het schriftbeeld van jongeren, Erich & Lotte Schelenz, 1958 (3 p.)

**Bundel 11**

1. De schrijfruimte en zijn symboliek, Dr. Bernhard Wittlich, 1965 (3 p.)
2. Het handschrift als masker, Dr. Bernhard Wittlich, 1979 (3 p.)
3. Pedagogische grafologie, prof. dr. Peter Petersen, 1928 (3 p.)
4. Kinder- en jeugdhandschriften, Eva von Rappard, 1930 (3 p.)
5. Twee handschriften, 8-jarig meisje, 12-jarige jongen, A. Runge, 1935 (2 p.)
6. Begeleiden van kinderen, Herry O. Teltscher, 1948 (8 p.)
7. Gevalsbeschrijvingen op het gebied van onderwijs, Shirl Solomon, 1974 (3 p.)
8. Grafologie van het leerlingenschrift, Dr. Bernhard Wittlich, 1940 (3 p.)
9. Scheppend leren schrijven, dr. Oskar Lockowandt & Ada Honegger-Kaufmann, 1981 (9 p.)
10 Scheppend leren schrijven, poging tot systematisering, Dr. Oskar Lockowandt & Ada Honegger-Kaufmann, 1981 en ’82, samengevat door Dick Schermer (3 p.)
11 Aanvankelijk schrijfonderwijs en persoonlijk handschrift, prof. dr. Oskar Lockowandt, 1982 (4 p.)
12 Leren schrijven – toelichting op artikel “Aanvankelijk schrijfonderwijs en persoonlijk handschrift” van O. Lockowandt , Dick Schermer, 2005 (2 p.)
13 De kwestie van aangeboren vormen, Dr. Werner Wolff, 1948 (4 p.)
14 Ontwikkelingsfasen van de basisschoolleeftijd in de spiegel van het schrift, eindconclusie, Jacqueline Peugeot, 1992 (4 p.)
15 Geval 89, Ernst Spannring, 1961 (4 p.)
16 Het handschrift van begaafden, Dr. Bernhard Wittlich, 1940 (6 p.)

**Bundel 10**

1. Het wonder van de grafologie, Kurt Peter Karfeld, 1936 (3 p.)
2. Ontwikkelingsfase en schriftuitdrukking, Gertrud Beschel, 1964 (9 p.)
3. Schrijven, van 3, 5 tot 10 jaar, Arnold Gesell & Frances L. Ilg, 1946 (3 p.)
4. Onderzoek van leerlingenschriften met het oog op het dagelijkse schoolleven, Gertrud Beschel, 1996 (2 p.)

5. Adviseren van kinderen en ouders in grafologisch perspectief, Dieter Gramm, 1973 (4 p.)
6. Rechts en links, Een psychoanalytische beschouwing, Charles E. Maylan, 1930 (3 p.)
7. Anne Franks zelfbeoordeling in grafologisch perspectief, Erhard W. Friess, 166 (6 p.)
8. De arcade in het kinderhandschrift, Elsa von Vegesack, 1931 (2 p.)
9. Begeleiden van kinderen, Herry O. Teltscher, 1948 (2 p.)
10 Hoe afwijkingen bij het opgroeiende kind tot frustratie leiden, Dr. Irene Marcuse, 1969 (4 p.)
23 Jeugdschriften, Aspecten van begaafdheid, van psychische reactievormen en ontwikkelingsverlopen, 1e deel, Robert Bollschweiler, 2007 (7 p.)
12 Jeugdschriften, Aspecten van begaafdheid, van psychische reactievormen en ontwikkelingsverlopen, 2e deel, Robert Bollschweiler, 2007 (9 p.)
13 Geestelijke handicap in het schriftbeeld van jongeren, Wolfgang B. Simons, 1981 (5 p.)
14 Pubers en hun schriftbeeld, De geestelijke ontwikkeling van een jongeman, Max Pulver, 1949 (13 p.)
15 Schriftontwikkeling en –duidelijkheid na de leerplicht, Alois Legrün, 1963 (3 p.)

**Bundel 9**
1. Schriftkenmerken en hun betekenis, Dr. W. R. Muckenschnabel, 1964 (10 p.)
2. Ruimtesymboliek en richtingskwaliteiten, Dr. W.R. Muckenschnabel, 1968 (1 p.)
3. De betekenis van grafologie voor de psychologische prognose van de ontwikkeling, Dr. Leonhard von Renthe-Fink, 1939 (4 p.)
4. Rijpingsspanningen in de schriftontwikkeling, Alois Legrün, 1958 (3 p.)
5. De structuur van de mannelijke jeugd tegenwoordig, Dr. H. Vorwahl, 1933 (4 p.)
6. De ontwikkeling van een schriftanalyse, Alois Legrün, 1963 (3 p.)
7. Intelligentie en handschrift, incl. systematisch overzicht, Fritz Käser-Hofstetter, 1960 (4 p.)
8. Begaafdheden in de individuele uitdrukking, Dr. W.R. Muckenschnabel, 1964 (4 p.)
9. Denkletters in de middenzone, incl. systematisch overzicht Alice Coleman & Ness Shirley, 1995 (8 p.)
10 Grafologie en kinderen die in hun ontwikkeling zijn achtergebleven, Hanna Wasserbach, 1959 (2 p.)
11 De linkshandige en zijn handschrift, Drs. H.C.M. Schneider-Pieters, 1998 (8 p.)
12 Waar staan wij momenteel met de toepassing van grafotherapie? Jacqueline Peugeot, 1992 (2 p.)
13 Verbeteren van onleesbaar handschrift, Corinne Bible in gesprek met Pam Heather, 1996 (2 p.)
14 Onderzoek naar dyslexie in het schrift van jongeren, Renate Kümmell, 1982 (4 p.)
15 Schrijven en schoolsucces, Oskar Lockowandt, 1980 (6 p.)
16 Een menselijke eigenaardigheid: het paradoxale karakter van genegenheid, Philippe Jeammet & Marie-Christine Houdart, 2007 (9 p.)

**Bundel 8**
1. Sleutel tot het kinderschrift, Erika Urner-Wiesmann, 1978 (5 p.)
2. Veranderingen van kinderschriften in de loop van de laatste halve eeuw, Gertrud Beschel, 1999/2000 (4 p.)
3. Het verband tussen pen, pengreep, schrijfresultaat en individu, Rosemary Sassoon, 2007 (7 p.)
4. Schoolproblemen in het handschrift, een exploratieve studie over contrastgroepen, Martin Wirthensohn, 1985 (3 p.) (samenvatting)
5. Schriftproef: meisje, 8 jaar oud, Dieter Gramm, 1966 (3 p.)
6. Opvallende ontwikkeling en leerstoornissen in het schriftbeeld, Renate Joos, 2007 (4 p.)
7. Handschrift als instrument bij de diagnose van het “hyperactieve kind syndroom”, Sarah Cohen, 1985 (1 p.)
8. Hoogbegaafde kinderen uit grafologisch en schriftpsychologisch oogpunt, Esther Dürr, 2004 (9 p.)
9. Intelligentieniveau en fantasie van een schrijver, Arthur G. Holt, 1965 (3 p.)
10 Veranderingen bij schrijven en tekenen kunnen ook wijzen op een allergie, Doris Rapp,1991 (4 p.)
11 Zelfbeeld en uiterlijke werkelijkheid in de puberteit, Renate Joos, 2002 (5 p.)
12 Adolescentieproblemen in relatie tot ouderbinding, Alfred Tajan, 1974 (10 p.)

**Bundel 7**
1. Wetenswaardigheden, Robert Holder / Dorothy Sara / Ellen Cameron, 1969, 1989 (1 p.)
2. Schrijven: de sprekende tekening, Dr. José Tornero, 2006 (3 p.)
3. Schrijven versterkt het lezen, Jean-Luc Velay & Marieke Longcamp, 2007 (4 p.)
4. Kinderschriften, Dr. Otto Kellner, 1925 (7 p.)
5. Kinderschriften, Nöck Sylvus, 1929 (3 p.)
6. Kinderhandschriften, Theo J. van der Wal, 1949 (8 p.)
7. Aanvullende opmerkingen over kinderschrift, Renna Nezos, 1993 (1 p.)

8. Het kinderschrift als psychodiagnostisch hulpmiddel, Uit de praktijk van een kinderpsychotherapeute, Dr. med. Kinderärztin Ursula Seemann, 1970 (10 p.)
9. Invloed en nawerking van een schrijfmethodische maatregel, Alois Legrün, 1969 (4 p.)
10. De bakvis en het lieve meisje, Dr. Otto Kellner, 1925 (10 p.)
11 Grafologie toegepast op kinderen, Jacqueline Peugeot, 1989 (16 p.)
12 Van kind naar volwassene, een grafologische samenhang? Marianne Dubois, 2007 (8 p.)

**Bundel 6**

1. Waarom het handschrift zo belangrijk is, James Green & Davis Lewis, 1980 (3 p.)
2. De balpen, Rudolf Pophal, 1965 (3 p.)
3. Leren schrijven: het ontwikkelingsverloop, Reed Hayes & Mary DeLapp, 1991 (2 p.)
4. Kenmerken van het schriftbeeld per leeftijdsfase, Christa Hagenmeyer e.a., 2006 (2 p.)
5. De gevoelsuiting in de expressie van kinderen en jongeren, Renate Joos, 2006 (2 p.)
6. Je kind en zijn handschrift: zijn natuurlijke temperament, Shirl Solomon, 2000 (5 p.)
7. Originaliteit in het handschrift, James Green & David Lewis, 1980 (1 p.)
8. Dysgrafie aanpassingen en veranderingen, Susan Jones, 1999 (6 p.)
9. Het identificeren van dyslectisch handschrift door middel van schriftanalyse, Joanne Phelps & Lynn Stempel, 1991 (9 p.)
10 Dysgrafie en schrijftherapie, A. Carmi & S. Schneider, 1988 (5 p.)
11 Karakterschetsen, Frieda Buchholz, 1939 (3 p.)
12 Het handschrift in de leeftijd van 12 tot 13 jaar, Robert Bollschweiler, 1988 (6 p.)
13 Schrijfdruk bij pubers, Klara G. Roman, 1961 (2 p.)
14 Schriften van jongeren – 13-jarige geestelijk achtergebleven jongen, Ludwig Klages, 1954 (1 p.)
15 Opvoeding en beroepskeuzeadvies, Elsbeth von Mertens, 1953 (8 p.)
16 Onderzoek van schoolkind- en jongerenschriften, Pacifico Cristofanelli, 2006 (1 p.)
17 Beoordelingsproces van kinderschrift, Renna Nezos, 1993 (2 p.)
18 De validiteit van de interpretatie van handschriften, Oskar Lockowandt, 1992 (2 p.)

**Bundel 5**

1. Hobby's en interesses van kinderen, Nadya Olyanova, 1974 (4 p.)
2. Het belang van schrijfonderwijs, Louise Spear-Swerling, 2006 (5 p.)
3. Grafische uitdrukking van zes- tot negenjarigen (Duitse basisonderwijs), Ursula Avé-Lallemant, 1970 (16 p.)
4. Analyse van het schrift van een 10-jarig meisje, Marthe Lesourd, 1967 (5 p.)
5. Handschriften en tekeningen van "gewone" kinderen, Paula Friedenhain, 1973 (12 p.)
6. Hoe de aanwezigheid van specifieke leermoeilijkheden handschrift kan beïnvloeden, Pam Dobson, 2005 (3 p.)
7. Typische schriftvervormingen in de prepuberteit, Gertrud Beschel, 1965 (8 p.)
8. Over kinderen en jongeren, Claude Santoy, 1994 (6 p.)
9. Over het ritme van de schrijver en de schrijfweg, W.R. Werth, 1955 (3 p.)
10. Het blokschrift (Skript-Schrift), Marcel Meyer, 1955 (5 p.)
11 Wat een leraar heeft gedaan, Phyllis Harrison, 1985 (2 p.)
12 Hoe met leerkrachten werken, Graziella Pettinati, 2006 (7 p.)
13 De betekenis van de beoordeling van handschriften voor de opvoeding, Dr. Georg Schneidemühl, 1929 (3 p.)

**Bundel 4**

1. Onderzoek van het handschrift, krabbel en tekening van kinderen – tegenwoordige criteria en nieuwe voorstellen, Prof. Silvio Lena, 1993 (12 p.)
2. Waarom je handschrift is zoals het is, Jacqui Tew, 1998 (2 p.)
3. Kinderen schrijven, Robert Holder, 1969 (3 p.)
4. Enkele gevalsbesprekingen, Dieter Gramm, 1973 (3 p.)
5. Het handschrift van kinderen, H.W.J. Wijnholds, ca. 1955 (3 p.)
6. Groeistuipen – de analyse van kinderhandschrift, P. Scott Hollander, 1998 (16 p.)
7. Kinderschrift in dienst van de opvoeding, Dr. Heinz Dirks & Herbert Gottschalk, 1960 (8 p.)
8. Voorbeeld van een analyse, Kirsten Hall, 1999 (3 p.)

9. Belangrijk: Handschrift van kinderen en jonge volwassenen, Sheila Kurtz & Marilyn Lester, 1986 (3 p.)
10 Kort overzicht puberteitskenmerken, Erich & Lotte Schelenz, 1958 (3 p.)
11 Schriften van moeilijk lerende kinderen, Dieter Gramm, 1973 (1 p.)
12 Grafologie van kinder- en jeugdhandschriften, Helmut Ploog, 1998 (3 p.)
13 Bezwaren en beperkingen, H.J. Jacoby, 1939 (4 p.)

**Bundel 3**
1. Analyseren van kinderhandschrift, Klara G. Roman, 1961 (3 p.)
2. Het schrift van de leerling in de lagere leerjaren, Sebastian Bauer & Dr. Oskar Mann, 1933 (2 p.)
3. Kinderhandschrift, Karen Amend & Mary S. Ruiz, 1980 (4 p.)
4. De middenzone bij kinderen van 9, 10 en 11 jaar, Michel Étienne, 1996 (3 p.)
5. Kinderen en het schrift, Iride Conficoni, 2000 (1 p.)
6. Het handschrift van kinderen met problemen, H.J. Jacobi, 1939 (4 p.)
7. Schrijfremediëring, Daniele Dumont, 2006 (2 p.)
8. Ontwikkeling van het schrift, Esther Dürr, 2001 (2 p.)
9. Stoornissen in de puberteit, Minna Becker, 1926 (2 p.)
10. Kinderen en adolescenten, Shirley Anderson, 1938 (6 p.)
11 Het handschrift van adolescenten, Karen Amend & Mary S. Ruiz, 1980 (3 p.)
12 Bedreigde kinderen, Dr. Max Pulver, 1942 (5 p.)
13 Het onontwikkelde schrift, Herbert Gerstner, 1925 (2 p.)
14 Onontwikkelde schriften, Dr. Hugo Reis, 1940 (3 p.)
15 De beschouwing van kinder- en jeugdhandschriften als hulp bij de praktische opvoeding, Gertrud Beschel, 1993 (12 p.)
16 “Graphologie der Schülerschrift und der Schülerzeichnung”, Richard Kienzle, ca. 1949 (5 p.)
17 Hoe ouders gebruik kunnen maken van kinderhandschrift, Robert Holder, 1969 (6 p.)

**Bundel 2**
1. De schrijfcultuur versus technologie, grafologische gevolgen, Robert S. Harris, 2001 (8 p.)
2. Het plezier om mooi te schrijven, Graziella Pettinati, 2005 (4 p.)
3. Beoordeling van kinder- en jeugdhandschriften, Fritz Käser-Hofstetter, 1955 (8 p.)
4. Alarmerende tekens in het schrift van de jongste leerlingen, Dr. Stephan Török, 1967 (3 p.)
5. Schriftgrootte en pensoort, Alois Legrün en Dieter Gramm, 1957 (4 p.)
6. Het schriftbeeld in samenhang met de motivatie, Esther Dürr, 2001 (1 p.)
7. Hoofdpunten voor schrijfonderwijs, Reginald Piggott, 1958 (2 p.)
8. Studies over veranderingen in kinderhandschrift na langere rustpauzes, Hedwig Scholtz, 1930 (17 p.)
9. De intrede van het kind in de puberteit, over de hulp van de grafologie bij een opvoedingsprobleem, Dr. Heinz Hahn, 1959 (4 p.)
10 Over het actuele verschijnsel van blokschrift in de vroege puberteit, Dr. Christa Hagenmeyer, 2003 (8 p.) [bijgevoegd eigen onderzoek onder 241 teksten van 13- tot 20-jarigen]
11 De kenmerken van het kinderschrift in vergelijking met het schrift van volwassenen, Hans-Peter Hutmacher, 1992 (2 p.)

**Bundel 1**
1. Heeft het handschrift toekomst? Prof. Alice Coleman, 2001 (5 p.)
2. Handschrift en opvoeding, Rosemarie Pfitzer, 1954, (4 p.)
3. Handschrift van kinderen, Charlotte Alergant, 1998 (4 p.)
4. Het kinder- en jeugdhandschrift, Alfons Lüke, 1991 (3 p.)
5. Ontwikkelingsversnelling/-remming in kinderschriften, Reinhard Hauke, 2005 (6 p.)
6. Labiliteit in het handschrift van jongeren, Robert Bollschweiler, 1990 (8 p.)
7. Er is geen adolescentie, Claude Toffart-Derreumaux, 2005 (8 p.)
8. De invloed van schrijfruimtebeheersing op het onderwijs van een kind, het belang van een grafologische benadering bij schrijfonderwijs, Daniëlle Dumont, 2005 (4 p.)
9. Grafologie voor het onderwijs, Tatiana De Barelli, 1999 (9 p.)
10 Wat kan de grafologie van schrijfopvoeding zeggen? Dieter Gramm, 1954 (2 p.)
11 Grafologische conclusies over de zorg voor en opvoeding van kinderen, Louise Rice, 1996 (3 p.)

DS/21.10.26